

# **Furuset - fra bygd til drabantby**

**Livsfortellinger fra et lokalsamfunn**

**Fra 1930 til 2011**



**Per Jostein Vang**

**Masteroppgave i historie**

**IAKH, Universitetet i Oslo, våren 2011**

# **Furuset - fra bygd til drabantby**

**Livsfortellinger fra et lokalsamfunn**

**Fra 1930 til 2011**

**Per Jostein Vang**

**Masteroppgave i Historie**

**IAKH, Universitetet i Oslo, våren 2011**

Fotografiet på forsiden er hentet fra nettside til Lokalavisen.no

## **Forord**

Først og fremst vil jeg takke dere som stilte opp som informanter. Jeg er takknemlig for at dere ville dele deres livshistorie med meg og mitt prosjekt.

Takk til Ivar Bakke for god hjelp til transkribering og Amund for teknisk hjelp.

Takk til CULCOM og Norsk Lokalhistorisk Institutt for støtte.

Takk til Alna-prosjektet, og særlig Ingebjørg, for godt samarbeid

En stor takk til min veileder Knut Kjeldstadli for din raushet, evne til å formidle kunnskap og til å inspirere.

Til Elisabeth, Herman, Henrik og Jonas; Takk for tålmodigheten!

Blindern, Oslo, 9. mai, 2011

## **Innholdsfortegnelse:**

<b>Kapittel 1. Stedets historie</b>	<b>s. 7</b>
1.1. Et sted oppstår	s. 7
1.2. De som forteller historien – Presentasjon av problemstilling	s. 8
1.3. På jakt etter stedets historie	s. 9
1.4. Folkeflyttingen	s. 11
1.5. Drabantbyen	s. 11
1.6. Groruddalen	s. 14
1.7. Alna	s. 17
1.8. Furuset	s. 18
1.9. Stedet	s. 20
<b>Kapittel 2. Tilknytning til stedet</b>	<b>s. 21</b>
2.1. Beskrivelser av drabantbyen	s. 21
2.2. Bostedet som identitetsskaper	s. 24
2.3. Kvaliteter som drabantbybeboeren fremhever	s. 25
2.4. Drabantbyens sosiale aktører	s. 25
2.5. Historien som redskap for å skape tilhørighet og identitet	s. 27
2.6. Tilhørighet til rom, ikke tid	s. 29
2.7. Opplevelse av hjemstedet sitt	s. 31
<b>Kapittel 3. Kilder og metode</b>	<b>s. 33</b>
3.1. Muntlige kilder	s. 33
3.2. Informantene – kategorisering	s. 34
3.3. Informantene	s. 37
3.4. Analyse av livsløpsintervjuer	s. 39
3.5. Rekruttering av informanter og intervjuform	s. 41
3.6. Fra kilde til presentasjon – tolkning	s. 43
3.7. Anonymisering	s. 46
<b>Kapittel 4. Stedets Urinnvånere</b>	<b>s. 47</b>
4.1. Informantene i kategorien	s. 47
4.2. Torhild, født 1926	s. 47
4.3. Trygve, født 1943	s. 50

4.4. Torbjørn, født 1926	s. 52
4.5. Oppsummering – Urinnvånerne	s. 55
4.5.1. Kvaliteter ved et bosted	s. 55
4.5.2. Furuset som sted	s. 56
4.5.3. Stedets omdømme - På sporet av klassetilhørighet?	s. 58
4.5.4. Hvorfor Furuset?	s. 60
4.5.5. Livskurven- Hvordan ser urinnvånerne tilbake på livet sitt?	s. 60
<b>Kapittel 5. Stedets innflyttere</b>	<b>s. 62</b>
5.1. Informantene i kategorien	s. 62
5.2. Reidun, født 1937	s. 62
5.3. Reidar, født 1935	s. 65
5.4. Rudolf, født 1921	s. 67
5.5. Rolf, født 1944	s. 68
5.6. Robert, født 1950	s. 70
5.7. Ronald, født 1945	s. 72
5.8. Rigmor, født 1947	s. 74
5.9. Oppsummering – Innflytterne	s. 76
5.9.1. Kvaliteter ved et bosted	s. 76
5.9.2. Furuset som sted	s. 78
5.9.3. Stedets omdømme - På sporet av klassetilhørighet?	s. 80
5.9.4. Hvorfor Furuset?	s. 81
5.9.5. Livskurven- Hvordan ser innflytterne tilbake på livet sitt?	s. 82
<b>Kapittel 6. Stedets immigranter</b>	<b>s. 83</b>
6.1. Informantene i kategorien	s. 83
6.2. Aisha, født 1953	s. 83
6.3. Ahlam, født 1956	s. 85
6.4. Malik, født 1959	s. 87
6.5. Mohammed, født 1955	s. 90
6.6. Asmah	s. 92
6.7. Mehdi, født 1967	s. 96
6.8. Oppsummering – Immigrantene	s. 98

6.8.1. Kvaliteter ved et bosted	s. 99
6.8.2. Furuset som sted	s. 100
6.8.3. Stedets omdømme - På sporet av klassetilhørighet?	s. 101
6.8.4. Hvorfor Furuset?	s. 102
6.8.5. Livskurven- Hvordan ser immigrantene tilbake på livet sitt?	s. 103
<b>Kapittel 7: Konklusjon</b>	<b>s. 105</b>
7.1. Kategoriseringen	s. 105
7.2. Hva er sentrale kvaliteter ved et bosted?	s. 106
7.3. Hva slags sted er det de bor på?	s. 107
7.4. Hva er det som har ført dem til stedet?	s. 110
7.5. Furuset sin plass i livsløpet til innbyggerne	s. 111
 <b>Figurliste</b>	
Illustrasjon 1.1. Kart over Groruddalen	s. 15
Illustrasjon 1.2. Kart over bydel Alna	s. 17
Illustrasjon 2.1. Urinnvånernes livskurve	s. 112
Illustrasjon 2.2. Innflytternes livskurve	s. 112
Illustrasjon 2.3. Immigrantenes livskurve	s. 112
 <b>Tabelliste</b>	
Tabell 1.1. Urinnvånerne sine beskrivelser av stedet	s. 55
Tabell 1.2. Innflytterne sine beskrivelser av stedet	s. 76
Tabell 1.3. Immigrantene sine beskrivelser av stedet	s. 99
 <b>Kildeliste</b>	<b>s. 113</b>
<b>Litteraturliste</b>	<b>s. 114</b>
 <b>Vedlegg 1: Mal for livsløpsintervjuet</b>	<b>s. 116</b>
<b>Vedlegg 2: Avtale om anvendelse av intervju</b>	<b>s. 117</b>
<b>Vedlegg 3: Presentasjon til informanter</b>	<b>s. 118</b>
<b>Vedlegg 4: Samtykkeerklæring Norsk Folkemuseum</b>	<b>s. 119</b>

# Kapittel 1: Stedets historie

## 1.1. Et sted oppstår

Vi kom fra alle kanter av landet, fra myggviddene i nord og svaberga i sør, fra de regnpiska fergekaiene i vest og de mørke granskauene i øst. Vi bar med oss måkeskrik og maskinlarm, fjøslukt og kontorstøv, elvesang og gatespråk. Som farende fanter med vaklende flyttelass bakpå kjøretøyer som segna under vekten av vår samla eiendom kom vi humpende så søla skvatt. Drømmen var endelig gått i oppfyllelse. Fulle av forundra og samtidig skeptisk forventning mønstra foreldra våre de svære kolossene vi skulle bo i.<sup>1</sup>

I litteraturen finnes mange historier som beskriver bosteder og stedstilhørighet, og Tove Nilsens beskrivelse av sin oppvekst på Bøler er blant de sentrale i norsk etterkrigslitteratur. Stedet hvor ”de svære kolossene vi skulle bo i” hadde fortrenget ”granskau og kornåkre” var bare et av mange nye bysamfunn som gav bolig til titusener av nordmenn i årene etter 2. verdenskrig. Disse nye bysamfunnene, som ble kalt ”drabantbyer”, var resultatet av en bevisst boligpolitikk. Utbyggingen av Lambertseter innledet denne epoken på 1950-tallet, og drabantbyene var prioritert boligpolitikk i en tredveårsperiode frem til 1980-årene.

Stedet som jeg skal behandle i denne oppgaven, er Furuset, en drabantby i Groruddalen nord for Oslo sentrum. Stedet var et lokalsamfunn som hadde skole og foreningsliv allerede i det 19. århundre, men i dag regnes stedet som en drabantby. Furuset gård med våningshus, låve og vognskjul ligger like inntil dagens motorvei, E6, og minner de som kjører forbi om en annen tid. Bygningen som huset Furuset skole fra 1861, står fortsatt som en levning ved siden av ”nyskolen” som ble oppført i 1909. Furuset stadion, beskrevet som ”den kanskje fineste idrettsparken i Aker”, var stedets stolthet og samlingsplass frem til den ble solgt og revet i 1990 for å gi plass til landets største interiørvarehus.<sup>2</sup> Stedet fikk 15 000 nye innbyggere i løpet av tiårsperioden 1973-1983<sup>3</sup>, og de aller fleste flyttet inn i lavblokkene som var byggeskikken i denne epoken.

Det fantes, og finnes fortsatt, mange fordeler med å bygge nytt fra grunnen av. Man har mulighet til å forme et sted med infrastruktur, skoler og velferdstilbud som er tilpasset samtidens behov, mens fortetting av allerede eksisterende boligområder skaper praktiske begrensninger i å tilpasse seg gammel infrastruktur og boligmasse. Drabantbyene, som var

---

<sup>1</sup> Nilsen, Tove: *Skyskraperengler*, Cappelen, 1982, s. 5

<sup>2</sup> *Groruddalen kulturminneatlas 2004*, Byantikvaren, Oslo Kommune, s. 78

<sup>3</sup> Michelsen, Sissel og Nordeng, Vidar: ”Furuset skole 1861 – 1986”

svaret på boligdrømmen for mange under bolignøden i Oslo på 1950-tallet, omtales imidlertid sjelden som ”drømmen” i dag. I løpet av de siste 20 årene har man sluttet å bygge ut store gjennomregulerte bysamfunn på denne måten i Norge. Holmlia regnes som den siste store drabantbyen som ble bygget ut i Oslo-området, og siden 1980-tallet har man prioritert fortetting i eksisterende boligområder fremfor å bygge helt nytt fra grunnen av.

Utbyggingsprosjekter der man bygger boliger, butikker, handlesenter, skole, kirker og idrettsanlegg ut i fra en samlet plan helt fra grunnen av, forbindes i dag gjerne med ”solbyer” for ferierende i Spania, eller ”nye bysamfunn” for de mange immigrantene i det sørlige USA.

Disse nye stedene, uansett om de bygges i Arizona, Murcia eller ble bygget i Groruddalen, risikerer gjerne den samme harde dom fra de som besøker dem. Nemlig at de er ”historieløse”. Det er mulig at vi liker å tro at bosteder som naturlig kryper frem rundt et sentrum er ”ekte steder”, mens steder som er vedtatt på byplankontor ikke har samme ”ekthet”. Hvis det siste er tilfelle, risikerer både Kristiansand og Oslo å bli plassert i denne kategorien takket være den handlekraftige kong Christian 4. som ved to anledninger befalte at ”her skal byen ligge!”<sup>4</sup> Det er nok få som vil hevde at de to byene er historieløse av den grunn, og både Kristiansand og Oslo har trolig med tidens hjelp fått sin egen historie.

## **1.2. De som forteller historien – presentasjon av problemstilling**

Denne oppgaven handler om et sted og menneskene som bor der. Det er menneskene som bor på stedet som gjør stedet til hva det er. Disse menneskenes livshistorie er mitt prosjekt. Deres livshistorier former dem, og historiene deres former deres sted. Oppgaven tar mål av seg å bruke menneskene, vitnene, som bor på stedet til å beskrive og sette ord på hva stedet er for dem. Jeg vil ha deres versjon av livet i en drabantby og verktøyet jeg bruker er livsløpsanalyse. Denne typen analyse blir behandlet i kapittel 4, om ”Kilder og metode”

De som har bodd på stedet i hele sitt liv, vil på mange måter ha en felles historie fordi de alltid har hatt felles bosted. De mange innflytterne sitt forhold til stedet, må sees i lys av forholdet de hadde til stedet, eller stedene, de bodde før. Historien til hvert enkelt menneske gir dem identitet og er avgjørende for tilhørigheten til og oppfattelsen av stedet de bor på. Hvordan de bruker sin livshistorie, er med på å gi dem mening i tilværelsen og bidra til å skape sin egen identitet. Noen av innbyggerne opplever at de har hatt en sentral plass i stedets historie, andre opplever at de har vært med på noe av den, mens atter andre opplever at de ikke har fått ta del i historien og må nøye seg med å få den overlevert.

---

<sup>4</sup> Oslo het Christiania/Kristiania i tiden 1624 til 1925



I dag ruver Ahmadiyya-moskeen ved innkjørselen til Furuset mens kirka må du lete etter for å finne. For noen av de som bor på stedet, er dette et symbol på en endring de opplever som fremmed. Andre vil mene at moskeen er et naturlig innslag som gjenspeiler utviklingen til stedet. På Furuset bor det *urinnvånere* som aldri har bodd et annet sted. Det bor *innflyttere* som har bodd der lenge, og det bor innflyttere som har bodd der kort tid. Noen av innflytterne regner stedet som deres hjem, mens for noen av innflytterne er stedet en mellomstasjon på veien videre. Noen av innflytterne er *immigranter* har vokst opp i en annen verdensdel. Andre har aldri har bodd noe annet sted enn Furuset, men føler seg uansett som utlendinger.

Denne oppgaven handler om disse *urinnvånerne*, *innflytterne* og *immigrantene* og forholdet de har til stedet de bor på. Det er det den overordnede problemstillingen, og mer spesifikt ønsker jeg å få vite:

*Hva er sentrale kvaliteter ved et bosted?*

Hvilke kvaliteter vektlegger de ved tidligere bosteder, og hvilke kvaliteter vektlegger de ved stedet der de bor i dag?

*Hva slags sted er det de bor på?*

Er Furuset et selvstendig sted, eller er det en del av et større sted? Hva slags status har stedet og har dette endret seg siden de kom dit?

*Hva er det som har ført dem til stedet de bor?*

Har beboerne flyttet til denne drabantbyen fordi det var her de ville bo, eller har de "havnet der"? Er Furuset et endelig mål når de ser tilbake på sitt livsløp, eller er det en mellomstasjon på veien videre?

### **1.3. På jakt etter stedets historie**

Endring er et sentralt begrep i historiefaget. Historisk endring er et fenomen som historikeren vil søke å identifisere, beskrive og dokumentere. Det er få boområder som har vært utsatt for større fysiske endringer enn drabantbyene. Der det før var urørt natur, ble det på kort tid ført opp boliger for tusener av mennesker. Fra å være et landlig område, nærmest urørt av mennesker, ble områdene omgjort til kompromissløse, urbane bysamfunn. Et før-nå perspektiv vil kunne vise massive fysiske endringer som kan dokumenteres med tusenvis av fotografier. "Vi kom fra alle kanter" skriver Tove Nilsen, alle var innflyttere. Men på noen av stedene der de bygget drabantbyene, bodde det noen folk fra før. Det fantes samfunn med skoler, idrettslag og foreninger både på Grorud, på Furuset og mange av de andre stedene der drabantbyene vokste opp. Disse innbyggerne, som jeg har valgt å kalle *urinnvånerne*, må ha

gjort seg tanker og meninger om at deres lokalsamfunn ble omgjort til nye bysamfunn. De kan ha opplevd å bli fortrent som indianerne i Amerika, at mange mennesker tok for seg eller ble “stuet inn” på deres område. På den annen side kan urinnvånerne ha opplevd at nettopp deres lokalsamfunn ble prioritert av myndighetene. Deres sted hadde kvaliteter man ville satse på og at de dermed ble beriket med nye naboer.

Endringen trenger ikke bare være av fysisk art. Stedene kan ha gjennomgått samfunnsmessige endringer siden de ble etablert som utbyggingsområde. Endringene er ikke bare “før og etter” at drabantbyen kom, men skjedde også fra drabantbyens barndom til dagens situasjon. Selv om drabantbyene regnes som “nye samfunn”, har de eksistert så lenge at mange har levd et langt liv der. Hvis man flyttet inn på Lambertseter i 1956 og fortsatt bor der 55 år senere, vil man trolig ikke bruke betegnelsen “innflytter” om seg selv i dag. I løpet av de 55 årene vedkommende har bodd der, har stedet sannsynligvis gjennomgått endringer utover det som kan dokumenteres med fotografier. Innflytteren har sett mange andre mennesker flytte til stedet, og denne “urinnflytteren” vil fremstå som “lokal” for den nyinnflyttede.

Denne endringsprosessen er ikke avsluttet. De livsløpene jeg følger i denne oppgaven er ikke endelige. Informantene har levd et langt og innholdsrikt liv, men de vil fortsatt være med på å prege og skape den drabantbyen de bor i. Derfor er dette en samtidshistorisk oppgave. Informantene er samtidige, men deres historier, erindringer og erfaringer er avgjørende for hvordan de opplever situasjonen i dag.

Når Tove Nilsen beskriver bakgrunnen som innflytterne hadde fra “myggviddene i nord og svabergene i sør, fra de regnpiska ferjekaiene i vest og de mørke granskauene i øst”, så forteller det om at Norge fortsatt var lite påvirket av immigrasjon på 1950-tallet. Drabantbyene på 1950-tallet var preget av ulike dialekter fra hele landet, mens de samme drabantbyene i 2000-tallet er preget av ulike språk fra hele verden. I “Skyskraperengler” har den blågrønne, lysende globusen en rolle som drømmebærer, og på den samme globusen vil man kunne finne opprinnelseslandet til berberne, kurderne, pakistanerne, vietnameserne og somalierne som i dag befolker drabantbyene rundt Oslo.

Innvandrerbefolkningen i Norge er en sammensatt gruppe. Mange av de som tilhører denne upresise kategorien er født i Norge, og stadig flere av dem igjen har to foreldre som også er født i Norge. Immigrantene som jeg har brukt som informanter, er alle født utenfor Norges grenser, og har i ung voksen alder emigrert fra sitt opprinnelsesland til Norge.

#### 1.4. Folkeflyttingen

1950- og 60-tallet ble de nye arbeidsplassene i Norge i hovedsak skapt innenfor industri- og servicenæringer. Ifølge Edvard Bull var dette et resultat av at de som bestemte-bedriftsledere og politikere- ville ha økonomisk vekst og fortjeneste.<sup>5</sup> For å få til dette var store folkeflyttinger nødvendige. Ved slutten av 2. verdenskrig, bodde halvparten av Norges befolkning i byer og tettsteder, og den andre halvparten i “spredtbygde strøk”. I 1970 bodde to tredjedeler av befolkningen i byer, og tar man befolkningsveksten i betraktning, kan man forstå hvorfor Bull bruker betegnelsen “revolusjonerende forandringer” om flyttemønsteret til byene på denne tiden.<sup>6</sup>

“Målet er å få reist 100 000 boliger i løpet av fire år” stod det i programerklæringen til Gerhardsens regjering i november 1945. Det ærgjerrige målet lot seg ikke realisere fullt ut, men 66 000 nye boliger ble resultatet i perioden.<sup>7</sup> Det sier mye om hvor høyt boligbygging var prioritert politikk i denne tiden. I de neste 25 årene, ble det bygget bortimot 700 000 nye boliger, mye takket være ny teknikk og mer effektiv bygging.<sup>8</sup>

“Den store flyttesjauen” er tittelen på kapittelet der Bull beskriver bomønsteret i Norge på denne tiden. Det var først og fremst de unge som brøt opp og forlot lokalsamfunnene i de spredtbygde strøkene. De søkte til byene der det var arbeid og utdanning å få, men tilbudet av boliger var ikke tilsvarende stort.

#### 1.5. Drabantbyen

Boligkrisen i Oslo etter andre verdenskrig førte til en massiv utbygging av landområdene som lå nord og øst for bykjernen. Byplanleggerne og politikerne som vedtok utbyggingene, kalte disse nye områdene ”nye bysamfunn”, mens journalister kalte disse ”nye bysamfunnene” for drabantbyer.<sup>9</sup> ”Drabant” er et tsjekkisk ord for satellitt eller måne og ble brukt i dansk på 1920-tallet. Drabantbyen fikk sitt navn fordi den var en satellitt eller bi-sentrum med tilliggende boligstrøk, anlagt i eller utenfor periferien av en større by.

Forbildet for disse nye bysamfunnene, eller drabantbyene, var den engelske byplanleggeren David Abercrombies ”New Towns” fra forstedene rundt London. Byplansjef i Oslo fra 1947, Erik Rolfsen, var en pådriver for at ”New Towns” ble en inspirasjon for de nye bysamfunnene nord og øst for Oslo sentrum. Utbyggingen hadde sitt utgangspunkt i

---

<sup>5</sup> Bull, Edvard, *Norge i den rike verden*, Norges historie, Bind 14, Cappelen, 1979, s. 255

<sup>6</sup> Bull, Edvard, 1979, s. 256

<sup>7</sup> Bull, Edvard, 1979, s. 269

<sup>8</sup> Bull, Edvard, 1979, 269

<sup>9</sup> Benum, Edgeir: *Byråkratienes by – Fra 1948 til våre dager*, Oslo bys historie, bind 5, Cappelen, 1994, s. 36

”Generalplan for Oslo” (publisert i 1950), en aldri formelt vedtatt plan, som allikevel fikk danne grunnlag for byplanleggenes arbeid og byens utbyggingsprogram fra 1952.<sup>10</sup>

De første drabantbyene Lambertseter, Manglerud, Oppsal og Bøler ble bygget ut på 1950-tallet og lå rundt Østensjøvannet. Veitvet var den første drabantbyen som ble bygget ut i området som i dag kalles Groruddalen.

”De nye samfunnene” var fundamentert i felles institusjoner som var ordnet hierarkisk:

1. trinn: Lekeplassen for de minste barna med boliggruppen rundt.
2. trinn: Barnehagen, nærbutikken og lekeareal for større barn.
3. trinn: Nærhetssenteret med bl.a. skole, helsestasjon, nærbutikker, vaskeri og møterom.
4. trinn: Bydelssenteret med bl.a. høyere skole, idrettspark, kirke, bibliotek, samfunnshus med mer.

Familien og barna stod i sentrum. Barna skulle ha egne rom til lek og utfoldelse, men skulle også skjermes fra de voksne, slik at de ikke ble for avhengige av foreldrene.<sup>11</sup> De nye bydelene skulle også være egne samfunn rent geografisk. De skulle skilles fra den gamle byen, og fra hverandre, med natur. Tanken om å trekke naturen inn i byen var ikke ny, men at naturen ble brukt til å avgrense samfunn var noe nytt.<sup>12</sup>

Boligpolitikk var høyt prioritert i de første årene etter 2. verdenskrig. Boligen var et viktig middel for å skape gode, sunne og arbeidsdyktige samfunnsborgere og sikre velferden og demokratiet.<sup>13</sup> Boligbyggingen ble prioritert, mens de lovede fellesanleggene kom i annen rekke og ble i mange drabantbyer realisert først etter flere års forsinkelser

Drabantbyene var et svar på boligproblemet, men skulle også tjene utjevningsformål. Skolen fikk en nøkkelrolle. Nærhetsgruppen skulle være sosialt enhetlig, mens folkeskolekretsen skulle være sammensatt. Barn fra forskjellige klasser og lag skulle møtes i skolen, og skolen skulle demokratisere og utjevne. Det samme skulle bydelssenteret, hvor folk med forskjellig sosial bakgrunn skulle møtes til sosialt fellesskap. Sammen med samfunnshuset skulle biblioteket utgjøre ”kulturgrenda”.<sup>14</sup>

Planleggerne ønsket en befolkning som sosialt og aldersmessig gjenspeilet befolkningen. De som kom, var imidlertid i all vesentlighet unge voksne som hadde eller var i ferd med å skaffe seg barn. De nye samfunnene, drabantbyene, virket som en magnet på

---

<sup>10</sup> Benum, Edgeir, 1994, s. 37

<sup>11</sup> Hansen, Lars Emil: *Drabantbyen kommer!* – Oslo Bymuseum 2008, s.10

<sup>12</sup> Benum, Edgeir, 1994, s. 39

<sup>13</sup> Hansen, Lars Emil, 2008, s. 10

<sup>14</sup> Benum, Edgeir, 1994, s. 40

småbarnsfamiliene i 50-årene og 60-årene. I 1948 bodde 9,3 % av Oslos innbyggere i Østensjøbyen og Groruddalen, mens i 1968 bodde 35,3 % i disse områdene.<sup>15</sup>

Den gamle bykjernen med sine små leiligheter, ofte uten moderne varme- og sanitæranlegg, hadde en langt lavere status enn de nye romslige leilighetene i moderne bysamfunn. ”Å flytte til en ny og hygienisk leilighet i en av drabantbyene var for mange å ta skrittet inn i moderniteten og velferdssamfunnet”<sup>16</sup>

Drabantbyene representerte fremskrittet og optimismen under befolkningsveksten fram til midt på 1960-tallet. I 1963 opplevde imidlertid Oslo før første gang etter 2. verdenskrig større utflytting enn innflytting, og fra slutten av 1960-tallet gikk folketallet ned.<sup>17</sup>

Drabantbyene dekket i stor grad behovene i en tid med bolignød, og representerte et stort materielt fremskritt for de som kom fra slitte bygårder i indre by og de mange som kom fra andre steder i landet. Allikevel var drabantbyene omdiskutert helt fra de ble til. Fellesanlegg som skoler og samfunnshus, kommunikasjoner og servicetilbud ble ikke bygget ut som lovet. Manglende, eller i beste fall forsinket, utbygging av de lovede fellesanleggene dominerte kritikken mot drabantbyene på 1950- og 60-tallet.

Fra slutten av 1960-tallet kom en ny type sosial kritikk mot drabantbyene. Mediene rapporterte om ”sovebyer” med manglende tilbud til barn og ungdom, og samfunnsforskerne som rapporterte om feilslått boligpolitikk. Drabantbyene ble kritisert for manglende vilkår for trygghet, menneskelig fellesskap og identifikasjon. Stikk i strid med det som hadde vært deres intensjon. Det ble hevdet at man i drabantbyene opplevde fremmedgjøring og sosiale problemer.<sup>18</sup> Kritikken ble offentlig publisert gjennom ”Ammerud-rapporten”(1970) og særlig ”Stovner-rapporten”(1975). Ammerud var et område nord-vest i Groruddalen som ble bygget ut på 1960-tallet med fire 14-etasjesblokker og 254 leiligheter i hver blokk. Arkitekt var Håkon Mjelva og man mente at å bygge i høyden var både vakkert og kostnadseffektivt. To unge arkitekter, Anne Sæterdal og Torbjørn Hansen, hadde utarbeidet ”Ammerud-rapporten” som sterkt kritiserte utbyggernes prioriteringer av estetikk fremfor beboernes behov.<sup>19</sup> Denne rapporten stilte spørsmålet: ”Hvorfor blir de nye boligområdene ofte barnefiendtlige, psykisk nedbrytende og livløse?” Mediene fulgte opp og kunne rapportere om oppvekstfiendtlige ”betongklosser” der barna ikke nådde opp til ringeklokkene og tisset på seg før heisen nådde

---

<sup>15</sup> Benum, Edgeir 1994, s. 52

<sup>16</sup> Hansen, Lars Emil , 2008, s. 10

<sup>17</sup> Benum, Edgeir1994, s. 341

<sup>18</sup> Benum, Edgeir1994, s. 352

<sup>19</sup> Hansen, Torbjørn, Anne Sæterdal, *Ammerud*, Norges byggforskningsinstitutt, 1970

deres egen etasje. Kritikerne traff tidsåndens skepsis mot ”bomaskiner”, og over hele landet ble Ammeruds høyblokker stående som et symbol på feilslått boligpolitikk.

Enda større nasjonal oppmerksomhet fikk den såkalte Stovner-rapporten<sup>20</sup>. Dette var egentlig et temanummer i fagbladet ”Sinnets helse” der spesialpedagoger, helsesøster, lærere og andre fagarbeidere i oppvekstsektoren delte sine erfaringer om tilstanden til barna på Stovner. Rapporten gav en elendighetsbeskrivelse av Stovner som et sted der barn ikke kunne lese, skrive og regne og kom med knallhard kritikk av skoler, hjemmeforhold, boliger og lekeområder. Mediene gav ”rapporten” stor oppmerksomhet, og ”Stovner” ble et nasjonalt begrep forbundet med det mest negative bomiljø. ”Stovner-rapporten om de menneskelige tragedier som er i ferd med å utvikle seg i en av de nyeste drabantbyer i Oslo, er blitt den hardeste dom over sosialistisk politikk som hittil har sett dagens lys i hovedstaden”, skrev Aftenposten på lederplass den 20/8 1975.

Disse rapportene var samfunnsforskernes versjon, og innbyggernes egen opplevelse av livet i drabantbyene ble i liten grad var tatt formidlet. Den tyske etnologen Barbara Lang har påpekt den store betydningen mediens beskrivelser har både for hvordan miljøer oppfattes, og for den sosiale utviklingen i de aktuelle områdene.<sup>21</sup> Mediens ”skremmebilder” av drabantbyene har utvilsomt vært med på å gjøre dem mindre ettertraktet som bosted. Men samfunnsforskernes og mediens tradisjonelle fremstilling av de utrygge og fremmedgjørende drabantbyene, møter gjerne motstand i innbyggernes egen versjon av miljøet der de bor.

På 1970-tallet begynte arbeidsinnvandrere fra Pakistan og India å bosette seg i Norge. Oslo indre øst var kjerneområdet for innvandrerbefolkningen på 1970-tallet. Her var de rimeligste leilighetene, og mange av leilighetene var det mulig å leie. På 1980-tallet hadde flere innvandrerfamilier opparbeidet seg god innsikt i boligmarkedet og fått medlemskap i boligkooperasjonen. Mange barnefamilier ønsket seg fra små leiligheter i indre by til større leiligheter med barnevennlige uteområder. Denne etterspørselen dekket de mange familievennlige leilighetene i Oslos drabantbyer. Mange barn og barnebarn av innvandrerne fulgte i foreldrenes spor ut av indre by, og drabantbyene er i dag i stor grad blitt multietniske strøk.

## 1.6. Groruddalen

Oslo kommune består av 15 bydeler som alle har sin egen bydelsadministrasjon. Fire av bydelene som ligger øst i Oslo (Bjerke, Stovner, Alna, Grorud) utgjør Groruddalen. Svært

---

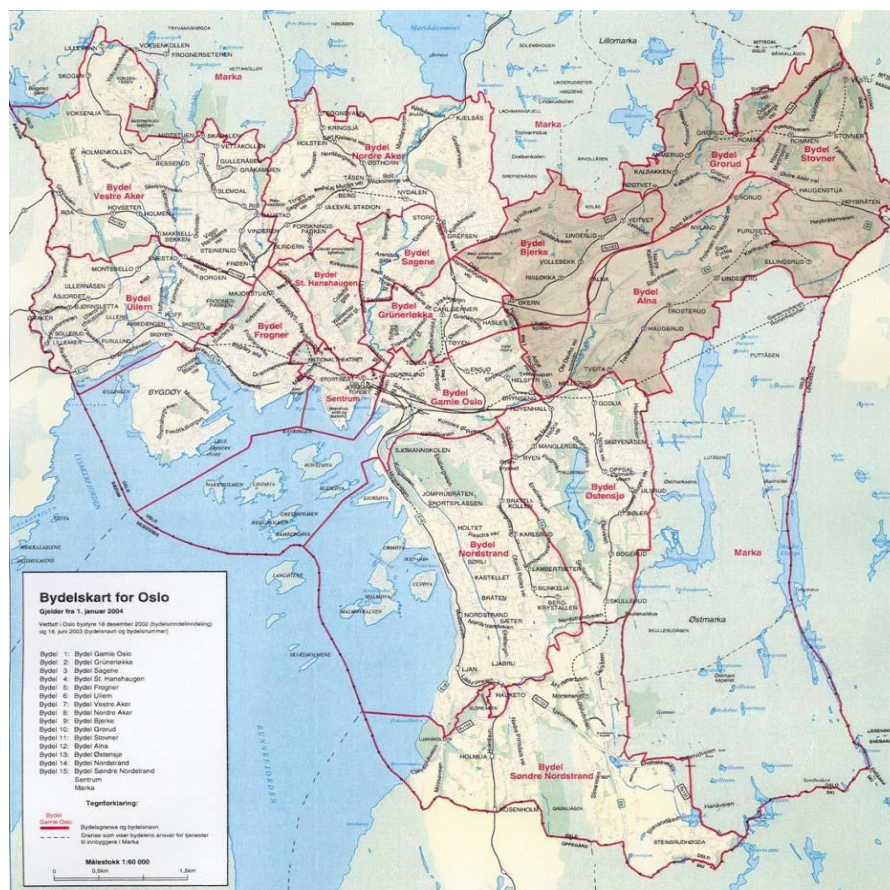
<sup>20</sup> Stovner-rapporten, *Barn i krise*, Sinnets helse nr 5, 1975

<sup>21</sup> Hansen, Lars Emil, 2008, s. 12

mange forbinder området med drabantbyer og industriområder. Det bor om lag 125 000 mennesker i Groruddalen, og mer enn en tredjedel av dem har enten selv innvandret til Norge eller har foreldre som har innvandret.<sup>22</sup>

Groruddalen er svært sentral i debatten om integreringspolitikk i Norge. De som kritiserer integreringspolitikken, mener at Groruddalen er et skrekkeeksempel på feilslått politikk på dette området. I den offentlige debatten i 2011 om skoler med høy minoritetsspråklig andel er det skolene i Groruddalen som hyppigst nevnes som ”problemskoler”.<sup>23</sup>

### Illustrasjon 1.1. Groruddalen, kilde: NIBR, 2006:126, ”Tiltak i tide”, s. 12



Det som i dag kalles Groruddalen, ble innlemmet i Oslo da Aker kommune ble en del av Oslo kommune i 1948. Det var overveiende et jordbruksområde frem til begynnelsen av

<sup>22</sup> Nadim, Marja: *Levekår i Groruddalen*, FAFO, 2008, s. 15

<sup>23</sup> I Aftenposten 16. mars 2011 hevdet forsker i spesialpedagogikk Ivar Morken at skolene blir ”samfunnets søppelkasser”, og rettet særlig oppmerksomhet mot minoritetsdominerte skoler i Groruddalen

1950-tallet. Geografisk er Groruddalen navnet på området som ligger mellom Lillomarka i nord og Østmarka i sør, avgrenset av Store Ringvei mot vest og kommunegrensen mot øst<sup>24</sup>. Begrepet Groruddalen er i 2011 et stedsnavn som er velkjent og anerkjent av lokale og regionale politikere, blant byråkrater, samfunnsforskere og journalister. Men navnet eksisterte ikke i da Oslo overtok Aker i 1948. Begrepets opprinnelse kan helt konkret knyttes til daværende redaktør i Akers Avis, Hjalmar Kielland. Han tok navnet Groruddalen i bruk for å gi et navn til området som avisen hans skulle dekke. Avisen hans hadde sitt kontor på Grorud og Kielland mente at dalen som omgav Grorud burde omtales som Groruddalen. ”De spredte strøk i dalen lå her og ropte på ett felles navn”, hevdet Kielland. Dette området opplevde i løpet av noen tiår å mangedoble befolkningen, og Kielland hevdet at både tilflyttere og planleggere trengte et sammensveisende geografisk begrep å forholde seg til.

Veitvet ble ansett for å være den første drabantbyen i det som i dag heter Groruddalen da den ble bygget ut tidlig på 1950-tallet, men Rødttvet og Årvoll ble også reist i samme periode. Store tomtearealer ble ekspropriert av Oslo kommune fra eiendommer som i mange hundreår hadde tilhørt bondegårdene på stedet som Ammerud, Tveita, Furuset og Stovner. De nye bysamfunnene, eller drabantbyene, fikk gjerne navn etter bondegårdene som hadde ligget der de nye boligene skjød opp. Kalbakken og Grorud ble bygget ut etter Veitvet . deretter ble Ammerud bygget ut på 1960-tallet og Stovner sist på 1960-tallet. Romsås ble til først på 1970-tallet, og Furuset ble bygget ut fra midten av 1970-tallet.

T-banen hadde en sentral rolle som kommunikasjonslinje mellom bosted og arbeidssted. På vestsiden av dalen ble ”Grorudbanen” anlagt frem til Grorud i 1966. Stasjonene på banen ble lagt ved drabantbyene som Linderud, Veitvet og Ammerud. På 1970-tallet ble Romsås, Stovner og Vestli oppført, og t-banen ble forlenget til Vestli, nord for Stovner.

På vestsiden av dalen ble ”Furusetbanen” ble anlagt frem til Furuset i 1978. Stasjonene ble lagt ved drabantbyene, som Tveita, Haugerud, Trosterud, Lindeberg. I 1981 ble banen forlenget til det nyreiste området på Ellingsrud. I perioden 1949 til 1981 økte folketallet i Groruddalen med 97 200 personer eller 572 prosent.<sup>25</sup>

De nevnte rapportene, Ammerud-rapporten og Stovner-rapporten, samt Romsås-rapporten(1978) omhandlet alle steder i Groruddalen. Rapportene, som resulterte i en

---

<sup>24</sup> *Groruddalen Kulturminneatlas*, 2004, s. 5

<sup>25</sup> Kiil, Kari/Jorde, Brita/ Toftdahl, Hanne/ Selvig, Kristin Dale, *Furuset senterområde”, forprosjekt; utfordringer og muligheter*, Et strategisk grunnlag for videre- plan og utviklingsarbeid, rapport nr 1/2009, s. 9



stigmatisering av de aktuelle drabantbyene, har trolig også hatt betydning for Groruddalens omdømme helt frem til i dag.

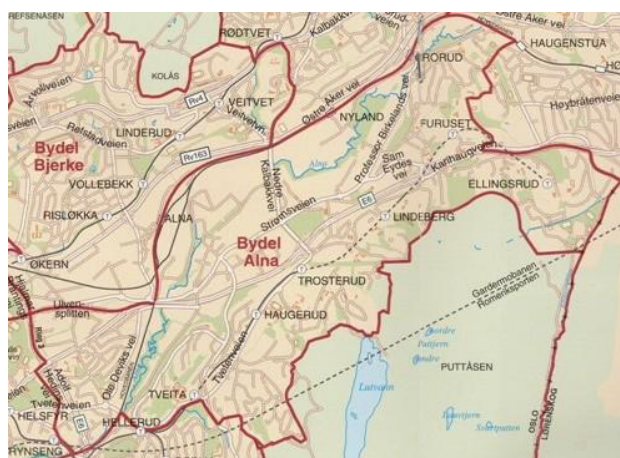
FAFO-rapporten ”Levekår i Groruddalen” fra 2008 viser at beboerne i Groruddalen har markert dårligere helse enn beboerne ellers i Oslo. Den sier også at innbyggerne i Groruddalen har samlet sett en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn i Oslo for øvrig. En lavere andel er i lønnet arbeid, og en høyere andel har stått utenfor arbeidsmarkedet over en lengre periode. Det er imidlertid store forskjeller innad i dalen når det gjelder hvor stor del av beboerne som er i arbeid.

På samme måte som ved oppgraderingen av indre by på 1980- og 1990-tallet (byfornyelsen), har Oslo kommune og staten gått inn med midler for langsiktig opprustning av Groruddalen. I løpet av perioden 2007-2016 blir over en milliard kroner (minimum 100 millioner kroner per år) brukt på tiltak som skal gi bedre livskvalitet og levekår, og styrke lokal stedsidentitet hos beboerne i dalen.<sup>26</sup> Man ønsker at denne satsningen kan gi drabantbyene i Groruddalen en økt status i nær fremtid.

### 1.7. Alna

Den administrative bydelen Alna er Oslos nest største bydel med om lag 45 000 innbyggere. Både i folketall og i utstrekning er den størst av de fire bydelene som utgjør Groruddalen. Navnet kommer av elva Alna som renner gjennom bydelen og som har spilt en sentral rolle for områdets industrihistoriske utvikling.

**Illustrasjon 1.2. Kart over bydel Alna, kilde: NIBR, 2006:126, ”Tiltak i tide”, s. 27**



<sup>26</sup> [http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/om\\_groruddalssatsingen](http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/om_groruddalssatsingen) (hentet 08.05.2011)

Delbydelene Furuset, Ellingsrud, Lindeberg, Trosterud, Haugerud, Tveita og Teisen utgjør Alna bydel. Disse områdene domineres av etterkrigstidens byggeskikk med blokker, rekkehus og småhus. Alle de nevnte delbydelene bortsett fra Teisen ble bygget etter ”New Towns” prinsippene og blir dermed på norsk betegnet som drabantbyer. De fleste innbyggerne i Alna bydel bor i borettslag tilknyttet OBOS eller USBL.

Industri og lager, forretningsdrift og samferdselsårer dominerer det fysiske landskapet i de lavere partiene. Her går også hovedsamferdselsåren E6, og det gjør at mange forbinder Alna bydel med industrilandskap og tungt trafikkerte veier. Også dette estetiske standpunktet er med på å gi området et dårlig omdømme Boligbebyggelse befinner seg i de høyereliggende områdene som strekker seg helt til skoggrensen i sør. Disse er ikke like stor grad synlige for de mange trafikantene som passerer gjennom bydelen.

I Alna bydel finner man noen av landets største handels- og transportvirksomheter, særlig i området rundt Alnabru. Men Alna har også store grøntområder, og ifølge bydelsadministrasjonens hjemmeside kan områdene langs Alna og ikke minst Østmarka by på flotte rekreasjonsmuligheter og naturopplevelser.<sup>27</sup> Bydelen regner med at folketallet vil øke med om lag 2000 mennesker de neste fire år, og den sterkeste veksten vil være blant barn i alderen 6-15 år.

Alna har en sammensatt befolkning. Av innbyggerne har 40,5 % enten innvandret selv eller er født i Norge med foreldre som har innvandret.<sup>28</sup> Alna hadde svakest befolkningsvekst blant bydelene i Groruddalen i perioden 1997-2007. Alna har en større andel eldre og barn opp til 15 år og mindre andel unge voksne(20-29 år) enn byen som helhet.

### **1.8. Furuset**

Furuset er det mest folkerike området i Alna. Det bodde 8891 mennesker på Furuset ved utgangen av 2005. Dette utgjorde 20 % av Alnas, og 7.3 % av Groruddalens befolkning, og gjør Furuset til den største drabantbyen i dalen.

Det har som nevnt i innledningen eksistert et lokalsamfunn på Furuset fra gammelt av. Furuset skole ble innviet allerede i 1861, men frem til begynnelsen av 1970-årene var Furuset ”ennå bondeland med en liten villabebyggelse og noen lavblokker”.<sup>29</sup> Mens Grorudområdet for hundre siden var et industristrøk med tallrik befolkning og en masse ungdommer, var

---

<sup>27</sup> [http://www.bydel-alna.oslo.kommune.no/om\\_bydel\\_alna/bydel\\_alna/article128521-1105.html](http://www.bydel-alna.oslo.kommune.no/om_bydel_alna/bydel_alna/article128521-1105.html) (hentet 08.05.2011)

<sup>28</sup> Strategisk plan, bydel Alna 2009-2012, s. 2, Skriv til bydelsutvalgets møte, 18.12.2008

<sup>29</sup> <http://www.furuset.gs.oslo.no/skolen/> (hentet 08.05.2011)

bygda Furuset til sammenlikning en liten bortgjemt krok. Det lille bondesamfunnet hadde en håndfull bondegårder og noen husmannsplasser, samt to-tre villaer.

I 1912 ble Furuset gård solgt til konsul Anthon Bernhard Nilsen. Han utparsellerte jorden til villaeiendommer. Tilsvarende hadde blitt gjort med Øvre Høybråten gård i 1899 da Anton Tschudi hadde parsellert ut mindre byggetomter. Høybråten og Furuset fikk etter hvert områder med villabebyggelse.

De opprinnelige boligområdene der villaene ble bygget, kalles i dag for ”gamle Furuset”, eller også ”nedre Furuset.” Strømsveien lå og ligger fortsatt sentralt plassert ved Furuset. Den har blitt beskrevet både som ”bispevei” og ”krigervei”, men den har først og fremst vært en ferdselsåre for næringer som tømmerlast og fedrift til og fra Oslo og innlandet. Forvandlingen til drabantbyen Furuset skjedde først i tiden 1973 til 1983. I løpet av denne perioden flyttet over 15 000 mennesker inn i Furuset skoles inntaksområde. ut. Rundt 90 % av boligene på Furuset i dag er lavblokkbebyggelse som ble bygget på 1970-tallet. Disse ble reist i en tid da de tidligere nevnte rapportene allerede hadde rettet skarp kritikk mot drabantbyene.

På Furuset er en meget høy prosentandel av innbyggerne innvandrere eller norskfødte med utenlandskfødte foreldre, større enn i Alna bydel som helhet. Furuset er sammen med Rommen og Haugenstua de eneste delbydelene i Groruddalen der mer enn halvparten av innbyggerne har ikke-vestlig bakgrunn. I 2007 gjaldt dette 52,9 % av innbyggerne.<sup>30</sup> Antallet innbyggere med bakgrunn fra Norge gikk i perioden 1997-2007 ned med 30 % (fra snaut 6000 til 4000 innbyggere), mens befolkning med bakgrunn fra ikke-vestlige land nesten ble doblet (fra ca. 2 500 til nesten 5 000 innbyggere). Av Furusets innbyggere mellom 0-20 år har 90 % ikke-vestlig bakgrunn<sup>31</sup>

De to lokale skolene, Furuset barneskole og Gran barne- og ungdomsskole, har henholdsvis 76 % og 93 % minoritetsspråklige elever.<sup>32</sup> Disse tallene har ofte blitt henvist til i den politiske debatten der det har blitt hevdet så høye tall truer integreringen og norsk språk som felles språk.<sup>33</sup>

Furuset senter ble etablert av Oslo kommune 1982 og inneholder i dag kjøpesenter, postkontor, bibliotek, svømmehall, idrettshall og bydelsadministrasjon. Senteret er det eneste handelstilbud i bydelssentrum, men befolkningen på Furuset bruker i stor grad andre og bredere handelstilbud i Alna bydel og i Skedsmo og Lørenskog kommune. Nordicgate

---

<sup>30</sup> Kiil, Kari/Jorde, Brita/ Toftdahl, Hanne/ Selvig, Kristin Dale, s. 10

<sup>31</sup> Kiil, Kari/Jorde, Brita/ Toftdahl, Hanne/ Selvig, Kristin Dale, s. 10

<sup>32</sup> <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article3228559.ece> (hentet 08.05.2011)

<sup>33</sup> <http://klassekampen.no/56588/article/item/null> (hentet 08.05.2011)

Eiendom overtok forvalteransvaret for senteret i 2006. De har ønsket å oppgradere og utvikle senteret fordi de mener senteret har tilrettelagt for kriminalitet. ”Dårlig vedlikehold, forsøpling og forfall skaper utrygghet og gir grobunn for kriminalitet”, heter det i en uttalelse fra eieren. Derimot vil fortetting, nye bygg og blandet bruk virke kriminalitetsforebyggende. Dessuten mener eierne av senteret at lokal forankring og medvirkning er avgjørende for å skape eierskap og dermed trygghet og mindre kriminalitet i senterområdet.

Like ved senteret ligger Furuset Forum hvor det er idrettshall og arbeids- og aktivitetsforum. Anlegget eies av Furuset Idrettsforening, og oppføringen ble bekostet av IKEA som kompensasjon for rivningen av idrettsplassen der foreningen holdt til før.

Furuset er blant drabantbyene i Groruddalen som scorer lavest på FAFOs levekårsundersøkelse fra 2005. Mer enn hver femte innbygger på Furuset i alderen 18-67 år har redusert funksjonsevne, og nesten hvert fjerde barn på Furuset vokser opp med minst én forelder som har nedsatt funksjonsevne.<sup>34</sup> Ca. 30 % av personer mellom 16 og 67 år har mer enn halvparten av sin inntekt fra offentlige overføringer(velferdsstatsavhengige).<sup>35</sup>

Furuset har fått en sentral rolle i Groruddalssatsningen. Det kan skyldes at området har kommet dårlig ut på undersøkelser som gjør sosio-økonomiske undersøkelser som måler nivået på utdanning, inntekt, arbeidsledighet, uføretrygdede, enslige forsørgere og trangbodde boliger hos innbyggerne.

Alna bydel har pekt ut Furuset-Gransdalen som et område med særlig behov for opprusting, og derfor er dette området et pilotområde i satsningen som innebærer bl.a. opprusting av utearealer og møteplasser. Et videre mål i satsningen er at det utvikles lokal stedsidentitet og tilhørighet gjennom lokal forankring, og en heving av stedets omdømme.

## 1.9. Stedet

Drabantbyene var i sin tid respons på et sosialt problem, nemlig boligkrisen og dårlige boliger i sentrum, mens i dag forbindes nettopp drabantbyene med sosiale problemer. Ifølge sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen er drabantbyene i dag uløselig forbundet med ”...asfaltjungler, graffiti på veggene i gangtunnelene, ungdomskriminalitet, dårlige levekår, trafikkstøy og fremmedgjørende høyblokker”.<sup>36</sup> Dette er ikke i tråd med utgangspunktet for livet i drabantbyen som hadde tydelige visjoner og relativt klare mål for hvordan livet skulle være. Man ønsket et boligskjermet fra byen og dens særegenheter.

---

<sup>34</sup> ”nedsatt funksjonsevne” er et samlebegrep som SSB bruker om personer som er uføretrygdet, midlertidig uføretrygdet, langtidssykemeldt, under rehabilitering eller yrkeshemmet i november ett gitt år.

<sup>35</sup> Nadim, Marjan, 2008: s 41

<sup>36</sup> Hylland-Eriksen, Thomas, ”Tilhørighet i et flytende bomiljø”, Sosialantropologisk institutt, UiO, 2011, s. 42

En av konklusjonene i rapporten "Furuset senterområde" som har blitt utarbeidet for bydel Alna er at: "Det er en målsetning å realisere områdets potensial for en mer bymessig fortetting og på den måten bidra til bærekraftig byutvikling med gode bomiljø, et godt tjenestetilbud og attraktive møteplasser. Bydelen ønsker en koordinert innsats i Furuset senterområde for å gjøre det mer attraktivt som bolig- og handelsområde"<sup>37</sup>. Altså anbefales det at stedet fjerner seg fra sin satelittstatus med tilknytning til Oslo, og i stedet fremstår som et selvstendig sentrum. Det som var en sentral forutsetning for drabantbyen, avstand og beskyttelse fra byens sentrum, er ikke lenger sett på som en kvalitet. Sentrum har større verdi enn periferi og dermed er utgangspunktet snudd på hodet. Man ønsker ikke å skjerme seg fra sentrum, men heller invitere sentrum inn for å oppheve periferien.

Dette er i tråd med synet som den svenske kulturgeografen Moa Tunström presenterer om synet på sentrum-periferi. I et foredrag på arkitekt- og designhøyskolen i Oslo hevder Tunström at: "Vi skaper myter som underbygges, opprettholdes og overføres fra generasjon til generasjon gjennom begrepene som brukes. Motsetningsparet by og drabantby er gode eksempler på bestemte kategorier i daglig språkbruk". Hun hevder at man snakker om den gode byen, den klassiske, tradisjonelle byen, med god sosial integrasjon og funksjonalitet.<sup>38</sup> Den tradisjonelle byen referer til en bykjerne med torv og kvadraturer, og hun hevder at det er et mytisk begrep om byen hvor man tar vare på tradisjoner og kulturelt felleskap. Den andre siden av begrepsparet er drabantbyen eller sovebyen, og Tunström mener at drabantbyen som regel presenteres som et sted som mangler de kvalitetene som er nødvendige for å leve det gode liv. Drabantbyene blir sågar stemplet som historieløse og identitetsfiendtlige, ifølge Tunström. "Drabantbyen er definert som haltende, som landskap som mangler noe. Sentrum byr på møteplasser og miljøer med interaksjon mellom ulike virksomheter som bidrar til å redusere segregasjonen og øker forståelsen mellom mennesker".

Beskrivelser av drabantbyene preges ofte av mangler på historisk karakter og velfungerende møteplasser, og hun hevder videre at "Mens den offentlige debatten sirkler rundt den vante retorikken[om at drabantbyen mangler den tradisjonelle byens kvaliteter], har virkeligheten for lengst løpt fra disse kategoriseringer". Tunström spør: "Tradisjonelt er vi vant til å tenke på den tette byen som et ideal og forsteder og drabantbyer som områder med problem som må behandles og repareres. Men hvor finnes den ideelle tradisjonelle byen i virkeligheten? Bør vi ikke ta helt nye begreper i bruk i utviklingen av nye tettsteder, begreper som er bedre tilpasset til vår samtids by?"

---

<sup>37</sup> Kiil, Kari/Jorde, Brita/ Toftdahl, Hanne/ Selvig, Kristin Dale s. 5

<sup>38</sup> Tunström, Moa, *På spaning efter den goda staden*, doktoravhandling, Universitetet i Örebro, 2009

Det er ikke vanskelig å finne statistisk materiale i FAFO-rapporten som gir et dårlig bilde av livskvaliteten på Furuset eller for drabantbyene i Groruddalen generelt. Dette står i skarp kontrast til det som var utgangspunktet for drabantbyen som skulle være velfungerende samfunn utenfor byen. Samtidig viser den samme rapporten at de aller fleste innbyggerne i Groruddalen synes at de har det bra. De skiller seg ikke ut fra resten av byen når det gjelder generell trivsel eller hvordan folk vurderer sine levekår sammenlignet med andres. De som bor i drabantbyene, melder ikke om mer problemer eller kriminalitet enn resten av Oslo, og nesten åtte av ti mener at naboforholdene og de sosiale forholdene i nærmiljøet er gode.

Mange mener noe om drabantbyen, mange har bodd der og mange lager forestillinger om hvordan det er å bo der. Det er imidlertid bare blant de som faktisk bor i drabantbyene, og i dette prosjektets tilfelle blant de ca. 9000 innbyggerne som bor på Furuset, at vi kan finne folk som kan fortelle oss om hvordan det faktisk er å bo der.

## **Kapittel 2: Tilknytning til stedet**

## 2.1. Beskrivelser av drabantbyen

Og dagen gryr over drabantbyen. Morralysset skimrer bleikt over husradene som ligger som fortapte utposter mot øst, vest, nord og sør. Dagen gryr, og en grå blokk er ikke bare grå. Der går ei rullegardin i været i tredje, der tennes ei kjøkkenlampe i første, der henges ei dyne til lufting i sjette og der står en svart silhuett på verandaen i tolvte.<sup>39</sup>

Da Tove Nilsen skrev ”Skyskraperengler” i 1982, var det den aller første oppvekstromanen skrevet av en førstegenerasjons drabantbybeboer i Norge.<sup>40</sup> Da boken kom ut, hadde drabantbyene i lang tid fått gjennomgå av mediene, av samfunnsforskere og av andre forfattere. I romanen ”Epp” fra 1965 beskriver Axel Jensen drabantbyen fra en kald og upersonlig side der hovedpersonen bor i hybel nr 11 i 14. etasje i blokk 982. Romanen var en kritikk mot byplanleggerne og deres drømmer.<sup>41</sup> Dag Solstads roman ”Forsøk på å beskrive det ugjennomtrengelige” fra 1984, beskriver en middelaldrende, fraskilt manns tilværelse på Romsås et sted som han kaller ”et monument over det moderne Norge i 1970-åra”. Solstad beskriver et samfunn som skulle myldret av mennesker i de atskilte grendene rundt tunet, men som i stedet ligger øde og tomme. Intensjonene om sosialt liv og vennskap er ikke realisert, og hovedpersonen savner menneskelighet på et sted der naboene befinner seg bak lukkede dører i leilighetene sine.<sup>42</sup>

En fjerde forfatter er Roy Jakobsen, som gir en detaljrik og kjærlig beskrivelse av barneår i drabantbyen. Hans beskrivelse av oppveksten til tre brødre på Årvoll, helt sør i Groruddalen, er én av to hoveddeler i romanen ”Seierherrene” fra 1991. Romanen beskriver de store samfunnsmessige endringene som det norske etterkrigssamfunnet gjennomgikk, og det er ikke tilfeldig at den andre delen utspiller seg i drabantbyen. Trangboddheten og ”mangboddheten” i drabantbyen representerer det diametralt motsatte av jordbruks- og fangstsamfunnet som hovedpersonens mor vokste opp i på nordlandskysten.

Både Jensen og Solstad beskriver drabantbyen som et sted med mange mennesker, men mangel på menneskelighet. Nilsen og Jakobsen dekker ikke over den barske virkeligheten i drabantbyen, men beskriver allikevel oppveksten på stedet med kjærlighet, humor og definitivt ikke mangel på menneskelighet. Jakobsen beskriver mødrene i nabolaget som

---

<sup>39</sup> Nilsen, Tove 1982, s. 7

<sup>40</sup> Straume, Anne Cathrine; ”Forfatterblikk på drabantbyen”, *”Fremtid for fortiden”, nr ¾, Oslo kommune byarkivet*, 2002, s. 2

<sup>41</sup> Straume, Anne Cathrine 2002, s. 2

<sup>42</sup> Straume, Anne Cathrine 2002, s. 7

”Kjeftesmeller, barnehatere og forsagte snille damer..”.<sup>43</sup>, De flerfoldige, ulike karakterene i drabantbyene gjør at leseren får et helt annet inntrykk av virkeligheten til Jakobsen enn av den monotone virkeligheten som Jensen og Solstad beskriver.

Både Tove Nilsen og Roy Jakobsen vokste opp i drabantbyer, mens Dag Solstad og Axel Jensen beskrev drabantbyene utenfra. En annen forfatter som har vokst opp i drabantby i Groruddalen er Øyvind Holen. Han gav i 2005 ut boken ”Groruddalen – en reiseskildring” der han beskriver en gjensynet med sin barndoms dal etter å ha bodd i Oslo sentrum i mange år. I innledningen beskriver Holen Groruddalen som: “en blanding av sosialt eksperiment, betongjungle, forsted og selvstendig samfunn – fanget et sted mellom byen og landsbygda.”<sup>44</sup> Etter en reise gjennom begge sider av dalen, konkluderer han med at: “Groruddalen er kanskje ikke en turistmagnet, men et godt, trygt og rimelig sted å bosette seg i Oslo”<sup>45</sup>

## 2.2. Bostedet som identitetsskaper

Det finnes mange stereotyper som baserer seg på geografisk tilhørighet, når man beskriver, eller kanskje heller karikerer, andre mennesker. ”Trege sørlendinger”, ”brautende trøndere”, ”snobbete bærumsfolk” og ”frilynte nordlendinger” underbygger gjerne myter som likefullt lever godt i norske sinn. Hvis vi kikker ut over grensene er ”flittige kinesere”, ”hissige tyrkere” og ”bedagelige afrikanere” trolig heller ikke utrydningstruede begreper i det norske samfunnet. Mang en innflytter har nok opplevd at de etablertes forventninger om ens egenskaper, basert på opprinnelsessted, ikke stemmer med ens egen oppfatning av seg selv.

En villabeboer vil på sin side kunne oppleve å møte andre mennesker som mener å vite mye om hvordan en villabeboer innretter sitt liv i sin romslige spisestue og hage. Sjansen er dessuten stor for at villabeboeren også har naboer som bor i villa. Disse vil utgjøre et større miljø, et ”villasamfunn”, som naturlig nok vil kunne bli møtt med de samme fordommene.

På samme måte finnes det trolig myter eller stereotyper av de som bor i drabantby. Hvis drabantbyboeren bor i høyblokk<sup>46</sup>, har han i hvert fall mange naboer som bomessig har det svært likt han selv. Både over, under og på begge sider kan han ha andre familier uten å kunne se dem. Han har lukkede vegger mot de andre høyblokkebeboerne, og dette kan hindre identitetsfelleskap selv om de deler det samme huset. De kan i større grad være fremmede for hverandre enn villabeboeren som kan snakke med naboen sin over gjerdet. På den andre siden

---

<sup>43</sup> Jakobsen, Roy, *Seierherrene*, Cappelen Damm, 1991, s. 402,

<sup>44</sup> Holen, Øyvind, *Groruddalen – en reiseskildring*, Cappelen, 2005, s. 14,

<sup>45</sup> Holen, Øyvind, 2005, s. 294

<sup>46</sup> Tveita og Ammerud har Groruddalens største høyblokkbebyggelse som er opptil 14 etasjer høye.



kan villabeboeren sin autonome bolig bli en diskret festning mot naboenes autonome boliger. Da fungerer gjerdet heller som delingsmur, og slett ikke som en møteplass mot naboene.

Drabantbyene består ikke bare av høyblokker. På Furuset har man lavblokker<sup>47</sup> samt rekkehus og eneboliger (villaer). Villabeboeren på Furuset kan ha et identitetsfellesskap med lavblokkbeboeren som bor i nærheten på Furuset, eller han kan oppleve nærmere tilknytning til andre eneboligeiere i nærheten, eller på den andre siden av byen. Han som trives i blokka si kan ha mer felles med blokkbeboere andre steder i byen, enn med villabeboeren som pusler i hagen sin et steinkast unna.

### **2.3. Kvaliteter som drabantbybeboeren fremhever.**

Hvis man søker svar på hvem drabantbyboeren er, må man undersøke hvilken opplevelse beboeren har av bostedet sitt. Ved å beskrive kvaliteter ikke bare ved nåværende bosted, men også tidligere bosteder, vil informanten gi verdifull informasjon til forskeren om hva som utgjør er kjernen i ”det gode liv” og i hvor stor grad man opplever at nåværende bosituasjon oppfyller disse forventninger. Livsløpsintervjuet er særlig egnet til dette formålet fordi informanten vil hente frem erindringer fra tidligere bosteder. De begreper som informanten bruker for å beskrive kvalitetene ved tidligere bosteder, vil avsløre hva informanten vektlegger når den skal beskrive et godt bosted for seg og sine. I mitt innsamlede materiale oppdager man raskt at noen begreper er helt sentrale for å beskrive kvaliteter ved et sted. ”Rolig”, ”grønt” og ”åpent” er begreper som mine informanter bruker hyppig, både i beskrivelsen av tidligere bosteder og når de beskriver dagens bosituasjon. ”Sentralt” og ”nært” er begreper de bruker for å beskrive dagens bosituasjon og det er kvaliteter som de i større grad forbinder med drabantbyen og ikke tidligere bosteder.

### **2.4. Drabantbyens sosiale aktører**

Edgeir Benum skriver at ”mødrene var hovedpersonene i drabantbyenes liv” når han beskriver de første drabantbyene på 1950-tallet.<sup>48</sup> Når fedrene hadde forlatt i drabantbyen om morgenen for å gå på jobb, var det mødrene som sammen med barna regjerte grunnen.

Mødrenes sentrale rolle er også tema når Frank Meyer refererer til Norbert Elias’ undersøkelse fra landsbyen med det fiktive navnet Winston Parva<sup>49</sup>. Elias gjorde en undersøkelse i en engelsk by som bestod av tre bydeler: S1-et middelklasseområde, S2- et

---

<sup>47</sup> Lavblokkene som dominerer særlig i Gransdalen på Furuset, har gjerne 4 etasjer.

<sup>48</sup> Benum, Edgeir, 1994, s. 45

<sup>49</sup> Meyer, Frank, ”De etablerte og nykommerne”, *Kulturmøter*, Norsk lokalhistorisk institutt 2004, s.19-37

”etablert arbeiderstrøk” og S3 - et ”nytt arbeiderstrøk” i samme by. Han ønsket å sammenligne identiteten og samhørigheten i de to arbeiderstrøkene, det ”etablerte” og det ”nye”. S2 og S3 var temmelig like når det gjaldt klassebakgrunn, status og inntekt, men S2 var en eldre bydel enn S3. I S2 hadde innbyggerne levd sammen i to eller tre generasjoner og hadde mange familiære relasjoner som utgjorde et tett nettverk. Selve navet i ”landsbyens” sosiale nettverk var kvinnene, eller matriarkene, som er begrepet Meyer bruker. Med matriarkene i sentrum overlappet storfamiliene hverandre og produserte og reproduiserte S2s særegne habitus. I menigheter, foreninger og klubber var det kvinnene som oppfylte de sentrale integrerende funksjonene. Det eksisterte motsetninger innad i S2, men i møtet med et konkurrerende samfunn(S3) trer en spesiell integrerings- og segregeringsmekanisme i kraft ifølge Meyer. Det er en prosess som forsterker positive selvbilder og negative fremmedbilder. Her blir sladder blant mennesker en sosial institusjon. Den tilskriver mennesker og grupper en sosial posisjon i samfunnet. Matriarkene og deres tette institusjonelle nettverk av foreninger og organisasjoner utgjorde distribusjonsapparatet for sladder.

Innbyggerne i bydelen S3 hadde ikke disse tette relasjonene til hverandre. De manglet den indre homogeniteten og samholdet i S2. Lokalsamfunnet bestod i stor grad av småbarnsfamilier som var fremmed for hverandre. I stedet for å skape en positiv motopinion mot S2, opplevde innbyggerne i S3 en kollektiv skam. De internaliserte stereotypene som innbyggerne i S2 hadde om dem. Denne gruppeskammen var et resultat av at innbyggerne i S3 var svakt integrert og ikke hadde noe å stille opp mot diskriminerende uttrykk, forestillinger og handlinger.

Hvilken relevans har dette for min studie av Furuset? Det er interessant å analysere informantenes egen oppfatning av seg selv som nykommer eller som etablert. Selv om det eksisterte et samfunn på Furuset lenge før utbyggingen av drabantbyen, har de aller færreste familiære bånd bakover i tid.

Jeg ønsker å analysere informantenes oppfatning av sin drabantby sammenlignet med de områdene som ligger nærmest Furuset, som Lindeberg, Ellingsrud og Høybråten. Det er også godt mulig at det finnes forskjeller internt på Furuset, at de etablerte regjerer enkelte områder, mens nykommerne er henvist til andre områder.

Meyer refererer til at nykommerne i S3 internaliserte stereotypene som innbyggerne i S2 hadde om dem. I tilfellet Groruddalen kan norske medier ha skapt mange uheldige stereotyper gjennom utallige negative beskrivelser av drabantbylivet. Selv om man trives godt i drabantbyen, kan det å stadig få høre at stedet man bor på ikke er bra, føre til at man nettopp

internaliser den stereotype oppfatningen om hvor galt det er. Medienes negative beskrivelser av Furuset blir hyppig referert av informantene i mitt materiale.

Elias' undersøkelse har også et interessant aspekt når den fokuserer på kvinnenens helt sentrale rolle i nærmiljøet. Benums beskrivelse av mødrenes rolle som hovedpersoner i drabantbyenes liv var hentet fra 1950-tallet. Fra 1970-tallet ble det mer vanlig at husholdningene hadde to lønnsarbeidere, og dermed forlot også mødrene nærmiljøet på dagtid for å gå på jobb. Men med de siste 20 årenes utvikling, der svært mange kvinner med innvandrerbakgrunn har flyttet til Furuset, har man igjen fått flere hjemmевærende mødre.

Edvard Bull brukte andre ord enn Edgeir Benum i sin beskrivelse av kvinnenens rolle i de førstedrabantbyene. Siden drabantbyene først og fremst ble boligstrøk, mens forretninger og kontorer skulle være i de gamle bysentrene, ble det stadig reist kritikk mot drabantbyene som miljø fordi de var begivenhetsløse. Husmødrene, som brukte det meste av sin tid der, opplevde lite og dette gjorde at mange vantrivdes, i følge Bull.<sup>50</sup> Han hevdet videre at den store flyttingen fra bygd til by, med helt nye livsformer, måtte skape rotløshet. Innbyggerne bodde sammen, men i arbeidstiden ble de spredt til alle kanter. Disse miljøene skilte seg skarpt fra de gamle industribyene der innbyggerne i større grad bodde og jobbet samme sted. Derfor måtte det ta lengre tid før innflytterne i drabantbyene slo rot, hevdet han. Bull hevdet videre at drabantbyene først og fremst måtte oppfattes som ledd i boligpolitikk som støttet opp under masseflyttingen. Fordi myndighetene prioriterte arbeid på en fabrikk eller et kontor som gav større bidrag til bruttonasjonalprodukt enn arbeid på gård, ble flyttingen til drabantbyene en del av den økonomiske vekstpolitikken. Bull omtaler dem derfor som boligbyer- "sovebyer" – steder der det ikke lyktes å få boliger og arbeidsplasser til å passe sammen.<sup>51</sup>

## **2.5. Historien som redskap for å skape tilhørighet og identitet**

Furuset er et av innsatsområdene i "Groruddalssatsningen". Bydel Alna utarbeider årlige handlingsplaner for denne satsningen. I handlingsplanen for 2009 under punktet "Dagens situasjon på Furuset" står det: "Furuset har en stolt historie, og området har fortsatt aktive innbyggere med røtter og kjennskap til denne". For en historiker er bruken av begrepet "stolt historie" interessant, samt at "røtter" fremheves som en viktig for å ta del i historien.

På Furuset har de aller fleste innbyggerne flyttet inn i løpet av de førti siste årene, og svært mange har flyttet inn i løpet av de siste ti årene. I Groruddalen som helhet flyttet det i

---

<sup>50</sup> Bull, Edvard, 1979, s. 280

<sup>51</sup> Bull, Edvard, 1979, s. 274

overkant av 10 000 mennesker ut i perioden 2000 til 2005, mens det i den samme perioden flyttet over 40 000 mennesker inn i det samme området.<sup>52</sup> Mer enn halvparten av innflytterne er under 30 år gamle, og langt over halvparten har ikke-vestlig bakgrunn.

Når Groruddalssatsningen ønsker å styrke lokal stedsidentitet blant de som flytter til Furuset, bør ikke det å ta del i ”Furusets stolte historie” være den eneste veien til å føle tilhørighet og identitet i drabantbyen.

I rapporten ”Identitet – en ressurs for konkurransedyktige storbyer og storbyregioner?” fra Norsk lokalhistorisk institutt henviser historikeren Ola Alsvik til Thomas Hylland Eriksens bruk av begrepet *opphavsmyster*. Opphavsmyster er forestillinger om at det eksisterer et sosialt fellesskap mellom alle personer som har røtter på et sted, at dette fellesskapet også inkluderer mennesker som har levd tidligere på stedet, men det ekskluderer alle andre.

Alsvik referer til *historien* i vid forstand som tradisjonene, hukommelsen, det ”autentiske” språket, den ”ekte” kulturen osv.<sup>53</sup>, men at dette ikke nødvendigvis er noe vi ønsker å føre videre i form av identitet eller tilhørighet til en region. De som ikke kan knytte sin identitet til historien, kan bli rotløse, ja sågar identitetsløse, hevder han.

Alsvik referer til offentlige utredninger der Storbymeldingen(2002-03) slår fast at identitet er basert på historien, samt at de ulike regjeringers kulturmeldinger de siste tjue år argumenterer for menneskers behov for et trygt ankerfeste i fortiden, gjennom tradisjon, arv og røtter, slik at vi kan få ”sterkere identitetsfølelse”.<sup>54</sup> Det er historikerne som får oppgaven med å grave frem, beskrive og analysere disse røttene og får således en sentral rolle som ”identitetsskapere”. Men Alsvik refererer også til sosialantropologen Anders Johansen som argumenterer for at historie er fortid, at det er borte, overstått og at vi ikke kan få vite noe som helst om hvem vi er, vår identitet, ved å studere den. Å rette et historisk lys på fortiden, innebærer å framheve de grunnleggende forskjellene mellom nå og da, mellom ”oss” og ”dem”, hevder Alsvik.<sup>55</sup>

Alsvik presiserer med dette at: Det er stort sett større forskjeller mellom oss som lever i Norge i dag og de som har levd her tidligere, enn det er mellom oss selv og hvem som helst av våre samtidige. Han argumenterer for at samtiden er et bedre utgangspunkt enn fortiden når man skal søke å bygge en felles identitet for et sted. Når man legger vekt på kulturhistoriske røtter, vil det favorisere grupper som gjennom etnisitet, språk og kultur opplever at de har

---

<sup>52</sup> Nadim, Marjan, 2008, s. 23

<sup>53</sup> Alsvik, Ola, ”Identitet – en ressurs for konkurransedyktige storbyer og storbyregioner” – Norsk lokalhistorisk institutt, Kommunal- og regionaldepartementet, Oslo 2005, s. 36

<sup>54</sup> Alsvik, Ola, s. 37

<sup>55</sup> Alsvik, Ola, s. 38

sterkere tilknytning til stedet enn innflyttere og innvandrere. Gjennom å peke på sine lange røtter som bufaste på et sted får man nærmest ”historisk hevd” på lokalmiljøet.

Dette problemet blir belyst av flere, blant andre Knut Kjeldstadli. Han peker på *nykommerne* som en sentral, men nedvurdert del av lokale samfunn. *Nykommerne* omfatter både vandrerne, innflytterne og innvandrerne, og disse har vært et like naturlig innslag i alle lokale samfunn som de bofaste, hevder Kjeldstadli.<sup>56</sup>

Hvis det er slik at det bare er de med lange familiære røtter på Furuset som kan ta vare på stedets identitet, vil det være en forsvinnende liten del som tar vare på denne oppgaven. På den andre siden kan studier av et lokalt steds historie føre til at man oppdager at gårsdagens beboere strevde og gledet seg over mye av det samme som dagens beboere. Gjennom innsikt i lokalhistorien kan dagens nykommere oppdage fellestrekk med gårsdagens nykommere (og etablerte), og det kan styrke deres lokale identitet og tilhørighet.

## **2.6. Tilhørighet til rom, ikke tid**

Hvis identitet skal knyttes til samtid og ikke fortid, hva knytter man identitet til da? Alsvik hevder at identitet dreier seg om stedet som fysisk rom, landskap, bygninger og arkitektur, kommunikasjoner og annen infrastruktur, det som sammen med menneskene utgjør den *funksjonelle* regionen. Han henviser til professor Tor Selstad som skiller mellom tradisjonell og moderne identitet. Den moderne identitet kjennetegnes av den synkrone eller samtidige opplevelsen av samhandling og mangfold som finnes i en storbyregions *rom* og som kan være et viktig identitetspotensial.<sup>57</sup> Selstads utgangspunkt er storbyregionen, men dette passer også til drabantbyen som både er en del av storbyregionen og som deler storbyens demografiske sammensetning. Motstykket til den synkrone tilhørighet i rom er den diakrone tilhørighet i tid.

I en studie av drabantbyen New Marshall i USA, tar professor Stanton E.F. Wortham for seg integrasjonen av meksikanske innvandrere. Han argumenterer for at ”nye samfunn” med kort historie har mindre interesse og kunnskap om innvandrerens kultur, men dermed også mindre fordommer mot nykommere. Dette gjør at nykommerne i større grad har mulighet til å definere seg selv. Dette er et godt utgangspunkt for at de innfødte og nykommerne kan leve sammen, hevder Wortham.

Hvis vi legger Wortham og Alsviks argumenter mot bruken av *tid* som identitetsskapende, vil drabantbyene med sin relativt korte historie og sin demografisk sammensatte befolkning representere samfunn hvor det kan være lettere for nykommere å

---

<sup>56</sup>Kjeldstadli, Knut, ”Bufaste og nykommere”, *Kultur møter*, Norsk lokalhistorisk institutt 2004, s. 45

<sup>57</sup> Alsvik, Ola, s. 39

oppleve tilhørighet og identitet.

Steder som skaper tilhørighet, behandles også av samfunnsviteren Erling Dokk Holm. Han henviser til sosiologen Ray Oldenburg sitt fokus på uformelle møteplassers betydning for det sosiale liv. Oldenburg bruker begrepene ”first places” om hjemmet, ”second places” om arbeidet og at mennesker i tillegg har behov for ”tredje steder”, uformelle møtesteder i det offentlige. Barer, kafeer, kaffebarer og butikken på hjørnet er slike ”tredje steder”. I visjonene til drabantbyene har tradisjonelt all servicenæring vært samlet i ett nærsenter. Dokk Holm peker på at større mobilitet har ført til at mange senter mister sine kunder når nabobydelen får et større senter. Han påpeker at et levende senter er en forutsetning for en levende bydel.<sup>58</sup>

Antropologene Akhil Gupta og James Ferguson er opptatt av det transnasjonale og grensesprengende *rommet* og argumenterer mot det territorielle *stedet* som identitetsskapende. Det finnes ikke et fysisk begrenset *sted* der mennesker har sin tilhørighet.<sup>59</sup> De hevder dette gjelder både på nasjonalt, regionalt og lokalt plan. De viser til at avstanden mellom rike i Bombay og rike i London kan være mye mindre enn avstanden mellom ulike klasser i samme by. Gupta og Fergusons teorier er naturligvis stadig mer aktuelle i en globalisert verden der mulighetene for å ha kontakt over landegrensene har økt voldsomt. Men det er fortsatt vanlig å anta at det er et grunnleggende menneskelig behov å ha identitet og tilhørighet til et *sted*. Om dette *stedet* er ditt nåværende fysiske hjem eller om det er *stedet* der du har dine sine familiære røtter, avhenger av om du orienterer deg synkront eller diakront. Det ene utelukker imidlertid ikke det andre. ”Hybrididentitet” er et begrep som gjerne brukes om norskfødte med to innvandrerforeldre, og kan beskrive mennesker som orienterer seg både diakront og synkront i sin søken etter identitet. Det er rimelig å anta at man ikke trenger å ha innvandrerbakgrunn for å søke tilhørighet og identitet på flere måter.

Å orientere seg i bakover i tid-diakront, samtidig som man orienterer synkront- i det territorielle *stedet* man oppholder seg, vil være naturlig for de fleste innbyggere overalt. Når jeg analyserer mitt intervjumateriale, er jeg på jakt etter utsagn som sier noe om hva informanten vektlegger når han beskriver kvaliteter ved et sted. Dette kan både være utsagn som beskriver diakrone forhold – kvaliteter ved tidligere bosteder, og synkrone forhold – kvaliteter som informanten opplever ved stedet han bor på i dag.

---

<sup>58</sup> Dokk Holm, Erling, ”Kaffebaren og Suburbia”, *Drabantbyen kommer! – Oslo Bymuseum*, 2008, s. 82

<sup>59</sup> Gupta, Akhil/Ferguson, James, *Beyond ”Culture”: Space, Identity, and the Politics of Difference*, Cultural anthropology, 1992

## 2.7. Opplevelse av hjemstedet sitt

Sosialantropologen Sandra Wallman spør, "Which kind of city-ness do [which] people identify with, feel good about, and make home in?" Hennes arbeidsfelt er stor-London som hun beskriver som en samling av landsbyer, alle med sitt eget særpreg og "locus of belonging". Hun hevder at "...some Londoners are less daunted by going to other countries than to other parts of the city." Dette har sin parallell i Oslo der det finnes ungdom på Oslos vestkant som gjerne er svært bereiste i Europa og andre verdensdeler, men som overhodet ikke er kjent i områdene øst for Oslo sentralbanestasjon.

En av undersøkelsene til Wallman tok for seg området Pearman Street i London, et område der lokale myndigheter ville gjennomføre en saneringsplan. Dette ville ramme 88 husstander beskrevet som "...polyglot collection of householders", altså en blandet befolkning i alder, etnisitet og språk. Trusselen om utkastelse gjorde at denne blandede gruppen søkte sammen for å protestere mot planene. At de involverte ville bli tilbudt ny bolig med en høyere materiell standard et annet sted i London, virket ikke å være avgjørende for innbyggernes ønsker. Deres felles aksjon mot saneringsplanene førte frem, og de fikk stor medieomtale for sin "David mot Goliat"-kamp som ble kronet med seier.

Det Wallmann ønsket å undersøke, var hva innbyggerne faktisk opplevde som så positivt med stedet de bodde. Mediene som rapporterte fra aksjonen fokuserte i stor grad på "the polyglot harmony" i Pearman Street. Reportasjene tok utgangspunkt i den lykkelige situasjonen i nabolaget der mange ulike etnisiteter lyktes å forenes om et mål. Medienes utgangspunkt var at mennesker med ulik etnisk bakgrunn normalt ville ha vansker med å kunne samarbeide på denne måten, men innbyggernes vennlighet og toleranse ble fremhevet som suksessfaktor i kampen om å beholde sitt særegne nabolag. Både nigerianere og italienere fikk dele sin erfaring med leserne, og deres opprinnelsessted stod sentralt i presentasjonene av hvem de var. Wallman mener at den offentlige interessen i tilfellet Pearman Street i for stor grad var rettet mot det at stedet både hadde et sterkt samhold og samtidig hadde en uvanlig blandet befolkning. Dette fokuset på suksess trass i etnisk mangfold var ikke det sentrale i responsen som Wallman fikk i undersøkelsen hun gjorde med befolkningen. Hun intervjuet innbyggerne og samlet deres argumenter for hvorfor de trivdes på stedet og hvorfor de ønsket å bli der fremfor å flytte. Ifølge Wallman var det ingen av de intervjuede som fremhevet klasse, hudfarge eller fremmede egenskaper hos naboene som noe positivt slik som man kunne få inntrykk av gjennom mediene. Det som Wallman hevder var avgjørende for deres tilknytning til stedet, var at det var mange familier med barn som "alltid"

hadde bodd der. Hun henviser til at innenfor urban sosiologi regnes ”high familism” som et kriterium for et godt urbant miljø.

Furuset og de andre drabantbyene i Groruddalen blir ofte omtalt som multietniske boområder. Stedets egne lokale myndigheter bruker også denne typen begreper hyppig. Utfordringene befolkningen står overfor ved å få alle de ulike menneskene til å trekke i samme retning er en typisk problemstilling også for norske medier.<sup>60</sup> Undersøkelsen fra Pearman Street viser at dette nødvendigvis ikke trenger å være det sentrale. Wallman mener at de som er sosialt komfortable på et sted - som føler seg hjemme der – gjerne vil oppfatte sine naboer som å være ganske like dem selv uten å være opptatt av naboenes etnisitet. Motsatt vil en innbygger som er sosialt ukomfortabel på et sted – som ønsker å dra derfra - gjerne uansett vil oppfatte naboenes annerledeshet som umulig å leve med.

---

<sup>60</sup> Aftenposten har i serie artikler i 2011 tar for seg utfordringene den etnisk sammensatte befolkningen i Groruddalen står overfor.



## Kapittel 3: Kilder og metode

I boka ”Fortida er ikke hva den en gang var” sier historiker Knut Kjeldstadli at:

Historie handler om mennesker – om de faktiske levde livene deres, bevisstheten og verdiene deres, om atferden og forbindelsene de hadde til hverandre. Vi ønsker å forstå mennesker, å tolke hva de gjør og sier, å gripe meningen med syslene deres<sup>61</sup>

I den samme boka slår Kjeldstadli fast at ”objektet styrer metoden”. Objektene i min oppgave er innbyggerne på Furuset. Jeg ønsker å vite hvordan de ser på fortida si i dag fordi det påvirker hvordan de ser på deres situasjon i dag. Jeg vil vite hva de definerer som kvaliteter ved steder de har bodd, og om de samme kvalitetene er tilstede der de bor i dag

Tradisjonelt arbeider historikere med skriftlige kilder, men svar på den typen spørsmål som jeg stiller, finnes i liten grad nedfelt i skriftlige kilder. Kvantitative undersøkelser basert på skriftlige spørreskjemaer kunne være en aktuell metode. Denne typen undersøkelser vil imidlertid i liten grad kunne fange opp endringer over tid. Mer enn halvparten av innbyggerne på Furuset er innvandrere eller barn av innvandrere, og kvantitative, skriftlige undersøkelser vil være sårbare i møtet med informanter som har et annet språk enn norsk som førstespråk. Derfor valgte jeg å oppsøke mennesker som bor på Furuset og bruker stedet som nærmiljø, og anvende deres beretninger som kilder. Å møte dem ansikt til ansikt gjør det enklere å formidle overfor informanten hva jeg er ute etter å få vite. Den språklige sårbarheten vil lettere kunne overvinnes ved å ta seg god tid og la informanten fortelle.

### 3.1. Muntlige kilder

Da historiefaget ble profesjonalisert på 1800-tallet, var det de skriftlige kildene som ble ansett som gyldige kilder. De dannet grunnlaget for de nye kildekritiske reglene som ble utviklet. Bruken av muntlige kilder, som alltid har vært brukt i innsamling av historiekunnskap, levde videre som folkløstikk. Det profesjonaliserte historiefaget var altså et fag som i stor grad forholdt seg til skriftlige kilder på 1800- og første del av 1900-tallet. Kjeldstadli beskriver denne dyrkingen av den skriftlige kilden noe sarkastisk som dokumentfetisjisme.<sup>62</sup>

Sosialhistorien, som vokste frem som historisk disiplin etter andre verdenskrig, førte etter hvert til at muntlige kilder igjen ble tatt inn i varmen. Sosialhistorien ønsket å beskrive

---

<sup>61</sup> Kjeldstadli, Knut, *Fortida er ikke hva den engang var*, Universitetsforlaget, 1999, s. 30-31

<sup>62</sup> Kjeldstadli, Knut, 1999, s. 192

livet til de som var underrepresentert i den tradisjonelle historieskrivingen, bl.a. kvinner, arbeidere, småårsfolk og minoriteter. “Alle har rett til en fortid”<sup>63</sup>, hevdet Edvard Bull d.y. som var en pionér i arbeidet med å samle historier fra arbeidere på 1950-tallet. Som representant for Norsk Folkemuseum gjennomførte han et omfattende prosjekt livsløpsintervjuer som var et viktig bidrag til utviklingen av en sosialhistorisk forskningstradisjon i Norge.

Sosialhistorie ble et vidt felt med løse avgrensinger og ble møtt med kritikk om at det var historieforskning uten sammenliknende hjerne, uten styrende grunnprinsipper.<sup>64</sup> Britiske historikere som Harold Perkin og Eric Hobsbawm og tyske Hans- Ulrich Wehler og Jürgen Kocha formulerte et program som representerte en ny type sosialhistorie. Sosialhistorie måtte handle om samfunnet som samfunn – strukturiert historie. Den fokuserte på kollektivfenomener, massehandling, overindividuelle prosesser og forholdsvis varige tilstander.<sup>65</sup> Problemet var at dette ble historie som ignorerte følelser og tingliggjorde mennesker. Den undervurderte også de enkelte hendingenenes betydning.

I 1970- og 80-årene fant en reorientering sted, det ble fattet ny interesse for bruk av muntlige kilder, livsløpsmetoder og interesse for kultur og sosialantropologi. ”Oral History” var en sterkt voksende internasjonal bevegelse på 1970-tallet. I Europa var Storbritannia det førende landet med den historisk orienterte sosiologen Paul Thompson fra University of Essex i spissen<sup>66</sup>. Han så for seg “en historie med utgangspunkt i det enkelte menneskets opplevelse, med hovedvekten på hverdagsliv” og ”common people”, skriver historikeren Dagfinn Slettan.

Den kulturhistoriske trenden fra 1980-årene har ført til at arbeidet med muntlige kilder har fått ytterligere aktualitet og oppmerksomhet. ”Oral History”- bevegelsen har også bidratt til å stimulere ikke-akademisk historieaktivitet og inkludere nye grupper i arbeidet med å dokumentere fortiden.

---

<sup>63</sup> Bull, Edvard, *Retten til en fortid-sosialhistoriske artikler*, Universitetsforlaget, 1981, s. 7

<sup>64</sup> Kjeldstadli, Knut, 1999, s. 82

<sup>65</sup> Kjeldstadli, Knut 1999, s. 84

<sup>66</sup> Slettan, Dagfinn, *Minner og kulturhistorie-Teoretiske perspektiv*, Historisk institutt, Universitet i Trondheim, 1994, s. 23

### 3.2. Informantene - kategorisering

Da jeg startet arbeidet med å skaffe informanter til mitt prosjekt, delte jeg dem i fire kategorier:

”Urinnvåneren” – som er født og oppvokst på Furuset og har norsk familiebakgrunn.

”Innflytteren” – som har norsk familiebakgrunn, men som er født og har vokst opp et annet sted og har slått seg ned på Furuset.

”Første generasjons innvandrere” – som kom til Norge som arbeidsinnvandrere tidlig på 1970-tallet evt. som flyktning på 1980/90-tallet og bor på Furuset.

”Andre generasjons innvandrere” – som er født i Norge med to innvandrereforeldre og bor på Furuset.

Disse fire kategoriene var utgangspunktet for min jakt etter informanter, men jeg var åpen for at kategoriene kunne endres. De to første informantene som jeg intervjuet hadde en relativt høy alder. I jakten etter flere informanter, ville det ikke være naturlig å sammenlikne stedets betydning for en informant i 80-årene med en ung mann i 20-årene. Selv om begge bruker senteret, vil det være unaturlig å sammenlikne brukeren av seniorsenteret med brukeren av fritidsklubben. Det gjorde at jeg rettet meg primært mot innbyggere som var ”godt voksne” og gjerne eldre mennesker som hadde sett etterkrigstidens utbygging av drabantbyene utenfra. Kategoriene ”første generasjons innvandrere” og ”andre generasjons innvandrere” ville naturlig nok rette seg mot ulike aldersgrupper. Siden jeg hadde bestemt meg for å bruke eldre informanter for å få et bedre sammenlikningsgrunnlag, valgte jeg å slå sammen de to ”generasjonskategoriene” til én kategori: ”immigranten”. Jeg rekrutterte på ulikt vis åtte informanter i kategorien ”immigranten” og alle sammen var førstegenerasjons innvandrere.

Dermed så kategoriene slik ut:

*Urinnvåneren* – som er født og oppvokst på Furuset og har norsk familiebakgrunn.

*Innflytteren* – som har norsk familiebakgrunn, men som er født og har vokst opp et annet sted og har slått seg ned på Furuset.

*Immigranten* - som kom som arbeidsinnvandrere på 1970-tallet, eventuelt familiegjennforening, eventuelt som flyktning på 1980/90-tallet og nå bor på Furuset

Jeg så for meg at den vanskeligste kategorien å skaffe informanter ville være *urinnvåner*. Det kan virke som det er en allmenn oppfatning at ”alle” som bor i drabantbyene, er innflyttere. Men Furuset som lokalsamfunn har også en historie som går mye lengre tilbake enn den store utbyggingen som startet på 1970-tallet. Furuset skole er en av Oslo eldste, og ble tatt i bruk i 1851. Idrettslaget Furuset IF har vært en markant organisasjon og et profilert

lag siden 1914. Av de som var født og hadde vokst opp på stedet, antok jeg at noen fortsatt måtte bo der.

For å komme i kontakt med aktuelle informanter oppsøkte jeg en lokal ildsjel som er sentral i idrettslaget og i frivillig arbeid blant ungdom i bydelen. Han satte meg raskt i kontakt med en informant som var født på Furuset og hadde levd et langt liv på der. Denne informanten, som jeg har kalt Reidun i oppgaven, satte meg i kontakt med to andre informanter som er født i mellomkrigstida og som vokste opp på Furuset. Den fjerde informanten i kategorien ”urinnvåneren” rekrutterte jeg selv uten hjelp.

*Urinnvånerne* var svært positivt innstilt til å stille som informanter. De virket stolte av å få lov til å fortelle om sitt forhold til stedet. De var svært opptatt av det ”egentlige” Furuset, og mente med det hvordan stedet hadde vært før den store utbyggingen startet på 1970-tallet. Denne sterke vektleggingen av hvordan det hadde vært fremfor hvordan det fremstår i dag, gjør at de intervjuede urinnvånerne kan karakteriseres som diakront orientert. For dem er stedets historie og kjennskap til den et viktig kriterium for tilhørighet. De anbefalte meg flere andre informanter og begrunnet anbefalingene med at disse personene kjente stedets historie og hadde røtter der.

Et potensielt problem jeg stod overfor, var at flere av informantene i gruppen *urinnvåneren* kjente hverandre og kom fra det samme miljøet. Spredningen og variasjonen i utvalget kunne bli liten. Dette virker uunngåelig fordi de som er født og oppvokst på Furuset da det var en bygd, i stor grad har felles forbindelser gjennom idrettslag, skole eller deltakelse i Furuset vel. Tre av informantene i gruppen *urinnvåneren* ble født på 1920-tallet, mens den fjerde ble født tidlig på 1940-tallet. Ett av intervjuene ble foretatt hjemme hos informanten, mens de tre andre ble foretatt i lånt lokale på Furuset Forum.

I det videre arbeidet med å samle livshistorier, bestemte jeg meg for å oppsøke aktuelle informanter der hvor innbyggerne ferdes mest, nemlig utenfor Furuset senter. Her er alle butikkene, kommunale tjenester, bibliotek og t-banestasjon samlet. Denne metoden var overraskende effektiv. (Mer om rekruttering av informanter under 4.4)

Alle de syv informantene i kategorien *innflytteren* rekrutterte jeg på denne måten. Det var enkelt å rekruttere informanter til denne kategorien da den er stor (mye større enn urinnvånerne) og lett å gjøre avtale med (mye lettere enn immigrantene). Av de jeg gjorde muntlig avtale med, var det ingen av *innflytterne* som trakk seg etter første gangs henvendelse. Jeg intervjuet alle *innflytterne* i lånt lokale på Furuset Forum. I den gruppen kunne jeg lett gjort mange flere intervjuer hvis det hadde vært mer tid til å arbeide med oppgaven.

Min første informant i kategorien *immigranten* kom jeg i kontakt med gjennom en av *urinnvånerne*. Én *immigrant* ble rekruttert gjennom en bekjent, og to andre gjennom direkte kontakt utenfor Furuset senter. Jeg fikk kontakt med tre av informantene ved å møte opp på seniorsenteret og oppsøke en gruppe kvinner med pakistansk bakgrunn som møtes der hver torsdag. I tillegg intervjuet jeg broren til en av *immigrantene* etter anbefaling av førstnevnte, men denne informanten ønsket ikke lydopptak og ville ikke skrive under på noe samtykkeskjema om bruk av intervjuet. Dette intervjuet fikk derfor status som bakgrunnsmateriale for oppgaven.

Potensielle informanter i kategorien *immigranten* var vanskeligere å få gjort avtale med enn de to andre kategoriene. Immigrantene jeg kontaktet utenfor senteret, var i mye større grad skeptiske til prosjektet enn innflytterne. Informasjonsskrivet kunne nok virke avskrekkende med henvisninger til anonymitet, lagring, underskrifter og godkjenninger fra Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste. Særlig kvinner var skeptiske og gjerne direkte uvillige. Tre forskjellige informanter som jeg hadde gjort muntlig avtale med, trakk seg i siste liten etter å ha lest informasjonsskrivet. Begrunnelsen deres var at de ikke kunne se noen hensikt med å stille opp på intervjuet. Språket spilte utvilsomt en rolle her. Jeg hadde vanskeligheter med å formidle hensikten og verdien i å stille opp til intervju til denne gruppen, mens dette ikke var noe problem i møtet med informantene i de to andre kategoriene

### **3.3. Informantene**

Jeg tilbød ikke mine informanter noe vederlag for å stille opp. Motivasjonen deres for å stille opp var nok sammensatt. Urinnvånerne og delvis innflytterne virket i stor grad motiverte for å kunne dele ”sin” historie om stedet som ”sannhetsvitner”. De opplever at hjemstedet deres ikke blir anerkjent som et godt sted å bo og at allmennheten har en oppfatning preget av medienes negative fokusering. Noen av innflytterne og de fleste immigrantene var i større grad opptatt av å formidle sin personlige historie og hadde ulike tilnærminger til å presentere livet sitt.

Informantenes motivasjon for å stille opp er med på å forme deres historie. En ansvarlig politiker vil sannsynligvis ha andre motiver og forklaringer på hvorfor ting er som de er, enn en uten noe formelt ansvar i nærmiljøet. Urinnvånerne har en tendens til å forsvare stedet ved å fremheve alle kvalitetene det en gang hadde. Noen er opptatt av å fremheve kvalitetene som stedet har i dag, mens andre primært refererer til deres liv på stedet og deres bruk av stedet uten å se noen stor forskjell mellom før og nå

Når man samler og presenterer livsløpshistorier, kan man møte på historien som startet

med ”to tomme hender” og peker ut veien med motgang og medgang frem til måloppnåelsen av ”et bedre liv for seg og sine”. Særlig blant immigrantene som kom til Norge i den første fasen av den moderne innvandringen(1970-tallet), er denne ikke uvanlig. Denne typen historier presenterer den norsk-pakistanske journalisten Mahmona Khan i boka ”Tilbakeblikk- Da pakistannerne kom til Norge”. I sin epilog gir hun et sterkt forsvar av bruken av muntlig kilder.

Da jeg begynte å jobbe med denne boka, trodde jeg at jeg ville finne den viktigste kunnskapen mellom bokpermer og i arkiver. Jeg tok feil. Det som virkelig ga meg innsikt og hadde betydning, var menneskene jeg traff. Deres historier, skuffelser, anstrengelser, lengsler, tanker og gleder[...]. De var som bortgjemte bøker som ventet på at noen skulle oppdage dem, lese dem<sup>67</sup>

Andre informanter beskriver sitt livsløp som ”fallet” fra mulighetenes tid til dagens miserable situasjon. I et samfunn som det norske der man anser mulighetene for ”å lykkes” og realisere sine ambisjoner som relativt gode, kan denne type historier være tunge å bære og formidle. En dame som jeg tok kontakt med, ønsket ikke å stille til intervju, og begrunnet det med at: ”Det er helt forferdelig her... jeg har det helt jævlig...det er bare bråk i oppgangen min, fullt av innvandrere, jeg har vært enke en stund og i tillegg døde dattera mi fjor...Jeg orker ikke snakke om det!” var hennes argument for ikke å stille til intervju. Noen ”fall-historier” vil altså ikke komme med fordi informanten rett og slett ikke ønsker å bli intervjuet om det. Informanter som i større grad representerer suksesshistorier, vil sannsynligvis ikke vegre seg for å la seg intervju på denne måten. Kvinnen bodde i en kommunal bolig, og hennes innstilling kan nok være vanligere i områder med høy konsentrasjon av denne typen boliger.

I noen av mine informanter sine historier er også ”fallet” sentralt. Mohammed omtaler seg selv som områdets beste slakter i hjemlandet Tyrkia. Han hadde mange ansatte, hadde mange kunder og eide dyr og landområder. Men han gir politiske omveltninger i Tyrkia skylden for at han måtte selge bedriften sin billig og slutte som slakter. Han har aldri fått muligheten til å bruke slakterkompetansen etter at han kom til Norge.

Det finnes flere ulike kriterier for hva som er en suksesshistorie. Én av mine informanter har ved å emigrere til Norge kommet til et land der han kan si hva han vil uten å risikere fengsel for det. For ham er det en formidabel suksess. For en annen informant er det mannens medisinstudium, deres enebolig på Høybråten og barnas høye utdanning som er kjernen i suksesshistorien.

I tillegg til suksess- og fall-historier, finnes de som vil fremstille livsløpet sitt som et

---

<sup>67</sup> Khan, Mahmona, *Tilbakeblikk – Da pakistannerne kom til Norge* Pax forlag, 2009, s. 171

resultat av tilfeldigheter der man har vært et objekt for ytre omstendigheter og har måttet tilpasset seg de situasjonene samfunnet og begivenhetene har skapt. I mitt materiale var dette tilfellet for flere i kategorien ”innflytteren”.

Sosialantropologen Kirsten Danielsen refererer til Norman Denzin som hevder at mange livsløpshistorier er sentrert rundt vendepunkter i livet. Han hevder videre at forestillingen om at vendepunktene former livet, er dypt forankret i vestlig tankegang. Dette gjør at det daglige og det vante, de rutinemessige handlingene, blir vanskelige å forklare.<sup>68</sup> Fortellingene om en vanlig dag blir ofte skrantende, svært kort og ufullendt.

Danielsen har brukt livshistorier i sin forskning. Hun refererer til undersøkelser som den medisinske sosiologen Jocelyn Cornwell gjorde under feltarbeid om helse og sykdom i øst-London. I det første møtet med informanten får man gjerne en ”offisiell” versjon, en ideologisk fremstilling der informanten nærmest tilfredsstiller det forskeren ønsker svar på. Men jo bedre kjent Cornwell ble med informantene, jo flere sprekker kom i den offisielle selv- og miljøfremstillingen. De presise spørsmål gir svar av den offisielle typen, mens spørsmål som stilles slik at svarene kan formes som en fortelling gir informanten frihet og kontroll. Informantens fokus skifter fra intervjueren til de hendelser det berettes om. Dette er den kvalitative styrken til livsløpsintervjuet som metode. Informanten opplever kontroll i intervjusituasjonen og deler i større grad sine erfaringer som subjektet i intervjuet og ikke som objekt. I sine fortellinger om seg selv vil folk tendere mot å skape et best mulig inntrykk gjennom en selektiv fremstilling av sitt liv, men de er også ute etter å etablere troverdighet, hevder Danielsen.

### **3.4. Analyse av livsløpsintervjuer**

Kan man generalisere og trekke konklusjoner ut ifra de livshistoriene mine informanter gir? Innen forskning vil representativitet ofte være avgjørende for å kunne vurdere gyldigheten av konklusjoner og generaliseringer. Et så bredt kvantitativt grunnlag som mulig vil ofte gi et bedre grunnlag for en god analyse. Men de kvalitative livsløpsintervjuene er såpass omfattende i forberedelse, gjennomføring og særlig etterarbeid at det setter begrensninger for omfanget av kildematerialet man kan få med i en master-oppgave.

Edvard Bull d.y. regnes som en pionér i Norge i arbeidet med å bruke livsløpsfortelling i historisk forskningsarbeid, men han opplevde å bli kritisert for manglende representativitet i sitt materiale. Hans doktoravhandling ”Arbeidermiljø under det industrielle

---

<sup>68</sup> Danielsen, Kirsten, *Ekteskap og velferd* – Analyser av en generasjons livsløp basert på livshistorisk materiale, Norsk gerontologisk institutt – Rapport 3, 1993, s. 27

gjennombrudd” ble kritisert av historikeren Knut Mykland bl.a. for at innsamlet materiale var for lite og at utvalget var skeivt. Det er faktisk hevdet at Myklands kritikk var årsak til den lave interessen for minner blant historikere fra til slutten av 1970-tallet<sup>69</sup>. Mykland ble på sin side kritisert for å stille strengere krav til minner enn til andre kilder, og for å stille urimelige krav om målt statistisk representativitet.

Tilnærmet representativitet kan oppnås hvis gruppen som undersøkes er ensartet. Når det de forteller i stor grad er sammenfallende, må man ikke ha mange informanter for å si noe generelt. I mitt materiale har de fire urinnvånerne svært sammenfallende beskrivelser av stedet de vokste opp på, utviklingen av stedet og stedet slik det er i dag. Innflytterne har en mer ulik opplevelse av stedet de kom til, utviklingen og slik det er i dag. Blant annet uttrykker de vidt forskjellige konsekvenser av innvandretettheten på stedet. Immigrantene plasserer seg mellom disse to kategoriene igjen med hensyn til ensartethet. Det er en markant forskjell mellom de som bor på stedet og de som bare bruker stedet som nærmiljø. To av mine informanter bor på henholdsvis Høybråten og Ellingsrud, men bruker Furuset som nærmiljø. De som bor der, ønsker å gi et inntrykk av et lokalsamfunn som trass i sine vanskeligheter har kvaliteter. De som bruker stedet, men bor utenfor, er krasse i kritikken av lokalsamfunnet.

Å tilstrebe en målt statistisk representativitet er ifølge Kjeldstadli umulig å nå ved data hentet fra tilbakeskuende intervjuer. Vi vet ofte ikke hvordan utvalget ble til, og det vil komme former for frafall som vrir sammensetningen av informantene. Målt statistisk representativitet involverer tallmengder og formler som skaper distanse mellom menneskene som leser dem og dem en skriver om. Derfor er det ikke bare umulig, men heller kanskje ikke alltid ønskelig å tilstrebe målt statistisk representativitet, ifølge Kjeldstadli.

I min oppgave gjør jeg ikke-statistiske generaliseringer. Alle som bidrar til innsamlingsmaterialet med sin livsløpshistorie, er med på å gi materialet en grad av representativitet. Selv den som skiller seg ut fra det gjennomsnittlige er interessant nettopp fordi denne forekommer i materialet. Dessuten er ikke nødvendigvis det gjennomsnittlige det samme som det typiske<sup>70</sup>.

For å kunne generalisere ikke-statistisk må man i følge Kjeldstadli behandle dataene fra et individuelt intervju i den sammenhengen de er fremkommet i. Man må granske svarene kildekritisk og konstruere sammenhengen i den enkeltes livsløp. Når vi har tak i den indre helheten, kan vi generalisere. Det som er felles i intervjuene, kan gi mulighet til å generalisere, men å gjøre generaliseringen er forskerens ansvar. En annen måte å generalisere

---

<sup>69</sup> Kjeldstadli, Knut, ”Et notat om representativitet ved muntlige kilder”, 1981, s. 1

<sup>70</sup> Kjeldstadli, Knut, 1981, s. 7



ikke-statistisk er å si at det som er gyldig for informantene i et materiale er gyldig for disse menneskene i situasjoner som har de samme rammebetingelsene. Dette er en form for begrenset generalisering ifølge Kjeldstadli.

De generaliseringer som jeg gjør i min analyse av de ulike kategoriene vil metodisk kunne karakteriseres som ”ikke-statistiske generaliseringer”. Jeg har foretatt et kvoteutvalg der alle i hver kategori bidrar til generaliseringen, også unntakene. De behandles enkeltvis og må behandles ut fra rammebetingelsene de ulike informantene har

Informantene som utgjør mitt kildemateriale er rekruttert uten noen føringer for variasjon i alder, inntekt, utdanning eller annet. Jeg har prøvd å tilstrebe en jevn kjønnsfordeling. Men generelt er arbeidet med å skaffe informanter og gjennomføring og etterarbeid av intervjuer er såpass krevende oppgave at man gjerne følger Hanna Winsnes prinsipp: ”Man tager hvad man haver”.

### **3.5. Rekruttering av informanter og intervjuform**

For å markedsføre og ”ufarliggjøre” prosjektet sendte jeg en beskrivelse til de to lokalavisene i området, ”Akers Avis Groruddalen” og ”Lokalavisen”. Jeg ble straks kontaktet av ”Lokalavisen” som ønsket å lage en presentasjon av prosjektet ved å intervju meg. Det ble en informativ reportasje som rettet seg mot potensielle informanter med overskriften ”Fortell om ditt liv!”. I tillegg lagde Akers Avis Groruddalen en artikkel basert på intervju med tittelen ”Forsker på Furuset”. Jeg ble kontaktet av ”Lang Lunsj” i NRK Østlandssendingen som ønsket å være på intervjuene mine, men dette avslo jeg da det ville gi en unaturlig intervjusituasjon og andre premisser for taushetserklæringene.

Jeg laget et informasjonsskriv om prosjektet mitt, trykket artikkelen fra Lokalavisen på baksiden og tok oppstilling utenfor Furuset senter. Jeg tok direkte kontakt med forbigående med spørsmålet ”Bor du på Furuset?”. De som stoppet opp og svarte ”ja”, fikk muntlig informasjon om prosjektet. Jeg noterte ned telefonnummeret deres, bad dem lese hele informasjonsskrivet og kontaktet dem pr telefon 2-3 dager etter første møte. Hvis de fortsatt var motivert for intervju, gjorde vi avtale om å møte på Furuset Forum der jeg fikk låne et egnet kontor av min kontakt, den lokale ildsjelen. Informasjonsskrivet informerte om prosjektet, min og min veileders rolle, hva innsamlingen gikk ut på, informasjon om lagring i Norsk Folkemuseums arkiver, hva opplysningene skulle brukes til og hvordan personvernet blir ivaretatt. Historikeren Dagfinn Slettan påpeker at det vil være en fordel å ”avmystifisere”

prosjektet for å oppnå tillit hos informanten.<sup>71</sup> Informasjonsskrivet virket forhåpentligvis avmystifiserende på de som hadde språklige forutsetninger for å skjønne alt som stod i skrivet. Det er imidlertid en fare for at sentrale begreper som ”anonymitet”, ”transkribering” og ”lagring” heller kan virke ”mystifiserende” for de med svakere språklige forutsetninger.

Det er vanlig at denne typen livsløpsintervjuer foretas hjemme hos informanten. Argumenter for å gjøre det i hjemmet, kan være at informanten skal føle seg trygg og oppleve det som tillitsfullt at intervjueren vil komme inn i hjemmet. Min opplevelse var imidlertid at det var en fordel å møtes på ”nøytral grunn”. Jeg gjorde tre hjemmeintervjuer der jeg opplevde at min rolle som besøkende gjest ble mer sentral enn rollen som intervjuende forsker. I tillegg til sin rolle som informant, var de jeg intervjuet opptatt av sin rolle som vert(inne) og det forstyrret intervjuene unødige. Intervjuene ble lange, men ikke nødvendigvis mer informative.

Det siste intervjuet med en immigrant ble en blandet opplevelse. Jeg hadde blitt anbefalt å intervju ham av broren hans. Mannen hadde en tøff livshistorie bak seg, hadde på seg pyjamas da han tok i mot meg i leilighetene og jeg opplevde situasjonen som ubehagelig ved at jeg tråkket inn i hans privatliv for å intervju ham om relativt sensitive ting. Han ønsket ikke lydopptak eller å skrive under på samtykkeerklæring om lagring. Han ønsket imidlertid å la seg intervju når jeg først hadde tatt turen dit, og det ble et interessant bakgrunnsmateriale for meg selv om jeg ikke har opptak og transkribering av intervjuet.

Intervjuene ble alltid gjort individuelt, og jeg tok utgangspunkt i å dele intervjuet i to deler. I den første delen skulle informanten få stor frihet til å fortelle kronologisk om livet sitt og ”male med bred pensel”. En av intensjonene med livsløpsmetoden er at informanten husker bedre og at den kronologiske tilnærmingen gjør at en så å si ”kaller opp” erindringer. Informanten gir et bredere bilde av seg selv og gjør det lettere for forskeren til å bli kjent med informanten, danne seg et helhetlig bilde av denne og vurdere om informanten er troverdig og representativ i prosjektet.

I andre del av intervjuet ville jeg styre intervjuet i større grad med å rette spørsmål som angikk problemstillingen, bostedets betydning for dem, og få dem til å dele erfaringer og meninger om stedet de bor på eller steder de hadde bodd.

I praksis varierte imidlertid strukturen på intervjuene i stor grad. Noen informanter trakk straks inn dagens situasjon og var svært opptatt av stedets betydning for dem. Andre kunne fortelle lenge om livsløpet sitt uten å trekke noen paralleller til hva stedet der de bor, eller stedene de har bodd, betydde for dem. Noen kunne snakke lenge uten at jeg kom med

---

<sup>71</sup> Hodne, Bjarne/ Kjeldstadli, Knut/ Rosander, Göran (red), *Muntlige kilder: Om bruk av intervjuer i etnologi, folkeminnevitenskap og historie*, Univeritetsforlaget, 1981 s. 51

innspill og spørsmål, mens andre ønsket at jeg i stor grad skulle styre intervjuet gjennom spørsmål, innspill og kommentarer.

### 3.6 Fra kilde til presentasjon – tolkning

De muntlige livsløpsintervjuene har blitt transkribert i sin helhet og utgjør kildematerialet for presentasjonen av informantene. Å transkribere intervjuer er en tidkrevende jobb, noe som definitivt er med på å sette begrensninger på mengden intervjuer som en slik oppgave kan omfatte.

Bruken av muntlige kilder i historisk forskning og hvordan man gjengir og presenterer disse kildene er et tema som historikere er opptatt av. Når en informant gir forskeren sin livsberetning, gir det mulighet for innlevelse. Selv om dette kan være vrient å håndtere metodisk, gjør det forskeren i stand til å sette seg inn i aktørens sted.<sup>72</sup> Gøran Rosander fremhever fordelen ved at forskeren får øket innlevelse og forståelse for emnet informanten presenterer.<sup>73</sup> Dagfinn Slettan påpeker at historikeren selv blir en del av kildekapingen i en tett samhandling med fortellerne<sup>74</sup>

Ifølge sosialantropologen Kirsten Danielsen finnes det ingen standardisert innsamlingsprosedyre og fastlagt analysemetode når det gjelder livshistorisk materiale. Hun hevder at en av grunnene til dette er at de som arbeider med livshistorisk materiale har svært forskjellige formål med det de gjør.

Diskusjonen omkring bruken og analysen av livshistorier gjenspeiler på mange måter de debattene en finner i samfunnsvitenskapen for øvrig, som f.eks forholdet mellom å forstå og forklare, mellom handling og utsagn, mellom det subjektive og det objektive, mellom fakta og fortolket fakta.<sup>75</sup>

Informantenes minner vil for noen forskere ha status som en konstruert fortelling, en narrasjon. Innenfor sosialantropologi, sosiologi og psykologi brukes livsløpshistorier som dokumentasjon over opplevelsen av sin egen fortid. Men et slikt konstruktivistisk syn vil være mer problematisk innenfor det historiske fagfeltet. Intervjuformen gjør at informanten deler

---

<sup>72</sup> Kjeldstadli, Knut, 1999, s. 194

<sup>73</sup> Hodne/ Kjeldstadli/Rosander, 1981, s. 21

<sup>74</sup> Slettan, Dagfinn, *Minner og kulturhistorie – teoretiske perspektiver*, Nr 4 i skriftserie fra Historisk institutt, Universitetet i Trondheim, 1994, s.128

<sup>75</sup> Danielsen, Kirsten, *Slike gutter – eldre menn forteller om sitt liv*, Pax, 1992, s. 24

sine minner med forskeren.

Mange av minnene dreier seg om hendelser og ifølge den finske historikeren Jorma Kalela kan man dele disse hendelsene i tre kategorier:

\*Den konkrete hendelsen – det som egentlig fant sted

\*Den narrative hendelsen – informantens beretning om hva som fant sted

\*Historikerens hendelse – Historikerens avgrensning og analyse av informantens informasjon.

I min oppgave er jeg opptatt av hva informantene vektlegger som kvaliteter ved steder de har bodd og stedet de bo i dag. Ved å bruke livsløpsmetoden ønsker jeg å benytte informantens minne til å sammenlikne sin opplevelse av stedet med hvordan de opplevde stedet eller stedene der de har bodd tidligere. Hvilke kvaliteter de opplevde, er utgangspunktet for hvilke kvaliteter de opplever nå. Det er en komparasjon av det som ligger tilbake i tid – det diakrone- med det samtidige - det synkrone. Vil det som informanten minnes om sine tidligere bosteder ha like stor verdi som informantens opplevelse av dagens bosted? Jeg ser ingen grunn til å svare noe annet enn ja på det spørsmålet fordi begge tilnærminger vil utgjøre grunnlaget for hvordan informanten opplever situasjonen sin i dag.

I starten av arbeidet med prosjektet mitt vurderte jeg å bruke Max Webers idealtyper som presentasjonsform. Denne metoden er en slags syntese av de ulike informantenes fortellinger. Idealtypen er konstruert en teoretisk størrelse og en rendyrket, stilisert utgave.. Jeg ble imidlertid tidlig skeptisk til denne formen fordi hvis man jakter etter det de har felles, risikerer man å ta bort det særegne med hver person og det særegne er både interessant og viktig for å forstå informantens identitet, eventuelt forståelse av egen identitet. Selv om jeg gjerne ville generalisere, ville jeg enda sterkere presentere. Jeg ville la stemmer som normalt ikke høres få komme frem uten å bli tatt fra hverandre bitvis og forsvinne i en analyse. Jeg ønsket å ta vare på informantens personlighet og presentere dennes unike historie.

Jeg vurderte derfor å presentere dem som prototyper, der prototypen er en som i fortettet form representerer andre i samme kategori. Denne presentasjonsformen bruker bl.a. Ellen Cathrine Lund i sin hovedoppgave ”Mellom to fjell- Gifte kvinner i lønnsarbeid på Rjukan i lønnsarbeid 1950-1970”<sup>76</sup>. Tittelen avslører at hennes utvalg av informanter var til en viss grad ensartet i og med at alle var kvinner, alle bodde på et lite sted og problemstillingen gjorde at de hadde en felles tilnærming til yrkesarbeid. Jeg kunne brukt prototyper i kategorien ”urinnvåner”, men informantenes historier i kategoriene ”innflytteren” og ”immigranten” var såpass ulike at jeg fant det vanskelig å velge ut f.eks en immigrant som

---

<sup>76</sup> Lund, Ellen Cathrine, *Mellom to fjell : gifte kvinner i lønnsarbeid på Rjukan perioden 1950-1970*, hovedoppgave i Historie, Universitetet i Oslo 1999

representant for de andre immigrantene.

Hvordan informanten ser tilbake på livet sitt, handlingene sine og motivene for handlingene sine, er med på å gi ham mening i tilværelsen og oppfattelsen av stedets betydning for ham. Informanten konstruerer nok til en viss grad sin historie, men minnene han har fra sitt livsløp er også med på å gi ham status som vitne for det som har vært og har skjedd. Når jeg som forsker tar utgangspunkt i livsløpet til en informant, er jeg med på konstruksjonen av livsløpet hans. På samme måte konstruerer vi ikke livene våre alene, men i samsvar med menneskene rundt oss. Dette er så absolutt en subjektiv øvelse, det finnes ingen rimelig grunn til å kreve objektivitet og verifisere faktiske sannheter i menneskers livshistorie. Erindringene og minnene er følelsene du danner din identitet og tilhørighet av. Krav om sannhet og objektivitet er vanskelig, kanskje umulig. Det krever tid, evne til å lytte, fange opp og analysere det informanten har å si.

På den andre side er ingen grunn til ikke å tro at faktiske forhold og hendelser i informantenes livshistorier er ekte og relevante. Maliks oppvekst på den pakistanske landsbygda uten strøm, vei og skole er faktiske forhold som er helt avgjørende for hvordan han i dag vurderer velferdssamfunnet i nåtidens norske samfunn. Reidars sammenlikning av lokalmiljøet for tyve år siden der han kunne kommunisere med alle på norsk, og dagens lokalsamfunn der han møter mange som ikke forstår språket hans. Eller Rudolfs erindring om de faktiske boforhold på Torshov i mellomkrigstiden der familien hadde ett soverom der alle fem sov. Det er ingen grunn til å tro at disse minnene ikke baserer seg på faktiske forhold og de er i høy grad med på å utforme informantenes synkrone oppfatning av dagens situasjon. Informantenes historier er mitt utgangspunkt, og min gjengivelse av deres fortelling er igjen et offer for min subjektive vurdering av hva som er relevant

Jeg har valgt å presentere hver enkelt informants unike historie og heller analysere og sammenlikne. Dette er en form som blant annet Kirsten Danielsen<sup>77</sup> og Marianne Gullestad<sup>78</sup> har brukt i sin forskning. Jeg har beholdt fortellerstemmen og prøvd å ta vare på informantens genuine særegenheter for å gi ham troverdighet, kjøtt og blod. De språklige særegenhetene (svakhetene) som er naturlige i muntlig tale er noen steder gjengitt fordi den gir informanten identitet som jeg ikke ville endre for mye på.

Eksempel fra intervju med ”Asmah”:

-Hva sier de?

---

<sup>77</sup> Danielsen, Kirsten, *Slike gutter – Eldre menn forteller om sitt liv*, Pax, 1992

<sup>78</sup> Gullestad, Marianne, *Hverdagsfilosofer: Verdier, selvforståelse og samfunnssyn i det moderne Norge*, Universitetsforlaget, 1996

*-Veldig dårlig de snakket om Furuset hele tid. Datteren min først, eldste datteren min har gift med en lege. Men datteren har vært...når hun begynne på Furuset...på universitet, de truffet hverandre der, denne gutt spurte om datteren min...jeg har lyst å gifte med deg. Jeg sa "ok, hvis dere liker dere, ok for meg". Hans mamma og pappa bor på ...hva er det de skryter mye om...hva er det...vestkant. De skrytet hele tid om det*

*-At det var finere?*

*-Ja det er fra landsbyfolk, de selv. Fra landsby og mamma har ikke veldig bra utdanning. Mann jobbet på sporveien. Og de folk sa slem om Furuset, ah Furuset er...ah, Furuset er ikke bra sted å bo. Det var folk her...kriminalfolk her...bor her...Datteren min hele tid defended seg.*

Min gjengivelse:

*Andre pakistanere snakker ikke bra om Furuset. Den eldste datteren min er gift med en som har høy utdanning. Hun møtte ham på universitetet. Foreldrene hans kommer fra en pakistansk landsby og de sa at Furuset ikke var et bra sted å bo. De skrøt av vestkanten i Oslo og sa at folk på Furuset var kriminelle. Derfor måtte datteren min hele tiden defended seg. Hun fortalte at vi kom fra en storby og at ingen fra vår by i Pakistan var kriminelle. Men en kjent kriminell som bodde her kom fra deres landsby*

Jeg har bevisst beholdt de engelske glosene fordi "Asmah" er stolt av sin bakgrunn med høy utdannelse og at hun har jobbet på "international school". Jeg oppfatter dette er en sentral del av hennes identitet og det at hun stadig bruker engelske glosener er med på å fremheve personlighet.

### **3.7. Anonymisering**

Informantene som har stilt opp og samtykket i at deres livshistorie blir gjengitt i oppgaven, har i svært liten grad vært opptatt av anonymisering. Flere av dem ville sannsynligvis ikke hatt noe imot at deres historie ble gjengitt med fullt navn. Temaene i intervjuene har i stor grad har vært knyttet til stedstilhørighet, men i løpet av et livsløpsintervju kommer mange informanter inn på følsomme temaer der familie og venner vil kunne føle seg støtt av gjengivelsen. Derfor har det hele tiden vært en forutsetning for mitt innsamlingsarbeid at informantene skal være anonyme og i så stor grad som mulig ikke-identifiserbare. Historien til Asmah er en svært personlig og delvis ulykkelig livshistorie. Derfor har jeg valgt anonymisere ytterligere ved ikke å oppgi fødselsår.

## Kapittel 4: Stedets Urinnvånere

### 4.1. Informantene i kategorien

Innbyggerne som jeg har plassert i kategorien *Urinnvånere* er alle født og har vokst opp på Furuset lenge før den store utbyggingen på 1970-tallet. De er alle pensjonister og de tre som presenteres har bodd på stedet i hele sitt liv hvis man ser bort fra korte perioder i ung, voksen alder. En fjerde urinnvåner som jeg intervjuet, Tyra, ble født på Furuset på 1920-tallet. Hun flyttet som voksen til Lørenskog, men flyttet tilbake for å overta barndomshjemmet da hun var 70 år gammel. Hun er også en del av analysematerialet, men jeg har valgt å begrense presentasjonen av livsløpene til tre informanter. Dette er gjort dels av plasshensyn, og dels fordi jeg vurderer historiene deres som mer innholdsrike enn Tyra sin historie.

### 4.2. Torhild, født 1926

Da jeg ble født var det ikke noe gromme greier med penger og alt sånn der. Vi bodde på ett rom og kjøkken i en gammel gård på nedre del av Furuset, og da jeg var omtrent ti år fikk vi to rom og kjøkken. Mine foreldre var innflyttere fra Hadeland og Land og var vokst opp på småbruk. Far begynte på jernbanen og mor var vel hushjelp går jeg ut fra. Jeg hadde ingen søsken.

Da vi var små hadde vi en lekeplass som vi kalte "Lekern", det var et eldorado av et sted med husker og sandkasse og litt av hvert sånt. Jeg forbinder liksom min barndom veldig mye med "Lekern". Der spilte de ishockey om vinteren og fotball om sommeren, og etter hvert spilte vi tennis der også. Det lå på nedre Furuset, men var stedet for alle Furusets barn.

I helgene dro vi med toget til Hadeland, som var fars hjemsted. Hver ferie bodde jeg på Hadeland og fikk mange kjente der oppe. Det var ikke noe forskjell på oss og de som bodde der. Vi var sammen med alle, også med de som gikk barbeint for det var fattigdom der også.

Jeg gikk på Furuset skole som var en liten, landsens skole med sju små klasser., Vi hadde en lærer som for meg var utgammal fordi hun hadde grått hår. Etter hvert gikk vi over til større klasser og andre lærere. Den gang var det sju års skolegang før jeg gikk videre på Grorud høgere skole.

Vi gikk på kino på Furuset og jeg husker at det var like morosomt å stå i kø som å gå på kinoen. Vi gikk i barneforeningen "Solstrålen". Om vinteren gikk vi på ski ute i bakkene og vi kunne vi dra på kjelketur på alle jordene bortigjennom, i måneskinn og sånn.

Jeg var ålreit på skolen og etter annen klasse på Grorud skulle du velge om du skulle gå realskole eller gymnas. ”Du får være glad du har realskol’n”, sa faren min. Men jeg ville gå gymnaset og den gangen ga man seg ikke på det. På gymnaset gikk jeg sammen med elever fra Grorud og Høybråten, ja det kom elever med buss helt fra Skedsmo for å gå på Grorud høgere skole. Jeg fikk mange nye venner der og vi var alle ”en hop” uavhengig av hvor vi kom fra. Jeg gikk alltid til skolen, akkurat som vi gikk overalt der vi skulle. Vi gikk til badedammen oppi Lillomarka og gikk på ski sammen med de i klassen på Grorud. Vi måtte jo være i veldig god form i forhold til hvordan det er i dag der man bare kan spørre om å få låne bilen.

Da jeg var ferdig med gymnaset, ville selvsagt far at jeg skulle begynne på jernbanen for det var så trygt og godt. Jeg var på jernbanen og skrev kjørelister på ”Ankomst Gods” i fjorten dager, men kjedet livet av meg og søkte heller jobber rundt i landet som lærervikar. Jeg fikk plass på en realskole oppi Gudbrandsdalen. Jeg jobbet i to år før jeg begynte på Sagene lærerskole. Jeg bodde fortsatt hjemme og tok toget frem og tilbake til skolen.

I Furuset Idrettsforening møtte jeg mannen min som hadde flyttet fra Kampen opp til Alnabru. Det var flere som møtte hverandre i idrettsforeningen og mange herfra fant noen fra Grorud og giftet seg. På Grorud hadde de AIF, arbeidernes idrettsforening, mens Furuset var en borgerlig klubb. ”Dom fine” fra Grorud, de kom ned til Furuset. På Grorud var det industri med vann og fosser, ullvarefabrikk, steinhoggeri og det kom mange svensker på Grorudsida. På Furusetsida var det hovedsakelig bondegårder, men så ble det delt opp til villaer.

Mannen min var vokst opp på Kampen, og han hadde en helt spesiell oppvekst som var ”rik” på opplevelser i negativ forstand. På Kampen var det masse fyll og arbeidsledighet og han fikk ikke mulighet til den utdannelsen han hadde hue til for han måtte ut og tjene penger. Men han sa selv at han fikk sin utdanning i Furuset Idrettsforening der han var leder, og han fikk også lederjobb på en fabrikk på Grorud.

Idrettsforeningen var sentral og klubbhuset som lå på tomte der IKEA er i dag skulle aldri vært revet. Det er grunnen til at jeg aldri handler på IKEA!

Jeg jobbet som lærer på Furuset i 45 år. Etter lærerskolen jobbet jeg litt som vikar og hadde noen stillinger her og der rundt i Oslo før jeg begynte å jobbe som lærer her på Furuset. Før så hadde skolene lærere som bodde i kretsen, som var med på forskjellige aktiviteter og som kjente bygda. Lærerne var i ett med bygda. Men sånn er det ikke i dag. De lærerne som kommer hit, aner ikke hvordan Furuset fungerte i gamle dager.



Da Stjerneblokkene ble bygget på 50-tallet, kom det masse nye unger til stedet. Det var jernbanefolk som kom fra steder innover i landet og det var et flott borettslag. Veldig gode elever som har gjort det godt siden.

Så satte den store Furusetbyen i gang og da bruker jeg årstallet 1975. Vi hadde ikke noen tanker om denne utbyggingen, sånn var det bare. Vel'et satte noen krav om at skibakken skulle beholdes, mens en annen skibakke ble ødelagt av en vei som krysset overrennet. Utbygginga kom sånn gradvis slik at Furuset skole ble bygget ut, og etter hvert kom Gran skole. Furuset skole regnet seg nok som bedre i forhold til Gran. Jeg tror Furuset skole var en "hvit" skole til å begynne med, mens Gran fikk masse barn fra alle kanter.

Jeg har to sønner som har vokst på Furuset, og de hadde en himmelsk barndom. De hadde en skog å leke i og de slo ball i veien. En sånn type barndom finnes ikke mer, men om den barndommen ungene har i dag er god eller dårlig, det vet jeg ikke.

Jeg har tre barnebarn som har vokst opp her, men ingen av dem vil slå seg ned på Furuset. Ikke sånn som utviklingen er her, dessverre. Selv om de har hatt en god barndom her, så har det blitt et fremmed sted for dem.

Dette har jo vært en god, gammel bygd, men det blir det ikke mer! Da senteret kom, var det ikke en bygd mer. Før kjente vi som bodde her hverandre, men nå kjenner vi ikke hverandre mer. Nå er det en bydel, Alna bydel. Vi har aldri brukt ordet "drabantby" om Furuset. Drabantby er Lambertseter, det. Vi dro til Veitvet fordi senteret var et kultursted, men Groruddalen har vi aldri følt noen tilhørighet til.

Vi var opptatt av at vi var fra Furuset da vi var unge, men i dag tror jeg de unge er heller negativt opptatt av det. Hvis man leser aviser og TV får man ikke noe godt inntrykk av Furuset. Sånn har det vært helt siden tyve år tilbake. Om det stemmer, det vet jeg ikke. Jeg har det ålreit så det sjenerer ikke meg, men det som sjenerer meg er at ikke barnebarna mine vil bosette seg her.

Det finnes en del møteplasser her, men jeg har ikke vært så flink til å bruke dem. I Furuset kirke har jeg vært knyttet til en ting, og det var mandagsklubben. Det var en kvinneklubb som inviterte alle fremmedspråklige kvinner til å komme, og det kom mange, i flere år! Vi pratet, drev med håndarbeid og strikket og hadde det riktig så koselig. Et fantastisk påfunn, men det var over for to-tre år siden at det tok slutt og jeg vet ikke hvorfor.

Jeg har alltid bodd her og har aldri tenkt på å flytte. Kanskje det er fantasien det er noe i veien med, for det har aldri falt meg inn å flytte til et annet sted. Jeg har mitt hjem her.

### 4.3. Trygve, født 1943

Jeg vokste i et gammalt sveitserhus som var synlig fra hele Furuset. Foreldrene mine overtok det etter mine oldeforeldre. Vi hadde rimelig plass i forhold til mange andre selv om vi var fire unger. Mor var først hjemmевærende, men begynte å ekspedere i en butikk på Grorud. Far var på jernbanen. Det var mye jernbanefolk på fars side.

Vi hadde stort område å bevege oss i, hele Furusetområdet. Vi ble tillatt hjemmefra å oppsøke andre unger og lekte. Vi var Høybråten og på Alnabru, om sommeren brukte vi sykkel og på vinteren brukte vi akekjelke. Vi hadde en lærer på skolen som flytta til de nye ”høsehusene” borte ved Veitvetsenteret, det syntes vi var langt! Selv om vi faktisk var en del der borte i fritida syntes vi det var pussig at læreren kunne bo så langt unna.

De første borettslagene som kom på Furuset, var Stjerneblokkene. Det var bare jernbanefolk og de skled problemfritt rett inn i Furusetmiljøet. Verre var det med de som flytta inn nede ved Furuset stadion. Det var folk som kom flyttende fra byen da de rev Vika. Vi opplevde dem som rare, elendig språk, elendig opptreden, ja vi var neste frustrerte, faktisk. De oppfattet nok oss som en overklasse som de kjente til fra vestsida av byen. Her bodde det tradisjonelle bønder med utdanning og litt høyere stillinger enn gjennomsnittet i byen. På Grorud og Høybråten hadde de fleste yrkesretta stillinger, mens her var det litt øvre middelklasse hele veien. Men de tre bygdene Furuset, Grorud og Høybråten hadde et godt forhold til hverandre.

Jeg fikk på skole på Furuset, tok framhaldsskolen og yrkesskolen i Oslo sentrum, og begynte i lære som mekaniker. Siden tok jeg ingeniørutdanning, bygde verkstedmaskiner og underviste på yrkesskolen.

Jeg gifta meg med ei dame fra Hellerud og vi flytta til Nittedal. Der bodde vi i to år før jeg fikk mulighet til å bygge hus på tomte til bestefar. Når det ble frigitt for bygging her oppe så var det ikke noe tvil om at det var her vi skulle bo. Vi slo oss ned og fikk to gutter som vokste opp på Furuset. Selv om det hadde skjedd en del utbygging på Furuset, så var området rundt oss på øvre Furuset veldig intakt i forhold til da jeg vokste opp. Han ene sønnen overtok huset til mine foreldre, altså huset som jeg vokste opp i, og de har fire barn. Den andre sønnen min bor også på Furuset.

Møteplassen på Furuset var gjerne i idrettsforeningen, og så vidt jeg vet hadde Furuset Idrettsforening Norges første klubbhus som de eide selv. Gravd ut for hånd og murt opp for

hånd av beboere på Furuset. Denne idrettsplassen var en fantastisk samlingsplass på 17. Mai, og det er med vemod jeg tenker på at dette ble borte.<sup>79</sup>

Vi har ikke så mange som markerer seg i nærmiljøet. Kirka stod sterkt i veldig mange år, men det var faktisk før vi fikk kirkebygget. Da holdt de delvis til på vel-huset og på skolen. Men de som styrer og leder i dag, er ikke Furuset-beboere og det har en del å si. Vi hadde en sogneprest som bosatte seg her på Furuset og han var en sånn som samlet folk og var historisk interessert.

Det var ikke forskjeller på områdene på Furuset før. I dag så er det vel det. På øvre er det bygget endel hus på grunn av at det var svære tomter, og det samme har skjedd på nedre Furuset. Der var husene eldre, litt dårligere og billigere. Det har kommet en del nye landsmenn der nede, og de trodde nok de kom inn i et godt etablert villaområde, men de har ikke klart å utnytte det. De holder en avstand og skiller seg ut, men det er ikke så galt som det har vært nede i Gransdalen. Der har det vært ikke vært bra. Etter hvert så lar de seg snakke med over hagegjerdet, men det tar litt tid.

Da de startet utbyggingen på 70-tallet, tenkte de fleste av oss at det ikke kunne skade noe å bygge på halvveis ubrukte jordeiendommer rundt omkring. Vi jobbet veldig mye med å ta imot disse menneskene. Men hadde vi visst hvem vi skulle ta imot så kan det nok hende at det hadde vært et større engasjement. Vi fikk det vel midt i ansiktet som et sjokk når store deler ble sosialboliger. Det var virkelig galt en stund, men etter hvert som noen ble arrestert og noen dopa seg i hjel så har det blitt bedre.

Vi jobber i alle lag og foreninger med at vi skal være optimister og ungene våre har vokst opp med alle kulører i barnehage, skole og sånt. De har et helt annet forhold til det og det er bra.

Hvis jeg ikke hadde fått bygd på tomte hjemme og bodd i et rekkehus eller en blokk lenger nede på Furuset, så hadde jeg nok tenkt på flytting. Det er merkelig hva slags følelse du får etter en ferie nede på Sørlandet når du skal i kiosken. Hvor er de norske? Det er ingen! Det er en merkelig følelse du må venne deg til igjen. Det er helt pussig. Jeg føler meg ikke helt trygg her, men det er mindre bråk og leven enn det har vært.

Ellingsrud er en av de gamle Furusetgårdene, men de definerer seg som Ellingsrud. De gjør mye for ikke å definert som en del av Furuset. De som bor i et område som grenser inntil Furuset, og som er Furuset, de definerer seg som Ellingsrud Vest for med Furuset så stuper

---

<sup>79</sup>I 1996 kjøpte IKEA tomten av idrettslaget for å bygge varehus. Furuset IF fikk som kompensasjon ny idrettshall, Furuset Forum, ved siden av Furuset senter.

prisen ganske fort. Noen av dem sokner til Furuset skole, men alle der opp mener at de bor på Ellingsrud.

Høybråten og Furuset har et vennskapelig konkurranseforhold, og det har vært to gode nabobygder som har samarbeidet veldig mye. Da jeg vokste opp var det villaområder på Høybråten, og på store deler var det fritidshus. Så var det en del tatere og reisende der oppe. Nå er det svært så borgerlig på Høybråten med kjempefine foreninger.

Det fine med å bo på Furuset har alltid vært miljøet, muligheten til å delta på fritidsaktiviteter for alle aldersgrupper. Da Furuset-byggingen ble planlagt hadde vi en stor undersøkelse over hva slags fritidstilbud vi skulle tilby de som kom flyttende, og jeg tror vi hadde 94 forskjellige lag og organisasjoner. Men de som kom hadde flytta ut fra sanerte områder nede i byen, og kulturen vår var nok såpass annerledes. Språket var annerledes, og hva vi brukte fritida på var annerledes. Vi hadde ikke restauranter og etablerte ting som du kunne besøke. Vi måtte gjøre ting selv, og det var nok ikke så mange av de som flyttet inn vant til.

På Furuset hadde vi et språk som var ganske likt det på vestsida av byen. Det ble det arbeidet med som en del av oppdragelsen, hvilke ord vi brukte og hvilke vi ikke brukte. De som flytta inn hit hadde a-ender og bannet, det hadde ikke vi. Her var det et must å lese bøker, det hadde med kulturen og oppveksten å gjøre. I dag er språket annerledes her, det henger nok noe igjen fra “det fine”, men ikke på samme måten. Tidligere var jernbanelinja mot Grorud også et språkskille. På Grorudsida var det mange arbeidere i industrien som hadde kommet flyttende for å få arbeid, og de hadde med seg mange dialekter. I dag er det ikke noe forskjell på Grorud og Furuset.

Da jeg vokste opp, var samholdet helt sentralt. Uansett hvor på Furuset du var, så var det hjemmeområdet vårt. Et gammelt ord som dukket opp i forbindelse med muslimer som går i rette med ungdommen på Grønland, var nabokjerringa. For oss er det et ord med positiv klang. Da vi vokste opp var alle mødre nabokjerringa som tok oss når vi gjorde noe galt, som senere sendte ungene våres hjem fra senteret og som brydde seg andres unger. Vi vokste opp med en sånn kultur på hele Furuset, og uansett hvor vi var så var vi trygge og holdt oss i skinnet.

#### **4.4. Torbjørn, født 1926**

Jeg vokste opp i Furusetveien som var den første regulerte veien på Furuset. Foreldrene mine leide på søndre Lindeberg gård, men bygde hus i Furusetveien midt på 20-tallet. Faren min hadde vært i Amerika i sju år, men kom hjem og drev med vinhandel før han gikk over til

jobb på Vinmonopolets kontor. Moren min var hjemme som alle andre husmødre på den tiden.

Da vi var små, møttes vi etter skolen og spilte fotball alle sammen hele ettermiddagen. På vinteren gikk vi på ski. Vi som bodde øverst på Furuset gikk på ski, mens de som bodde nederst på Furuset, mot Grorud, de spilte ishockey og lekte på lekeplassen, Leker'n. Vi kunne ta på oss skia utafor døra og gå rett i skauen.

Jeg var ikke så glad i skolen, men helt fra jeg var liten vanket jeg på øvre Furuset gård som ble kalt Bullgården. Han som regjerte der, het Søren Bull. Han var så snill og jeg hang i rompa på han hele dagen. Jeg var ofte med og kjørte ut melk, særlig i Grefsendistriktet. På Grefsen var det mye mer tettbefolket enn på Furuset. Furuset var bondelandet. Det var villaer langs Strømsveien og en del industri, mens byen begynte først på Etterstad. Der var det bybebyggelse og trikken gikk jo opp til Etterstad og hadde sløyfe der. De som bodde i byen så nok på oss som kom fra Furuset som bønder

Samlingsstedet på Furuset var idrettsplassen, der hvor IKEA ligger i dag. Idrettsforeningen var helt sentral for nesten alle ungdommer som vokste opp den gangen. Banen hadde idrettsforeningen kjøpt av nevnte Bull, og anlegget var satt opp på dugnadsarbeid nesten alt sammen. Det gikk for å være en av landets fineste gressbaner. Men så begynte de å legge is på vinteren og startet opp med ishockey. Ishockey ødela jo Furuset idrettsforening, for før hadde vi jo orientering, ski, friidrett og alle de vanlige idrettsgrenene. Men så ble det bare ishockey omtrent. Anlegget forfalt etter hvert, men det skulle aldri vært solgt til IKEA.

Grorud jernvarefabrikk var den store arbeidsgiveren i nærheten, og vi sa jo bestandig det at de fra Grorud jobbet på fabrikken, mens de fra Furuset var funksjonærer. Så hadde du Høybråten med en blanding av veldig mye jernbanefolk og veldig mye annet.

På Grorud hadde de AIF<sup>80</sup> og en del av de som var "for fine" til å stå i Grorud AIF, gikk inn i Furuset IF som var borgerlig. På Høybråten hadde de både AIF og borgerlig, og de to foreningene gikk ikke sammen før rett etter krigen.

Det er nesten synd å si, men gata vi bodde i, ble kalt nazi-gata under krigen. Furuset vel sitt lokale ble innretta til horehus for tyskere og det bodde mange nazister oppover i veien. En av dem var en snåling som jobba for tyskerne, men overalt der han jobbet så bar han hjem det han kunne. Til slutt ble han arrestert for tyveri og satt i kriminelt fengsel i Tyskland. Men

---

<sup>80</sup> I perioden 1924-1940 var flere idrettsalg organisert i Arbeidernes Idrettsforbund(AIF). Grorud var medlem av AIF, mens Furuset IF var medlem av Norges Idrettsforbund

dem påstår at han greide å få seg krigspensjon etter at han kom hjem. Så flink var han til å ljuge.

Etter skolen begynte jeg i buntmakerlære, men etter fire-fem år var det faget helt bort fordi dem importerte alt som var. Så jobbet jeg på litt forskjellige steder før jeg søkte i politiet og ble antatt der. Først på Grønland stasjon og som politimann jeg fikk jeg se mye fyll og elendighet på Grønland. Vi hadde god oversikt og vi kjente nesten alle i miljøet.

Jeg hadde gått for presten i Høybråten kirke sammen med det som skulle bli kona mi. Vi hadde støtt litt på hverandre etter det, men jeg dro i militæret i 46, var på Heistadmoen og siden i Tysklandsbrigaden. Da jeg kom hjem, møtte jeg henne på et brytestevne på Furuset stadion og da ble det oss. Vi bodde i andre etasje hos foreldrene mine. Etter ei stund flytta foreldrene mine inn i en leilighet som den eldste broren min hadde i Tonsenhagen, og da overtok vi første etasjen i huset.

Jeg husker de begynte å bygge ut i Groruddalen. Utbyggingen kom så sakte, og vi var vel sjeleglad for at det ikke kom til oss, men plutselig så kom det. Jeg hadde overtatt hjemme da ekspropriasjonen kom. De tok jo alt av gårder og alle bøndene ble mangemillionærer. De tok en del av tomte mi på grunn av Karihaugveien og eksproprierste videre oppover og begynte bebyggelsen av senteret og blokkene.

Før de bygde ut Furuset tror jeg vi liksom så litt ned på drabantbyene. Det var jo bomaskiner, det var jo ikke bygget opp noe annet enn boligblokker. Så kom sentrene, og nå er jo Furuset også en drabantby. Furuset var et mye større område før. Ole Reistad som var primus motor i Furuset idrettsforening, han var fra Alnabru, og Furuset stadion ligger jo på det du vil kalle Kjelsrud. Men før var alt dette Furuset, det var mye større.

Jeg har alltid bodd her og jeg tror at jeg alltid har trivdes her. Vi overtok jo huset hjemme og har bestandig drevet med dette huset, men jeg tror kona er veldig glad for å eie og ha et hus. Jeg ville aldri likt å bo inne i Oslo. Her har vi hage og er ute, men jeg skulle ønske vi hadde fått beholde mindre bebyggelse. Det ble bygd ut altfor mye, de kunne ha lagt flere arealer med småhusbebyggelse. Utbygginga forandret Furuset totalt, det har blitt et helt annet sted, mens se på Høybråten. Det er jo bare småhusbebyggelse der, og alle kjenner alle.

Det er nesten bestandig negativt når man hører om Furuset i media. Før var det et helt annet sted, og det var ikke noen grunn til å si noe negativt fordi det bar bodde ”pene” mennesker der. Men i forbindelse med utbyggingen, da endret det seg ganske fort. Furuset ble jo umiddelbart befolket av innvandrere, innflyttere og flere og flere har det jo blitt fordi de norske har solgt.

Men det dårlige ryktet er jo til dels ufortjent for det har vel rettet seg lite grann. Vi håpet jo at det skulle bli litt sånn som på Lambertseter. Det var jo også beryktet til å begynne med, men jeg tror ikke mange ser så negativt på et sted som Lambertseter lenger.

Sønnen min ville jo opprinnelig overta huset vårt, men jeg tror han har slått det fra seg etter som det har utviklet seg. Kona er fra Nordstrand og de synes nok ikke det er attraktivt å bo her i det hele tatt. Men jeg har det bra her. Det var et fint sted å bo for unger og ungdom og et kjempested i den tiden jeg vokste opp, men hvis du ikke er knyttet til det lokale miljøet, vil jeg si at det i dag er et farlig sted.

#### 4.5. Oppsummering - Urinnvånerne

Tabell 1.1 - Urinnvånerne sine beskrivelser av stedet

	Trygve	Torhild	Tyra	Torbjørn
<b>Furuset – før</b>	Bygd. Godt miljø, fint område, solfylt dal	Bygd. Bondegårder og villaer. Uteområder, et eldorado for unger	Lokalsamfunn med villaer.	Bygd. Skog og friluftsliv Veldig fint sted for barn og ungdommer.
<b>Furuset – nå</b>	Mindre fellesskap	Bydel – ikke drabantby. For mange kulturer, ingen enhet	Forstad Ukjente mennesker	Drabantby For mye bebyggelse. De skulle gjort som på Høybråten.
<b>Status - før</b>	Øvre middelklasse – Ble oppfattet som overklasse av innflyttere	Finere sted enn Grorud.	”Dem sa at Furuset var finere enn Grorud”	Funksjonærer – ”bare pene mennesker”.
<b>Status - nå</b>	Media er kritiske	Hennes venner i Oslo vest er skeptiske	”Andre snakker nedsettende”	Med innflyttere og innvandrere har det blitt et annet sted
<b>Furuset - nå</b>	Øvre Furuset har beholdt karakter. Miljøet - foreningslivet	Hun har et rikere liv enn venninner på vestkanten.	”Ut av Oslo”, ikke stor trafikk, sentralt	Skogen, usjenert
<b>Hvorfor Furuset?</b>	Bygde på besteforeldres tomt.	Bygde på foreldres tomt	Overtok huset til foreldre	Overtok huset til foreldre

##### 4.5.1 Kvaliteter ved et bosted

Urinnvånerne er samstemte i beskrivelsen av stedet de vokste opp på. De tegner et bilde av en harmonisk og landlig oppvekst i en bygd som står i skarp kontrast til Oslo sentrums harde virkelighet. Denne kontrasten bruker Torhild når hun referer til sin manns oppvekst på Kampen der fyll og arbeidsledighet preger stedet, mens hennes eget hjemsted var et eldorado for barn som ville leke med andre ute i friluft. Torbjørns fortellinger fra tiden som politimann på Grønland er også en beskrivelse av et tøft og usunt storbymiljø på Oslos østkant sammenlignet med det landlige, trygge livet på Furuset. Tyra beskriver byen som “farlig”

under hennes oppvekst. Trygve gikk på skole i Oslo sentrum, men knyttet lettere vennskap med de som kom fra Oslo ytre vest enn de som kom fra sentrum.

I dag tilbringer Trygve det meste av tiden på Furuset, men tilbringer sommeren på hytta på Sørlandet. Både Torbjørn og Torhild bruker hyttene sine ved sjøen når de ikke er på Furuset. Sentrum i Oslo representerer ingen kvalitet for dem. Derimot er avstand og beskyttelse fra sentrum, en sentral kvalitet for dem. Her er de helt på kollisjonskurs med Moa Tunström sitt syn på sentrum sin høye anseelse i forhold til periferi.

Urinnvånerne forteller om samholdet og de store områdene de kunne bevege seg på, om løkkefotball på sommeren og gode skimuligheter, spark og kjelker på vinteren. De poengterer at møteplassene var åpne for alle, og at hjemstedet deres var inkluderende. Alle poengterer det sunne, uorganiserte friluftslivet som helt sentralt for alle som vokste opp på stedet. Stedet de vokste opp på var fylt med kvaliteter som de mistet med den store utbyggingen som startet midt på 1970-tallet

Alle fire refererer til idrettsforeningens posisjon på stedet de vokste opp. Selv om Tyra og Trygve ikke var svært aktive selv, er de samstemte med Torhild og Torbjørn i at idrettsforeningen var helt sentral som møteplass for bygdas innbyggere. Idrettsplassen og klubbhuset som Trygve hevder var ”gravd ut for hånd, og murt opp for hånd av Furusets innbyggere”, omtales med stolthet og ærefrykt. De snakker med vemod om at anlegget og tomten siden ble kjøpt opp av IKEA og revet for å gjøre plass til varehus. Dette vemodet virker sterkt og kan tolkes som bitterhet. Urinnvånerne savner den møteplassen som idrettsanlegget representerte. Dagens sentrale møteplass lokalt, Furuset senter, har ikke noen verdi som møteplass for dem. Den kvaliteten er borte.

Trygve refererer til ”nabokjerringa” sin sentrale rolle i lokalsamfunnet. I likhet med mødrene i Elias Norberts undersøkelse av Winston Parva hadde de hjemmeværende mødrene en helt sentral rolle med ikke bare å passe sine egne unger, men også andres. På den måten beskriver Trygve et samfunn i tråd med det Norbert beskriver der mødrene fungerer som matriarker med tette institusjonelle nettverk. Dette utgjorde en kvalitet for barna som vokste opp fordi de ble passet på og var trygge uansett hvor de beveget seg i det lokale området. Denne kvaliteten tror han ikke eksisterer i dag.

#### **4.5.2. Furuset som sted**

Alle de fire informantene beskriver stedet der de vokste opp på, som en bygd. De vokste opp på landet, med bondegårder og villaer, helt skjermet fra Oslo sentrum. Torbjørn kaller Furuset på denne tiden for et bondesamfunn.



Urinnvånerne har ikke sterke minner forbundet med utbyggingen på 70- og 80-tallet. I tiden før den store utbyggingen hadde de verken særlig negative eller positive forventninger. ”Sånn var det bare” sier Torhild. Både hun og Torbjørn forteller at utbyggingen skjedde gradvis. De opplevde ikke at stedet deres ble totalt omformet, men Torhild mener at da senteret kom var det ikke en bygd lenger. Med senteret endret stedet karakter til å bli en bydel, i følge Torhild. Torhild bruker ikke begrepet drabantby om Furuset, det er Lambertseter er ”drabantbyen” for henne.

Torbjørn kaller dagens Furuset en drabantby, og det begrepet har en negativ klang for ham. Han forteller at de så litt ned på de første drabantbyene fordi de var ”bomaskiner”. ”Det var jo ikke tenkt at de som bodde der skulle ha noe mer”[enn et sted å bo]. For ham er begrepet drabantby knyttet negativt til et ”fattig” bomiljø. Trygve bruker ordet ”ghetto” når han omtaler de mange sosialboligene som ble plassert på Furuset til stor overraskelse for innbyggerne. Han snakker også om forskjellene internt på Furuset. De nevnte sosialboligene er samlet i Gransdalen og ”der har det ikke vært bra” hevder han. Kontrasten til Gransdalen er villastrøkene som finnes på Øvre- og Nedre Furuset, ifølge Trygve. Han hevder at det skjedde et kulturkrasj mellom de mange som flyttet inn fra 1970-tallet og urinnvånerne. Siden det ble mange sosialboliger måtte det bli et vanskelig møte med ”de dannede” på Furuset.

Urinnvånerne mener at ikke bare de, men også barna deres hadde en fin barndom på Furuset. Generelt så beskriver de stedet i positive ordelag når de snakker om barna deres sin oppvekst. Torhild beskriver oppveksten som ”himmelsk” for hennes barn. Trygve sier at han med sikkerhet si at barna hans fikk den samme oppveksten som han hadde.

Alle fire er skeptiske til tilstanden til hjemstedet for barna som vokser opp der i dag. De baserer dette i stor grad på det de leser i aviser og det de har hørt av andre. Det er ikke selvopplevde, negative erfaringer de henviser til.

Urinnvånerne savner lokale ressurspersoner som markerer seg i nærmiljøet. Trygve peker på at de som styrer og er ledere lokalt, ofte ikke bor i nærmiljøet. Han mener at dette var utenkelig i tidligere tider da for eksempel sognepresten bodde på Furuset og hadde en samlende funksjon i kraft av å være lokalt kjent. ”De som styrer og leder i dag, er ikke Furuset-beboere og det har en del å si”, hevder han. Torhild påpeker at lærerne på stedet i liten grad bor i nærområdet i dag, mens hun sier at ”før var lærerne i ett med bygda”. Trygve refererer til at en av lærerne deres bodde på Veitvet og at det den gang virket ufattelig langt unna.

I Sandra Wallmans analyse av innbyggerne i Pearman Street styrkes tilhørigheten og identiteten på stedet av trusselen utenfra om å sanere boligene og bygge om strøket. Trygve

refererer til en liknende historie på Furuset da det var planlagt å legge en bilvei gjennom senterområdet som opprinnelig var regulert som bilfritt området. Trygve forteller med glede om “det store slaget om Sentergata”. Han hevder at litt av den gamle “Vel-foreningsånden” ble gjenopplivet den gang. Denne “ånden” er noe han som tidligere sentralt vel-medlem savner i dag.

#### **4.5.3. Stedets omdømme – På sporet av klassetilhørighet?**

Urinnvånerne er alle opptatt av stedets omdømme i tiden da de vokste opp og bruker gjerne nabobygda Grorud som kontrast. Torbjørn forteller om klasseforskjellen mellom Grorud og Furuset. Han henviser til Grorud jernvarefabrikk der han hevder at arbeiderne bodde på Grorud, mens funksjonærene bodde på Furuset. Han forteller videre at på Høybråten var mye jernbanefolk og ”...veldig mye annet” og mener tydelig at det var Furuset som var det mest borgerlige av de tre nabostedene.

Særlig Trygve presiserer at Furuset som sted hadde status. ”...[Stedet] var ikke noe fint man gikk og skrøt av”, sier han samtidig som han presiserer at det var et sted med tradisjonelle bønder, folk med utdanning og litt høyere stillinger enn gjennomsnittet i byen. Han sammenlikner med de nærliggende stedene Grorud og Høybråten som han betegner som industristeder til forskjell fra hans eget sted som han betegner som ”middelklasse, litt øvre middelklasse...”. Han poengterer at jernbanelinja som skilte Furuset og Grorud også markerte et språksskille. På Grorudsida hadde de a-ender og det var de mange innflyttede industriarbeiderne der som hadde tatt det med seg.

Tyra er mer forsiktig: ”Dem sa jo det da at Grorud var litt mer arbeiderklasse og Furuset var liksom en annen klasse, men jeg har aldri følt at det har vært noen forskjell på det”, sier hun.

Torhild forteller at ”... på Grorud hadde de industri med mange innflyttere”, mens ”...på Furusetsida var det hovedsakelig bondegårder og senere villaer”. Hun forteller videre at ”Dom fine fra Grorud, de kom ned til Furuset” og refererer til idrettsforeningene der Grorud var AIF(Arbeidernes idrettsforening), mens Furuset var ”en borgerlig klubb”. Selv om hun gir hjemstedet sitt høyere status enn nabostedene, røper flere av utsagnene hennes en bevissthet om en oppvekst med enkle kår. ”Vi hadde liksom ikke...gromme greier med penger og alt sånn” og ”...sånne som oss som ikke hadde råd til eget hus, men som leide hos andre...” er utsagn som hun bruker for å presisere at det har vært enkelt, men at hun allikevel har klart seg godt. Hun tilbrakte feriene hos familie på Hadeland og hun hevder at det “ikke

var noe forskjell på oss og de som bodde der”. Hun forteller også at faren mente hun burde være fornøyd med realskolen, mens hun selv måtte drive gjennom at hun skulle gå på gymnas.

Alle de fire Urinnvånerne nevner Trygve Lie<sup>81</sup> i løpet av intervjuet. Han vokste opp på Grorud, men var aktiv i Furuset Idrettsforening i tiden før 2. verdenskrig. Det var etter hvert uforenelig med å ha sentrale verv i Arbeiderpartiet, og han måtte derfor melde seg ut av den ”borgerlige” idrettsforeningen på Furuset og melde seg inn i Arbeidernes Idrettsforening på Grorud. Alle de fire gir inntrykk av at dette var en betent sak i nærmiljøet. Det kan tolkes som at saken er særlig interessant for Furuset-beboerne fordi den kan underbygge oppfatningen at Furuset var et ”penere” sted enn Grorud.

De har helt klart et klasse-fokus på stedet de vokste opp, men det har ikke det samme fokuset i dag selv om det er det samme stedet de bor på. De opplever at nabobygda Høybråten har passert dem i anseelse og at dette skyldes at de ble skjermet for den utbyggingen Furuset opplevde. Torhild omtaler faktisk nabostedet Høybråten som en bygd. Hun mener at Høybråten fortsatt er en ”bygd” fordi det ikke er så mange blokker der og ikke så mange ”fremmedspråklige”. I følge Torbjørn er det bare småhusbebyggelse på Høybråten, og sted der ”...alle kjenner alle”.

Urinnvånerne er opptatt av det negative omdømmet som stedet deres har fått i media, men det er uklart om de mener det er fortjent eller ikke. Trygve har registrert at avisene er kritiske, men sier at han ikke har lagt mye vekt på det fordi han fokuserer på det som er positivt. Han viser til at miljøer og grupperinger på stedet hele tiden jobber for stedets beste. Han mener at det vil ta tid, men at nærmiljøet har ressurser til å klare det. Han fremstår som en optimistisk lokalpatriot.

Urinnvånerne har levd et langt, godt og trygt liv på stedet, men de uttrykker bekymring for hva stedet har blitt til. Selv om stedet har gitt dem og barna deres en meget god oppvekst, mener de at utviklingen med at stadig flere med minoritetsbakgrunn flytter inn på stedet gjør at stedet mister de kvalitetene som har vært til stede før. Trygve tilbringer sommeren på hytta på Sørlandet. Han beskriver opplevelsen han får hver gang han returnerer hjem etter sommerferien og går på senteret. ”Hvor er de norske?” spør han retorisk om hjemstedet og beskriver det som en merkelig opplevelse han opplever hvert år.

Torhild hevder at grunnen til at hennes barnebarn ikke ønsker å bosette seg på stedet er ”utviklingen”...”at det har blitt et fremmed sted for dem”, mener hun. ”Fremmed sted” er diametralt motsatt av den beskrivelsen hun gir av stedet hun vokste opp, av ”bygda Furuset”.

---

<sup>81</sup> FNs første generalsekretær

Trygve uttrykker imidlertid et det finnes håp ved at ”de lar seg snakke til over hagegjerdet etter hvert, men det tar litt tid”. Han mener altså at med tidens hjelp vil innflytterne kunne være en del av, og gjenskape, det gode stedet som han vokste opp på.

#### **4.5.4. Hvorfor Furuset?**

”Jeg tror jeg må ha dårlig fantasi” sier Torhild lattermildt når hun reflekterer over at hun aldri har vurdert å flytte fra stedet. Torhild overtok eneboligen etter foreldrene sine og på spørsmål om hun kunne tenke seg å bo et annet sted, presiserer hun at hun har sitt hjem her. I denne sammenheng er det nok huset sitt, vel så mye som stedet, hun tenker på. Dessuten har Torhild sin sønn bygget hus på en tomt som ble skilt ut fra deres egen, og bor fortsatt like ved henne.

Trygve bygget hus på en tomt som han hadde ”overtatt etter bestefar”. Selv om han som nygift tilbrakte to år i Nittedal, var han aldri i tvil om at det var på Furuset de skulle slå seg ned. ”... det er vel en tanke som jeg aldri har brukt noe tid til å tenke på”, svarer han på spørsmål om han vurderte andre steder å bo. Han har to sønner som også har etablert seg på Furuset, og eldstesønn har overtatt huset som Trygve vokste opp i.

Torbjørn bodde hjemme hos foreldrene helt til han giftet seg. Da flyttet kona inn sammen med ham i andre etasje, og da foreldrene hans flyttet ut etter noen år, overtok han og kona hele huset. Torbjørn har faktisk aldri bodd utenfor Furuset i løpet av sitt 85 år lange liv.

Alle de fire urinnvånerne har overtatt eller bygget hus på familiens tomt. Ansvar og tilknytningen er sterk ikke bare til stedet, men også boligen deres. Sannsynligvis vil terskelen for å selge og forlate familiehuset være særlig høy for dem.

#### **4.5.5. Livskurven – Hvordan ser urinnvånerne tilbake på livsløpet sitt?**

Når man arbeider med livshistorier, vil man i mange tilfeller møte personer som fremstiller livet sitt som en kamp og utvikling frem mot dagens situasjon. Det kan være en suksesshistorie der mye slit og mange erfaringer har brakt vedkommende frem dit han er i dag. Omvendt kan en livshistorie handle om ”fallet” fra det trygge, gode livet til dagens mindre gode situasjon.

Det er tydelig trekk at urinnvånerne har liten grad av svingninger i livskurven sin. Ingen av informantene i denne kategorien forteller om skjellsettende hendinger i livet som ble avgjørende for veien videre i livsløpet deres. Det kan naturligvis skyldes at de ikke formidler det, men det at de har vært bofaste kan tyde på at de har levd et forutsigbart og trygt liv som

de nå kan se tilbake på med tilfredshet. De gir inntrykk av å ha levd et liv som lå til rette for dem, og at de så langt har utført livsoppgaven på hjemstedet sitt.<sup>82</sup>

---

<sup>82</sup> Illustrasjon på urinnvånerens Livskurve på s. 112

## **Kapittel 5: Stedets innflyttere**

### **5.1. Informantene i kategorien**

De syv *innflytterne* har det felles at de har slått seg ned på Furuset i voksen alder. De er født og oppvokst et annet sted i Norge. Deres fødselsår spenner fra tidlig på 1920-tallet (Rudolf) til 1950 (Robert).

Rudolf og Reidar forteller at de vokste opp i byen, på Torshov i Oslo. Rudolf bodde noen år på Tøyen før han flyttet til Furuset midt på 1970-tallet, mens Reidar bodde mange forskjellige steder i Oslo-området før han flyttet til Furuset tidlig på 1990-tallet

Robert og Ronald forteller at de vokste på landet, henholdsvis i Hedmark og Oppland. Begge flyttet til Oslo da de var i begynnelsen av 20-årene. De har bodd flere steder i Osloområdet før de slo seg ned på Furuset. Robert flyttet til Furuset på 1990-tallet, mens Ronald er den av innflytterne som har bodd der kortest, drøyt fem år.

Rolf og Rigmor har vokst opp i mindre byer i distriktet. Rolf vokste opp delvis i Svolvær og delvis i Mo i Rana, mens Rigmor vokste opp i Aalesund. Rolf har bodd på mange forskjellige steder i Norge før han kom til Furuset midt på 1990-tallet. Rigmor flyttet fra Ålesund til Furuset midt på 1980-tallet.

Den siste innflytteren, Reidun, vokste opp i Lillestrøm, men flyttet til Oslo da hun var i begynnelsen av 20-årene. Hun og familien bodde flere steder i Oslo før de flyttet til Furuset på slutten av 1970-tallet.

### **5.2. Reidun, født 1937**

Jeg ble født i Skedsmo på slutten av 1930-tallet. Faren min var ”kølalempere” på jernbanen og han var født på Lillestrøm av vanlige arbeidsfolk. Mor var fra Eidsvold, men forlot oss ganske tidlig og jeg vokste opp hos min fars søster på Lillestrøm. På den tiden var Lillestrøm en stille, trivelig småby med mye hestetraffikk, gater av grus og et sted der bøndene kom for å få skodd hestene sine. De fleste av barna gikk på Frelsesarmeens søndagsskole. Tidsfordrivet for ungdommen var å møtes foran stasjonen og stå i klynger hvis de ikke gikk på kino. Jeg gikk vanlig folkeskole og framhaldsskole og begynte å jobbe på trikotasje fabrikk da jeg var fjorten år. Jeg begynte som såkalt viserpike, men steg i gradene og jobbet etter hvert som syerske på fabrikk.

Besteforeldrene mine bodde på Kampen i Oslo. På en av turene mine dit, dro jeg ned på Grønlands Torv for å gå på tivoli og der møtte jeg mannen min. Vi møttes i mars, forlovet

oss i mai og giftet oss i oktober samme år. Han kom fra Valdres og jobbet ved jernbanen. Bestefaren min hjalp oss med å skaffe en liten leilighet på Tøyen der vi slo vi oss ned og fikk to gutter. Før vi fikk ungene jobbet jeg på en systue i Storgata, men jeg måtte slutte da jeg ble gravid for jeg tålte ikke lukta fra gassverket som lå rett over.

Etter fem år på Tøyen flyttet vi til Kjelsås der vi fikk leie en enebolig som var jernbanens eiendom. Ungene våre vokste opp med to og et halvt mål hage og der hadde vi det som i Paradis. Jeg var hjemmeværende i en del år, men begynte å jobbe igjen da minstesønnen vår var ti-tolv år.

Etter som vi begynte å dra på åra ville vi ha noe som var vårt og ikke andres. Så fikk vi da leilighet på Kaldbakken. Men du vet, når man er vant til å ha en enebolig med hage og gå ut på bakken og ta med seg gittaren og sette seg på gressplenen, så var det litt overgang og flytte til en leilighet på to og søtti kvadratmeter, oppe i fjerde etasje og se ut og se bare himmelen og ikke noe annet. Og verandaen, to mennesker og en kaffekopp så var den smekkkfull, ikke sant. Så jeg sa til mannen min at ”jeg må prøve å finne noe annet, jeg klarer ikke å bo her”. Så vi så oss omkring, vi var også oppe på Høybråten, men fant ut at her på Furuset var det nærhet til senteret, her var det kjekt med buss, t-bane og kort vei til tog på Grorud stasjon. Det går an!

Vi kom til Furuset i åtte og søtti og fikk leilighet på bakkeplan. Det bodde jo bare etnisk norske da vi flytta inn. Men det kom én tyrkisk familie i de første åra vi bodde her, veldig kjekke mennesker! Mannen tok kontakt med alle, møtte opp på alle møter som var i borettslaget, ville delta på dugnader, inviterte på te og prata som en foss på norsk. Etter hvert så har det kommet en del, eller ganske mange. Det har vært litt av hvert som det er med konsentrasjoner, store konsentrasjoner av mye ungdom spesielt. Det har vært en del, men som jeg pleier å si: ”Jeg bor i Oslos mest utskjelte bydel, men sjelden ser jeg no’ galt, og sjelden hører jeg no’ galt og naboene mine er alle tiders!”

Det er våre egne som skjeller ut bydelen, spesielt de som ikke bor her. ”Herregud, her er det jo bare svart hår og... sjal”. ”Her må det være forferdelig!” sier de. Men det er ikke så gærnt! Selvfølgelig er det en del ting som er annerledes enn det vi er vant til fra før, og noen er det jeg vil kalle skikkelige drittsekker, men det har vi blant våre egne også.

Når damene i Stjerneblokkene<sup>83</sup> sier at de ikke kan være hjemme om dagen for de har fått utlendinger i oppgangen, da blir jeg så lei meg! Det er jo spennende med nye mennesker, spennende med nye skikker. Det er interessant å lære litt av andre mennesker, hvor de

---

<sup>83</sup>Se kapittel 2, Stjerneblokkene ble bygget på 1950-tallet.

kommer fra, hva de har med i bagasjen, hva de har opplevd og hvordan de ser på oss. Jeg står i hvert fall med åpen favn og tar imot. Det som allikevel er trist er at de ulike nasjonalitetene ikke tolerer hverandre. Vi har tyrkere, pakistanere, kineser og russer i oppgangen, men tyrkerne og pakistanerne vil ikke omgås hverandre.

Vi har byttet leilighet én gang, men vi har bodd i det samme området på Furuset i mer enn førti år. Jeg bruker ofte t-banen, og jeg tar gjerne turen til Grønland, der liker jeg meg veldig godt. Her handler jeg stoffer som jeg syr tøy av, handler mat, frukt og oljer. Grønland er på samme måte som Furuset et utskjelt område, men jeg trives der og dessuten møtte jeg mannen min der. Jeg har alltid hatt arbeidet mitt i Oslo sentrum, solgte bøker, klær og serviser i forretninger i Akersgaten og på Stortorvet. Senere jobbet jeg på Rikshospitalet, men da de flyttet til Gaustad orket jeg ikke å bli med, da pensjonerte jeg meg.

Mannen min og jeg har en god pensjonisttilværelse på Furuset. Senteret er møteplassen, og jeg oppsøker ofte seniorsenteret som ligger i det samme bygget som Furuset senter. Seniorsenteret er en sentral møteplass for mange av Furusets beboere på min alder. Vi har et stort sosialt nettverk gjennom seniorsenteret og pensjonistforeningen som holder til samme sted. Dessuten reiser jeg rundt til andre foreninger og lag i omegn og underholder med opplesing, sang og gjøglerier.

Vi hører hjemme her på Furuset! Noen ganger når vi tar bussen ned til byen kjører vi forbi der vi bodde på Kjelsås. Jeg savner ikke det vi kalte ”boligen”, jernbanens bolig. Jeg savner ikke ”boligen”, men jeg savner området, nærheten til Marka. Vi har jo Lillomarka her, men Maridalen er noe helt annet. Å sette seg på sykkelen og sykle inn i marka om kvelden når du kom fra jobb. Sitte på bakken oppe ved Mariakirken, se utover Maridalsvannet og nyte stillheten som var der. Sanne ting savner jeg. Vi går jo turer her òg, men vi har ikke brukt området i Lillomarka på samme måte som vi brukte Maridalen.

Men jeg går morgentur hver dag om sommeren. Runden min går over Høybråten, Ellingsrud og ned igjen til Gransdalen på Furuset. Høybråten er et veldig pent område, det er trivelig der, men en kan savne mangfoldet som vi har. Ellingsrud er også et pent område med store og små leiligheter som på Furuset, men det er et område jeg ikke har noe forhold til.

Det er urettferdig at Furuset til stadighet får negative oppslag i mediene. Skjer det no’ på Høybråten, Lindeberg eller Ellingsrud, så blir det ofte knyttet mot Furuset. Fordi Furuset ligger i midten og de andre stedene rundt så får alltid Furuset skylden når det skjer noe. Men det er fint å bo her! Vi har fine grøntarealer, og det er luftig, godt og fredelig. Jeg tror området på mange måter virker beroligende på folk. Du kan gå ut og sette deg på plenen i fred og ro med en kopp kaffe, enten alene eller sammen med noen andre. Jeg har aldri vært redd



for å gå på senteret når det nærmer seg stengetid og er mørkt, og jeg har aldri vært redd for å gå fra t-banen når klokka er tolv om natta. Jeg kjenner ungdommen, og de er ikke så farlige selv om de står i flokk i en krok med hetter på. Jeg har bodd her såpass mange år og kjenner dem fra de lærte å gå omtrent. Jeg kjenner meg trygg på dem.

Jeg kan ikke tenke meg å flytte fra dette stedet, men om ti år da er jeg stygt redd for at det ikke er en eneste etnisk norsk familie igjen. Det er litt trist fordi norske mennesker lar seg skremme bort av den store andelen med innvandrere. Det er vår egen skyld for folk utenifra slår det som er negativt opp med store bokstaver og vi som er her, vi er stilltiende og lar det skje. Furusets befolkning burde i stedet burde stå på barrikadene og fortelle at det ikke er farlig å flytte til Furuset selv om naboen heter Ahmed i stedet for Larsen eller Hansen. Og barnebarna dine er ikke noe bedre enn ungene til naboen, det er de samme!

Som en pakistanermann sa til meg en gang: ”Det er så rart”, sa han. ”noen spiser loff og noen spiser ciabatta, men det er jo samma deigen”, sa han. Det er jo sant!

### **5.3. Reidar, født 1935**

Jeg vokste opp på Grünerløkka som var et fattig strøk den gang. Jeg var fire-fem år da krigen begynte, og det ble ikke noen tilværelse som ungene har i dag. Det var ikke no’, vi hadde ikke muligheten for med å gå ned og bade og sanne ting i det hele tatt. Så tiden frem til ti år så var det ganske hektiske tider, ja.

Jeg hadde to søstre som flytta ut av byen og en bror som dro ut til sjøs, så det var mor og jeg som var alene om dette her. I to og før flytta vi til Majorstua, og jeg begynte på Majorstua skole. Vi bodde der i fem år før vi flytta til Torshov. I ettertid er det pussig å se på hva de jeg gikk på skole med på Majorstua og Torshov, har blitt til. De som jeg gikk med på Torshov, det er malere, sjåførere, elektrikere og blikkenslagere, mens de som jeg gikk sammen med på Majorstua, det er leger og advokater. Det er helt klart at bakgrunnen er det som har mye å si. Min mor kunne ikke svare på samme måte som professoren kunne svare sønnen sin som var klassekamerat av meg.

Torshov var et typisk arbeiderstrøk med masse unger. Jeg spilte fotball i Skeid, og der var veldig mye samhold. Jeg vokste etter hvert opp og ble med i en sånn ungdomsbevegelse, AUF, AUL og alt dette i arbeiderbevegelsen. Da begynte jeg med underholdning og lagde en Torshaug-revy som vi reiste rundt med i parker, kinoer og steder der Bratteli og Gerhardsen var under valgkampen. Vi underholdt med sang og musikk og jeg fikk blant annet et bilde der står det; ”Takk for innsatsen! Einar Gerhardsen”. Det er jo litt morsomt.

Jeg gifta meg i Torshov kirke, og kona mi og jeg bodde hos mora mi til vi fikk leilighet på Linderud da det ble bygget ut der. Vi bodde på en byggeplass med bord og spiker, gjørme og biler som kjørte ut og inn. Vi var glade for å få leilighet, men Linderud ble rett og slett et blokkssystem som Lambertseter. Vi hadde senteret, men det var ikke t-bane så det var tråkig når du skulle på bussen med unger og alt mellom himmel og jord.

Etter en stund flytta vi vekk fra mylder og bråk og støy og ut på landet, til Lørenskog. Det var en helt annen verden. Folkene og tempoet på folkene, da stod du utenfor butikken og snakka med folk. Der vokste ungene opp og gikk på skole, og de bor fortsatt der i dag. Men i dag er Lørenskog også ødelagt med at Posten og Cola og alle disse gigantene har kommet dit og gjort at mye av den gamle Lørenskogsjarmen er blitt borte. Nå blir det jo fabrikker og bråk overalt, vet du.

Jeg fant en attraktiv dame på Nordstrand og flyttet jeg hjem til henne. Nordstrand er jo sånn i gåseøyne litt sånn snobbestrøk da, kan du si. Det er for de som går en grad høyere. De har vært nede i blokkleiligheter eller sånt, så har de bestemt seg for å kjøpe hus. Alle damer går med sorte alpeluer på Nordstrand, sa de i sin tid. Ungene mine syntes det var litt for snobbet der, men jeg syntes det var ålreit jeg. Etter fire år flytta jeg fra dama og kom hit til Furuset i to og nitti. Det var tilfeldig at jeg kom hit og jeg visste ikke mye om stedet. Det er stor forskjell på Furuset den gang og nå. I to og nitti, når du gikk inn på senteret, var det jo et norsk nivå. Nå er det jo tvert om. Du finner jo ikke en ekspeditør som er norsk der inne. Det er en annen verden.

Jeg har det bra her, men dem har stappa alt av utlendinger på et og samme sted. En ettermiddag som jeg skulle ta t-banen til byen talte jeg to og trediven mennesker på perrongen. Der var det to hvite og så var det trediven utlendinger. Det å vokse opp her hvis du er rent norsk, det er ikke no'. Jeg hadde både Solheim og Stoltenberg på prat når det var sånn valgvake og jeg fortalte dem at vi har en mur her i Oslo tilsvarende den i Israel. Denne muren går på Majorstua, og vest for den så er det ingen utlendinger. Jeg fortalte Solheim at hvis vi skal være så snille med utlendingene kunne vi bygge flotte blokker til dem ute på Fornebu istedenfor kondemnerte hus nede på Grünerløkka, og ikke dytte dem inn blant alle disse gamlingene som bor igjen her.

Det som er fint med å bo på Furuset er nærheten til alle tinga. Vi har jo det deilige Deichmanske bibliotek for eksempel. Det er jo et arnested! Vi har svømmehall i kjelleren på senteret og et ganske godt butikkssenter. Dessuten har jeg seniorsenteret i nærheten, jeg har turområder rundt omkring og nærhet til t-baner og busser som går alle veier. Her har jeg alt sammen i nærheten

#### **5.4. Rudolf, født 1921**

Jeg vokste opp i mellomkrigstiden i et fint og veldig åpent miljø på Torshov, eller Torshaug som vi kalte det. Jeg hadde en bror og en søster, og vi bodde i et kvartal som vi kalte "Italia". På den andre siden av oksefontenen var "Frankrike", og med guttene derfra hadde vi stadig småkrig der vi knubba og sloss. Far kom fra Odalen og jobbet på Vinmonopolet, mens mor var Oslo-jente og var hjemmeværende som var vanlig den gang. Vi sov alle fem på samme soverom, men vi hadde stort kjøkken og da søsteren min var 10-12 år, fikk hun flytte ut dit for å sove alene. Jeg syntes det var ergerlig at hun fikk lov til det, men mor og far skjønte vel at ei jente burde få være for seg selv, og da ble vi bare fire på soverommet vårt.

Broren min spilte fotball i Skeid sammen med de andre gutta, men jeg var veldig glad i å sykle og gå turer. Dessuten var jeg flink til å svømme, og vi badet på Stilla i Akerselva eller tok hovedferga til Hovedøen.

Etter framhaldskolen begynte jeg å jobbe i kjøttforretning i Thereses gate. Da krigen kom, var det ikke noe kjøtt å få, så jeg begynte i jobb i fiskeforretning i Torggaten. Jeg giftet meg og vi var heldige som fikk leilighet med to rom og kjøkken i Jens Bjelkes gate. Vi fikk to gutter og de gikk på Tøyen skole, begge to. Plassen der ungene våre lekte tror jeg de kalte for "Jungelen", og det var veldig fint å leke for ungdommen. Det var både forgård og bakgård der vi bodde. Jeg bodde først i bakgården, men det var som å komme i himmerike når jeg kom i forgården. Det var i fjerde etasje, lyst og luftig og utsikt mot Tøyen skole.

Jeg trivdes i sentrum og hadde vel bodd der, hadde ikke kona mi blitt så syk. Vi måtte se oss om etter en leilighet som passet for henne og som var i første etasje på grunn av at hun kunne jo ikke gå. Jeg fikk jeg tilbud om leilighet på Vestre Haugen på Furuset og den bor jeg fortsatt i. Søsteren min, hun hadde villa oppe på Refstad, og jeg husker hun sa det: "Nei men herregud, du kan da ikke flytte helt opp på der, du har jo ikke en gang t-bane som går opp der!" Den gikk ikke her da, så langt. "Nei jeg skjønner ikke, du må da kunne finne noe nærmere Oslo", sa søsteren min. Men jeg fikk jo buss da, til arbeidet, så det måtte gå det. Jeg syntes nok det var litt langt med en gang, men neida, det gikk jo så fint så.

Da jeg flyttet inn i Vestre Haugen, så var åpenheten og luftigheten helt fantastisk her på Furuset. Det var så åpent mot andre siden, jeg så ikke et hus. Men så i løpet av et par år så kom det bygg opp der, og tre, fire år etter så kom alle disse her som er Gransdalen og alt det der. Furuset-senteret ble bygget, og det var en veldig utvikling. Og det er jo kommet veldig mye fremmedarbeidere opp her, innvandrere. Jeg har i oppgangen min fire forskjellige familier med utenlandsk bakgrunn. Det kan være litt irriterende fordi mange følger ikke

ordensreglene. Det står kjelker og barnevogner i oppgangen og utenfor naboen kan det være 20-30 par sko henslenkt for jeg tror hun har en slags skole for små barn.

Men ellers så er innvandrerne veldig greie, og jeg har tenkt mange ganger på det om sommeren, de er akkurat som vi var når jeg vokste opp på Torshov, samme måten. Disse innvandrerne er veldig flinke, tar med teppe, går ut og setter seg og sitter og skravler på gressplen. Det synes jeg er veldig morsomt, det synes jeg er helt ålreit. For det minner meg om min egen barndom, sånn som jeg hadde det. Det er ikke vi flinke til med noe mer altså, der skal vi være inne eller sitte på en benk ute, men ikke gå og sette seg i gresset.

Men jeg tror utviklingen gjør at neste generasjon innvandrere ikke går og setter seg i gresset eller noen sånt noe da. Nei, da holder de seg på kafeer og restauranter og sånn inne hos hverandre sånn som vi gjør.

Selv har ikke vært så sosial. Nå var vel det at jeg har jobbet så mye bestandig som gjorde at jeg aldri var inne hos noen naboer. Jeg hilser og snakker med dem, men vi har aldri noen omgang. Det er nok litt synd fordi i Jens Bjelkes gate, der var det vanlig, for ikke å snakke om på Torshov. Mor hadde vel halve oppgangen som kom inn og fikk en kopp kaffe og satt og skravla litt. Det var veldig hyggelig. Men kona mi var mer striks sånn, hun brydde seg ikke om det.

Utrygghet har aldri vært noe problem her, det har jeg har ikke tenkt på en gang. Vi hadde en episode med en familie, og det satte jo et veldig preg på Furuset den gangen. Og jeg kunne ikke skjønne hvorfor ikke politiet grep mer inn da. Men ryktet til Furuset tror jeg det har gått til det bedre. Absolutt. For den familien er vel borte nå. Jeg synes det er et veldig fint miljø her. Jeg går på Deichmann, og der prater jeg med enkelte som jeg ser. Der synes jeg det er veldig koselig å sitte og lese aviser og gå bort og titte på bøker. Dessuten har jeg muligheten til å bruke eldresenteret mer.

Det er grunn til å være optimist for fremtiden her på Furuset. Det er jo veldig masse barn som vokser opp her nå, og jeg tror miljøet kommer til å bli veldig fint her.

Jeg har aldri vurdert å flytte herfra, jeg trives veldig godt og har en veldig fin leilighet.

Det er ikke noe jeg savner her, jeg synes jeg har det bra.

## **5.5. Rolf, født 1944**

Jeg ble født i Svolvær under krigen. Begge foreldrene mine var svolværing, mor var hjemmeværende og far jobbet bak disken i kolonialforretning. Jeg hadde en god del søskenbarn, venner og venninner i Svolvær, og det var det jeg vil kalle en normal barndom. Da jeg kom til sjette klasse på skolen, flytta vi til Korgen sør for Mo i Rana fordi faren min

begynte å jobbe i vassdragsvesenet der. De drev og bygget ut Røssegga kraftverk, og der det var mere klasseskilte enn i Svolvær fordi man hadde akademikere og ingeniører som var finere folk, mens faren min jobba på lager og tilhørte arbeiderne.

Jeg dro til Svolvær igjen for å ta realskole og bodde hos mormor. Etter realskolen jobba jeg hos pappa på lageret en tid før jeg dro i militæret. I militæret på Jørstadmoen tok jeg noen spesialkurs, sånne kryptogreier, som gjorde at jeg havnet på den militære NATO-basen på Kolsås som sivilt ansatt. Det var et internasjonalt miljø der jeg var mye sammen med de andre som bodde i leiren.

I andre halvdel av seksit-tallet fikk jeg en litt annen jobb og flytta til sambandsstasjonen i Alta. Jeg trivdes med jobben min der, men syntes det ble litt for mye ensidig militært etter hvert. Etter drøyt to år bestemte jeg meg for å slutte i militæret og fikk jobb i Aftenposten og flytta til Oslo. Jobben i Aftenposten er den eneste jobben jeg har vantrivdes i. Det var en mentalitet der den ene skulle overgå den andre både i jobb og private sammenhenger, og der det ble for mye skryting og selvrosing. Etter et halvt år dro jeg nordover igjen til en ny militær jobb i forsvarsstaben i Kirkenes. Det er rart å tenke på at de som satt der og lyttet på russerne dro helt til USA for å lære russisk, mens det bare var meter over til russisk side av grensen. Etter tre år i Kirkenes dro jeg til Oslo igjen for å prøve meg i forsikringsbransjen. Jeg bodde på Jar, og når man fortalte folk at man bodde på Jar sa de: ”Å jøss, bor du på der?”, for det var liksom litt finere folk som i hvert fall den gangen hadde råd til å ha hus på Jar. Etter fem års tid ble jeg forlova og flyttet sammen med ei jente på Ulven. Vi bodde i vanlig blokkleilighet, ganske nært både buss og t-bane, og det var for så vidt et ok sted å bo på.

Etter at samboerskapet gled fra hverandre, flytta jeg opp til Stovner. Dette var midt på 70-tallet da man hørte mye rykter og mye rart om Stovner. Men jeg trivdes der, det var kjekke naboer i blokka og jeg hadde et godt forhold folk som bodde der, vi var på fornavn og lo og prata sammen. Jeg husker at Stovner fikk mye oppmerksomhet i mediene, og jeg kviet meg for å fortelle i hvert fall ukjente at jeg bodde på Stovner. ”Å fy faen, er det der du bor?”, kunne man høre, og jeg følte meg såret på grunn av det. Mine foreldre var bekymret og min far sa: ”Hvis noen spør hvor i Oslo du bor, jeg forteller ikke at du bor på Stovner!” De var redd for at jeg skulle bli oppfattet som like ille som de som avisene skrev om. ”Nei, hans sønn, han skulle helst ikke bo der, nei”, kunne min far si.

Etter en stund i forsikringsbransjen begynte jeg som salgsrepresentant i et firma som laget prospektkort. Da flyttet jeg til Trondheim og jobbet i firmaet der i seks-sju år. Der bodde jeg nokså nær byen, det var selvfølgelig en del forskjeller fra Stovner, men sånn rent

trivselsmessig så vil jeg si det var ganske ok begge steder. Etter seks-sju år i Trondheim gjorde omlegginger på jobben at hvis jeg skulle fortsatt i firmaet måtte jeg jobbe i Oslo eller finne noe annet i Trondheim. Jeg trivdes godt i firmaet og valgte å flytte til Oslo og begynte på ordrekontoret i Stanseveien på Furuset. Jeg ønsket å bo i nærheten av jobben og hadde flere tilbud, men fant en fin leilighet i en stille og rolig blokk. Sånn kom jeg til Furuset for fjorten-femten år siden.

Det har vært stort sett greie folk her, lite fyll og spetakkel. Noen naboer kom jeg raskt i kontakt med, men det er folk som har bodd her i tredivve år som jeg aldri har snakket med. De som bor her, er stort sett folk som har flytta hit fra andre steder, og i min blokk er det tre innvandrersfamilier med utenlandske navn på postkassa. Det er jo en god del innvandrere på Furuset, men jeg har ikke noe spesiell kontakt med noen, men ingenting å klage på heller. Det er min egen feil, det er ikke det at jeg ikke vil ha kontakt, men det har bare blitt sånn.

Jeg har trivdes her på Furuset og synes ikke det har vært noen store endringer siden jeg kom hit. Du bor ganske sentralt, du har garasje i kjelleren, butikksenter i nærheten, Narvesen der du kjøper søndagsavisen. Alt ligger nært!

Jeg har ikke tenkt på flytte herfra, jeg har ikke noen grunn til det. Jeg har det bra her, og i store trekk tror jeg ikke dette stedet kommer til å forandre seg mye i de nærmeste åra. Selv om jeg trivdes veldig godt i de årene jeg bodde i Trondheim, har jeg ikke tenkt på å flytte tilbake dit. Jeg hadde veldig mye kjente gjennom jobben der, men jeg aner ikke hvor de er nå. Her i Oslo har jeg dessuten en veldig god venn som jeg var forlova med tidligere, og hvis jeg reiser til Trondheim så kommer vi til å savne hverandre. Hun pleier å besøke meg ganske ofte og hun er glad for at jeg bor her og ikke på Stovner. Jeg kan aldri huske at noen har kommet med en negativ bemerkning om at jeg bor på Furuset, det opplevde jeg da jeg bodde på Stovner.

## **5.6. Robert, født 1950**

Jeg ble født for seksti år siden og vokste opp utenfor Elverum. Mor var hjemmевærende og far jobba all sin dag med sagbruk og impregnering. Elverum var for så vidt et lite, koselig sted, men forholdsvis lite arbeid å få i området. Det var en skoleby med lærerskole, sykepleierskole, husmorskole i tillegg til gymnas og barneskolene, men ellers var det vel egentlig et stille og rolig sted. Det heter jo så flott porten til Østerdalen så de som bodde i utkanten kom til Elverum for å handle på samvirkelaget eller kjøpmannen på hjørnet.

Etter militæret var det muligheten til arbeid som gjorde at jeg dro til Oslo for å få jobb som sjåfør i Posten tidlig på søtti-tallet.

Jeg bodde først på Årvoll, og på den tiden så var jo det egentlig ganske landlig der. Der var det stille og fredelig. Ja, Trondheimsveien gikk jo like nedenfor da, men det var liksom ikke noe sjenerende, den trafikken. Så der var det kjekt å bo, forholdsvis kort avstand til byen. Du hadde jo bussen som gikk og det var vel den greieste måten å komme seg til byen på. Jeg bodde der i ett års tid før jeg fikk tilbud nede på Majorstua om en leilighet der jeg var delvis vaktmester i tillegg. Lempa ut søpla og skifte lyspærer og litt sånt noe innimellom da. På Majorstua var det nok litt mer sånn hektisk å komme, sånn nedi gryta, ja. Men der var det jo enda litt friere når det gjaldt å komme til og fra jobb da, der hadde du jo flere muligheter. Jeg bodde heldigvis mot bakgården, så det var rimelig stille. I forhold til Årvoll så virket folk flest litt mer oppjaget når du kom nedi byen, men det var jo et greit sted å bo og det var jo ikke så mange meterne fra Frognerparken.

Så traff jeg ei dame som bodde på Grünerløkka, leiligheten min på Majorstua skulle rives og rehabiliteres, så vi flytta til Tøyen-Kampenområdet. Jeg synes egentlig det var svært liten forskjell mellom vest og øst, men det med oppjagetheten var vel kanskje lite grann mindre når du begynte å flytte østover. Da ble det litt mer ut av sentrum igjen og da virket det som om folk roet seg ørlite grann ned. Men Tøyen var jo et sånt knutepunkt, så der var det jo litt sånn oppjaget tempo allikevel, så det var vel derfor jeg ikke reagerte så mye på det kanskje.

Periodevis så var en vel ute på byen og festa litt, men ellers så holdt en seg stort sett hjemme. Det var jo greit på Tøyen og, for der hadde du jo Tøyenparken og jordet og alt dette bortover der som en kunne nyte sommeren da. Men ellers så var det vel ikke de store utskielene sånn sett, det var det ikke.

Tidlig på 80-tallet flytta vi for hun jeg var sammen med fikk vel noe sånn rehabiliteringstilbud i forbindelse med rivinga på Grünerløkka og da havna vi på Lindeberg. Det var veldig stille og såpass nyetablert oppå der at du hadde jo egentlig ikke noen omgang verken med de i oppgangen eller i nærheten der. I hvert fall var det ingen som vi kjente. Vi trivdes ikke der, men vi ville i hvert fall ikke ned i byen igjen. Hun hadde ei søster som bodde i Gransdalen og likte leilighetene der. Derfor flytta vi første gang hit til Furuset, men vi har flytta litt rundt i området og bodd både på Høybråten og på Haugerud i enkelte perioder. Høybråten, i hvert fall der borte som vi bodde, der var det jo veldig stille og rolig for det lå jo i hellinga ned mot dalen og der hadde vi jo hele gressletta på nedsiden, så du var jo skjermet ifra alt som het trafikk. Du hadde nok en del trafikk oppe i Høybråtenveien, men den merket du ikke noe til. Det var mye stillere borte på Høybråtensiden, ja.

En del av de jeg har snakket med her har flytta fordi de syntes det begynte å bli urolig her på Furuset. Det toppet seg vel når vi hadde disse skyteepisodene på senteret. Men jeg bor ikke så nærme og bare du kommer blokka unna senteret så er det mye stillere og roligere, det er jo de som bor ut mot senteret som har det tyngst sånn sett.

Det var nok en del stillere når vi flyttet til Furuset enn det er i dag, det er nok blitt mer uro sånn rundt omkring, men det ser ut som det går litt i bølgedaler når det gjelder uroligheter her oppe og for øyeblikket så synes jeg det en god del roligere igjen.

Jeg trives her, føler meg rimelig trygg her og har jo masse muligheter til å komme ut herfra, både når det gjelder kollektivtrafikken og med marka rett utenfor. Jeg liker fred og ro og tror jeg blir boende på Furuset resten av livet

### **5.7. Ronald, født 1945**

Jeg er født og oppvokst på Østre Toten i tida etter andre verdenskrig. Mor var hjemmeværende, og faren min jobbet i fabrikk. Vi gikk langrenn og hoppa på ski om vinteren, og sparket fotball på sommeren. Nærmeste by var Gjøvik og ellers så var det Lena som var bygdesentrum. Det var fritt og fint der oppe, så det var en veldig bra oppvekst.

Jeg dro til Hamar for å gå på økonomisk gymnas, og etter militæret flytta jeg til Oslo. Jeg leide hybel i en annen etasje i en enebolig på Hauketo i Prinsdalen. Da var det et villaområde, men i dag er det helt forskjellig med mer bebyggelse og en del kjøpesenter og sånt.

Jeg jobbet ute på Kolbotn og pendlet med buss, tog eller kjørte med kollegaene mine. Jeg giftet meg og måtte ha et sted å bo, så kjøpte jeg en leilighet på Kolbotn. Det bodde ikke så mange mennesker der som nå. Det har blitt bygget ut voldsomt der òg. Vi flytta etter hvert til et rekkehus, og det var et bra sted å vokse opp for guttene mine fordi det var et stille og rolig miljø, ikke så veldig bråkete. Jeg bodde alene på Kolbotn de siste 11 åra før jeg flytta til Furuset i 2004.

Jeg hadde fått en jobb på Lørenskog og det var veldig trasig å kjøre fra Kolbotn til Lørenskog hver morgen. Jeg så etter bolig som lå mellom Oslo sentrum og opp til Lørenskog. Jeg kikket på en del andre steder fra området rundt Helsfyr og opp til Karihaugen, men så havnet jeg på Furuset. Det var ikke helt tilfeldig fordi pengene er med og bestemmer.

Jeg hadde jo hørt mye rart om Furuset både gjennom media og venner. Sønnene mine sa at jeg aldri måtte bosette meg her, og mente at jeg ikke kunne ta t-banen om kvelden en



gang. De sier fortsatt at det er mye gærninger her og at jeg må være forsiktig. Kollegaer er også skeptisk til området. Det er nok mye på grunn av ryktene om den kriminelle familien som bodde her og en som ble skutt oppe ved senteret. Folk tror det er mye kriminalitet her, men det er ikke det, ikke der jeg bor i hvert fall. Jeg bor i leilighet i de nederste blokkene mot Grorud. Der er det veldig bra. Omtrent halvparten er vel det jeg kaller nordmenn og halvparten er innvandrere. Det er ganske stabilt og ikke så mye flytting i blokka.

Jeg skjønner godt de som ikke vil la ungene sine vokse opp på Furuset for jeg tror det litt hardere miljø rundt her. Jeg tror ikke ryktet til stedet har blitt noen bedre de siste årne, men jeg vet ikke om det ryktet er rettferdig eller ikke. Jeg tror det stort sett kommer av de innvandrerdømmene som har holdt på og herjet rundt senteret. Du kan ikke bar flytte de da. Du har deg sjøl å takke hvis du kommer i trøbbel uansett hva det er for noe. Jeg føler meg trygg her.

Jeg er ikke så kjent på stedet og har ikke hatt så mye sosialt miljø. Det ville sikkert vært annerledes hvis ungene mine hadde vokst opp her, for jeg var engasjert i idrettslaget på Kolbotn da guttene mine spilte fotball og ishockey der. Men jeg prater med noen naboer og det går i grunnen greit. Jeg har veldig hyggelige naboer, men jeg kunne tenke meg å flytte tilbake til Kolbotn en gang for der har jeg tre barnebarn.

Kolbotn og Furuset er forskjellige fordi de er bygget forskjellig. På Kolbotn har de stort sett bygget eneboliger og rekkehus. På Furuset har de bare satt opp disse svære blokkene og klint de oppå hverandre. Det er ikke så mange innvandrere på Kolbotn. Det er en del vietnamesere, men de er stort sett katolikker så det er litt annerledes enn de innvandrerne som bor på Furuset. Der bor det veldig mye pakistanere i hvert fall. Jeg vet ikke hvorfor, men de ble kanskje plassert her eller fått hjelp til å flytte av Oslo kommune da Furuset ble bygget ut på 70- og 80-tallet.

Politikerne snakker om Groruddalssatsningen, men det pleier å være sånn politikerpreik som det bare blir tull av. At Groruddalen har noe felles, tror jeg er noe politikerne har funnet på. Vi har jo ingenting å gjøre med de som bor på Ammerud, det er jo er over en mil, så det er en annen verden. Alna bydel er bare en administrativ inndeling fra politikerne, det er dratt en grense tilfeldig.

De skulle ha et eller annet seminar nede i blokka; ”Bo sammen”, men det synes jeg ikke noe særlig om. Jeg klarer å bo der uten å gå på noe seminar,

### **5.8. Rigmor, født 1947**

Jeg ble født på 1940-tallet og vokste opp som enebarn med mor og far utenfor Ålesund. Far drev med røykeri sammen med bestefar og onkel. Mor døde dessverre tidlig da jeg var 11 år. På den tida var jo sånn at ville jeg helst bo hos en dame, og mor hadde en ugift søster som bodde i Ålesund. Da bodde jeg hos henne mens han far kom og besøkte oss. Tante hadde hatt huspost som ung og hun hadde passet på faren sin. Hun bodde faktisk talt i leiligheten til faren sin så jeg vokste opp på en trygdeheim, og det var ikke det aller beste stedet for barn å vokse opp. Tante var jo over 50 år selv, så jeg ble jo litt for mye overbeskyttet. Faren min døde da jeg var 25.

Jeg jobbet 14 år på kontor før jeg gikk over til helsesektoren. Jeg hadde en god venn i 20-åra og vi hadde jo planer, men så fikk han kreft og døde og det var samme år som tante døde omtrent. Jeg hadde venner i Oslo og bestemte meg for å dra dit for liksom å komme meg litt og heller reise tilbake.

Da jeg kom til Oslo for tredivde år siden, begynte jeg på å jobbe på sykehjem. Jeg bodde litt hos ei venninne på Hovseter og litt hos ei venninne på Høybråten. Jeg begynte på hjelpepleierskolen og etter det begynte jeg på eldresenteret som jeg fortsatt jobber på i dag. Da jeg flyttet til Oslo var jeg aktiv i turistforeningen og var ofte ute og danset. Jeg var innom en ettroms leilighet på Haugerud før jeg fikk tjenestebolig på Furuset. Tjenesteboligen fikk jeg gjennom jobben i helsesektoren. I 1990 kjøpte jeg leilighet på Manglerud, men han som solgte hadde gått opp i pris så kjøpte jeg leilighet på Furuset i stedet, akkurat samme som jeg hadde hatt før.

Det passet fint å kjøpe leilighet på Furuset for jeg var begynt å bli kjent der og så var det veldig sentralt med lett vei til t-banen og sånn. Det var annerledes da for da var det jo mest norske og så var det kanskje litt pakistanere, men det er jo mer innvandring nå. Da jeg kom var det et vanlig sted, men så fikk stedet et litt dårlig rykte på grunn av et par drap, og så var det denne A- og B-gjengen som florerte. Jeg må innrømme at det var tider når folk spurte hvor jeg bodde, så sa jeg rett og slett at jeg bodde en annen plass enn Furuset. Jeg bor på Granstangen og det var den delen som var mest kjent. Det var jo mye kriminalitet her, men nå er det heldigvis sånn over hele Oslo, og ikke bare Furuset. Men jeg føler meg trygg for jeg har aldri følt kriminaliteten på kroppen. Jeg har aldri blitt antastet eller opplevd noe, så rett skal være rett.

Jeg er en type som lett blir med i foreninger så jeg står i kulturforeningen og litteraturhistorisk forening, og jeg liker å reise. Vi har bokkvelder, og til sommeren skal vi

dra til England for å gå i Shakespeares fotspor. Det er damer fra hele byen og andre steder som er med på turene, men ingen andre fra Furuset.

Jeg legger ikke skjul på at jeg bor på Furuset lenger fordi det har blitt bedre synes jeg. Jeg har ikke hørt noe særlig mye om vold faktisk talt. Jeg vet dem arresterte litt av denne A- og B-gjengen så det kan nok ha noe med det å gjøre. Meg og ei til ble intervjuet av OsloAvisa og vi fremstilte Furuset helt på hver vår måte. Hun sa det var blitt mye verre, mens jeg sa at jeg aldri hadde opplevd noe her. Så det var helt motsatt meninger sånn sett. Jeg har faktisk ikke tenkt på å flytte herfra.

Jeg er ikke noe rasist, men jeg synes det blir mange innvandrere på en plass. Dem kunne ha spredd det litt mer. På Tveita og over hele Groruddalen bor det mange utlendinger også, men spesielt på Furuset tror jeg. Jeg skal ikke si noe stygt, men jeg mener bare det at det bør være mer fordelt. På Høybråten er det mye eneboliger så der tror jeg det bor mye nordmenn.

Jeg har hatt mange besøkende fra Ålesund og dem tror dem har kommet til utlandet for de er ikke vant til så mange utenlandske på en plass. De er mange ganger det ikke er én norsk ute, bare utenlandske. I blokka mi har vi folk fra Iran, Kina, Tyrkia og Pakistan og det er jo hyggelige folk i grunnen, alle sammen. Jeg har blitt kjent med ei fra Sri Lanka i naboblokka, vi stopper lenge og prater med hverandre når vi møtes.

Jeg er veldig glad i jobben min og vi gjør mye med pasientene der. Det kan bli slitsomme kvelder med seinvakt som går i ett, men på torsdager har vi vafler og kaffe og underholder pasientene. På lørdager blir det bakt bløtkake og da får pasientene likør eller konjakk og så danser vi med de som vil og kan. Det liker jeg godt og når jeg ikke jobber der lenger, kommer jeg kanskje til å være frivillig.

## 5.9. Oppsummering - Innflytterne

Tabell 1.2. - Innflytterne sine beskrivelser av stedet

	<b>Reidun</b>	<b>Reidar</b>	<b>Rudolf</b>	<b>Rolf</b>	<b>Robert</b>	<b>Ronald</b>	<b>Rigmor</b>
<b>Tidligere bosted</b>	Lillestrøm Tøyen Kjelsås Kalbakken	Grünerløkka Majorstua Torshov Linderud Lørenskog Nordstrand	Torshov Tøyen	Svolvær Mo i Rana Kolsås, Alta, Kirkenes Jar, Ulven Stovner Trondheim	Elverum Årvoll Majorstua. Grünerløkka Tøyen Kampen Lindeberg	Toten Hamar Kolbotn	Ålesund
<b>Furuset – type sted</b>	Drabantby God luft. Beroligende Privat, fredelig Grønt og fint. Turområder.	Uklart – men senteret er helt sentralt for stedet	Absolutt ikke en drabantby – heller bydel. Veldig fint miljø og vil bli enda bedre.	Usikker	Furuset er en bydel, drabantby - gammelt uttrykk	Drabantby på samme måte som stedene rundt.	Tettsted
<b>Furuset – status Innspill-sjekk</b>	Norske som ikke bor der t skjeller ut stedet Innvandrerne får skylden. For mye fokus på det negative	Furuset er ødelagt i forhold til for 20 år siden da det var et ”norsk nivå”.	Det dårlige ryktet har gått til det bedre de siste årene	Opplever ikke et spesielt dårlig rykte. Opplevde det derimot på Stovner	Usikker	Sønnene advarte ham, “mye gærninger”. De er fortsatt skeptiske	Furuset har fått et dårlig rykte sammenliknet med for 15 år siden.
<b>Kvaliteter på Furuset</b>	Kjekke mennesker. Nærhet til senter, gode transporter Kjenner alle	Senteret, kjenner mange, bibliotek, hyggelige folk, nærhet til mange tilbud, samlingspunkt, Kommunikasjon	Åpenheten, det luftige. Deichmanske, eldresenteret, svømmehallen, Veldig fint miljø Kommunikasjon buss / t-bane.	Har det jeg trenger. Ingen grunn til å flytte	Masse muligheter til å komme ut med kollektiv. Bor i byen, men marka rett ved siden av	Sentralt (buss/ t-bane/ tog) Veldig bra miljø, hyggelige naboer Åpent, ikke innestengt. Servicetilbud	Trygg Bibliotek Sentralt!. Bare hyggelige naboer
<b>Hvorfor Furuset?</b>	Romslige gode leiligheter på furuset. Fint, åpent og grønt.	Tilfeldig etter samlivsbrudd.	Trengte tilrettelagt leilighet da kona var syk.	Jobben lå der, ville bo i nærheten av jobben.	Søkte fred og ro.	Nærhet til jobb, ”pengene bestemte”.	Fikk tjenestebolig der.

### 5.9.1. Kvaliteter ved et bosted

Alle innflytterne er opptatt av fred og ro. Disse begrepene, som ifølge sosialantropologen Marianne Gullestad representerer helt sentrale verdier i det norske samfunnet, er påfallende ofte nevnt av innflytterne<sup>84</sup>. Reidun vokste opp i en stille og rolig småby som var “trivelig”. Rudolf vokste opp på Torshov som var “veldig åpent og fint”. Robert vokste opp ved

<sup>84</sup>Gullestad, Marianne, *Kultur og hverdagsliv. På sporet av det moderne Norge*, Universitetsforlaget, 1989

Elverum som var et “koselig lite sted, stille og rolig”. Ronald vokste opp på Toten der det var “fritt og fint”.

“Stille og fredelig” er begreper som stadig dukker opp i Roberts fortellinger om steder han har bodd. Elverum var et ”koselig og stille sted”. Årvoll var ”stille og fredelig”. Majorstua i “gryta” var mer ”hektisk med oppjagede folk”. Grünerløkka, Tøyen og Kampen var ”litt roligere fordi det var noe utenfor sentrum”, mens Lindeberg var et ”stille og rolig” sted. Robert er hele tiden på jakt etter roen og stillheten som er den sentrale kvaliteten for ham, og den har han funnet på Furuset.

Både Reidun og Rudolf tar i bruk himmelske begreper for å beskrive tidligere bomiljøer. Reidun kaller tiden i eneboligen på Kjelsås som “i paradis”. Muligheten til å sykle innover Maridalen og nyte stillheten ved Maridalsvannet, er det beste minnet hun har fra tidligere bosteder. Men hun bruker også begreper som ”luftig”, ”godt” og ”fredelig” for å beskrive Furuset. Hun tror at den gode luften mellom blokkene og den fredelige atmosfæren virker beroligende på folk der. Rudolf bruker begrepet “himmerike” for å beskrive overgangen fra bakgård til forgård i Jens Bjelkes gate på Tøyen. I forgården åpnet det seg en ny verden der det var lyst, luftig og hadde utsikt.

Rudolf husker godt hvordan stedet Furuset var da han flyttet inn i et av de første borettslagene på stedet i 1976. Han beskriver det som “åpent”, nesten ubebygget og han følte at de flyttet på landet. Etter det har det vært en voldsom utvikling med mye utbygging ifølge Rudolf, men han forteller at han i dag har en prektig leilighet med sol og svær terrasse. Han omtaler det som “himmerike i forhold til Jens Bjelkesgate”, og det er sammenliknet med en forgårdsleilighet som han beskrev som “himmerike” i forhold til den bakgårdsleiligheten han hadde hatt.

Reidars beste bominne er fra Lørenskog som var et fint sted å komme til fordi man kom vekk fra byens mylder, bråk og støy. Her var folkene og tempoet deres annerledes enn i Oslo og folk hadde tid til å prate med hverandre utenfor butikken.

“Sentralt” og “nærhet” er to andre sentrale kvaliteter for innflytterne. Kort avstand til bibliotek, butikker, svømmehall og t-bane gjør at Reidar opplever en ”nærhet” som er avgjørende for at han ikke vil flytte på seg. Han bekymrer seg ikke for at han snart må gi opp å kjøre bil siden Furuset er så sentralt og der har han alt han trenger. Rolf trives også på stedet fordi han føler at han bor ”sentralt” og alt han trenger er ”nært”. Rigmor, Ronald og Robert påpeker også at det er ”sentralt” og refererer til meget gode kollektivtransportmuligheter.

”Sentralt” betyr for innflytterne at de lett kan nå de tilbudene de trenger. De kan enten bruke tilbudene som ligger i nærmiljøet på Furuset, eller de kan bruke et godt utbygd

kommunikasjonssystem til å bruke de mange tilbudene i Oslo sentrum. Det er ikke noe som tyder på at de bruker ”sentralt” i betydningen ”sentrumsnært”. De er opptatt av fred og ro, skjermet fra byen. De vil ha muligheten til å oppsøke sentrum når de har behov, men er glad for at de kan trekke seg tilbake til et bosted i et rolig, åpent og grønt miljø.

### **5.9.2. Furuset som sted**

Innflytterne er i stor grad usikre på hvilken betegnelse de skal bruke om stedet. Ronald mener at det er en drabantby på samme måte som stedene rundt i Groruddalen. Rigmor mener også at det er sted som likner på de andre i Groruddalen, men kaller Furuset et tettsted. Reidun kaller det en drabantby, men mener samtidig at den har blitt så stor at man kan kalle stedet en bydel. Robert mener at drabantby er et gammeldags uttrykk, og vil heller bruke betegnelsen bydel. Rudolf mener at Furuset absolutt ikke er noen drabantby, men heller en bydel. De fleste har negative assosiasjoner til begrepet drabantby. På spørsmål om stedet er en drabantby, trekker Reidar frem “de gamle kjempene”; Reistad, Lie og Bratz. Disse representerer ildsjelene som lagde et godt miljø, og dette er en motsats til det Reidar forbinder med drabantbyene.

Rolf har i mange år laget prospektkort og hans fag har vært å presentere steder. På spørsmål om hvordan han ville presentere Furuset på et prospektkort blir han veldig engasjert, men samtidig usikker. Han sier at han faktisk aldri har tenkt på hvordan han kunne presentere stedet han bor selv. ”Et flybilde kanskje”, for han sier at det er ingen spesielle hus, men bare vanlige blokker der. Han ser ikke for seg et bilde som folk vil forbinde med Furuset. Han nevner at Furuset Forum som like gjerne kunne være en fabrikk eller et lager. Han sier at ”vi har ingen severdigheter på Furuset”, han kommer ikke på noe som han ville vise til besøkende venner eller familie.

Reidun skiller seg ut som den tydeligste lokalpatrioten som bruker mange adjektiv for å beskrive kvaliteter med stedet. Både hvordan stedet var da de flyttet dit for mer enn tretti år siden, og hvordan det er i dag. ”God luft mellom blokkene som virker beroligende” og ”Her kjenner vi alle” er to utsagn som summerer opp det gode forholdet hun har til stedet.

De andre innflytterne er ikke i samme grad lokalpatrioter, men beskriver et sted der de bor godt og har det de trenger for å leve et godt liv i tiden fremover. Robert og Rolf har jobben sin nært og oppholder seg det meste av tiden i nærmiljøet. Ingen av informantene i denne kategorien oppholder seg i større grad andre steder enn i nærmiljøet. Rudolf går noen ganger til Stovner senter, Rigmor handler noen ganger på Tveita senter og Reidar drar noen ganger til Lørenskog for å handle det han ikke får på Furuset senter. Allikevel har de det

meste av det de trenger i nærområdet, og de føler i liten grad tilhørighet til noe større område enn Furuset. På spørsmål om han føler tilhørighet med de andre innbyggerne i Groruddalen svarer Ronald et bastant ”nei”. ”Vi har jo ingenting å gjøre med de som bor på Ammerud, det er jo er over en mil, så det er en annen verden!”, hevder han.

På samme måte som med urinnvånerne er det ikke samsvar med erfaringene som innflytterne har med stedet og opplevelsen de har av stedet. Alle beskriver Furuset som et sted som sannsynligvis ikke er trygt, men samtidig sier alle informantene i kategorien at de ikke er utrygge der. Trass i at han mener det er et utrygt sted, føler Reidar seg trygg i nærområdet. Det skyldes ifølge han selv at han er høy av vekst og trass i høy alder fortsatt går støtt

I likhet med urinnvånerne, er det typisk for innflytterne at de selv har det fint, men er skeptiske til hvordan oppvekstvilkårene er for barna som vokser opp på stedet. Ronald sier at: ”Jeg skjønner godt de som ikke vil la ungene sine vokse opp på Furuset for jeg tror det litt hardere miljø rundt her.” Dette er vel å merke noe han *tror*, og ikke erfaringer som han har.

Alle de åtte innflytterne beskriver et sted der de trives og der de ikke har problemer med å finne seg til rette. Men på samme måte som urinnvånerne, er de fleste av dem skeptiske til utviklingen med at stadig flere med minoritetsbakgrunn befolker stedet. For innflytterne representerer innflytterne med innvandrerbakgrunn ”de andre”. Knut Kjeldstadli har behandlet begrepet ”de andre” og skriver at ”...med identitet menes gjerne at vi vet hvem *vi* er. Men hvem *vi* er, er bestemt av forskjeller til *de andre*. Når bildene av hvem *de andre* varierer, vil vi også sitte med skiftende bilder av hvem *vi* selv er.”<sup>85</sup>

Rudolf beskriver disse ”de andre”, altså ”innvandrerne” som en gruppe med egenskaper han kjenner igjen fra sin oppvekst når ”de” bruker uteområdene på samme måte som hans familie gjorde det i oppveksten på Torshov. Men i andre situasjoner mangler ”de” forståelsen for plikten ved ta vare på fellesområdene i borettslaget, og det plager ham. Han opplever altså både at han har noe felles med ”dem”, samtidig som han i andre sammenhenger opplever ”dem” som annerledes.

For både Reidun og Reidar er den store andelen av innbyggere med innvandrerbakgrunn et sentralt tema når de snakker om sitt forhold til hjemstedet. Innvandrere nevnes ikke i noen av spørsmålene i intervjuene, men begge to kommer til stadighet inn på problemer rundt andel innvandrere, integrering og inkludering. For begge er det ”innvandrerne” eller ”utlendingene” som er ”de andre”, men de har ulikt syn på hva ”de

---

<sup>85</sup> Kjeldstadli, Knut, ”Mentalitet og materialitet i byer”, *Samtiden* 3, 1993, Aschehoug, s. 36

andre” bidrar med. Reidar mener at en altfor stor konsentrasjon av mennesker med innvandrerbakgrunn skaper en håpløs situasjon for integrering.

Reidun er opptatt av den samme, store konsentrasjonen av mennesker med innvandrerbakgrunn, men hun mener at det er ”etnisk norske” innbyggers manglende vilje til å engasjere seg som skaper en håpløs situasjon for inkludering. Hun beskriver situasjonen der mange med ulik etnisk bakgrunn befolker stedet som en berikelse for stedet. Men hun beklager seg samtidig over at ”de norske skjeller ut stedet” og er bekymret for at de samme menneskene flytter bort fra stedet.

Rigmor er også opptatt av at andelen mennesker med innvandrerbakgrunn har vokst i tiden hun har bodd på Furuset, men uttrykker ingen mening om dette har påvirket hennes forhold til stedet i noen grad. Hun er en av dem som beskriver bosettingen av innvandrere som om det skulle være en del av en større plan. ”Dem kunne ha spredd det litt mer”, sier hun om konsentrasjonen av innvandrere. Reidar sier at ”dem har stappa alt av utlendinger på ett og samme sted”, mens Ronald tror at ”...de ble kanskje plassert her eller fått hjelp til å flytte av Oslo kommune.”

### **5.9.3. Stedets omdømme – På sporet av klassetilhørighet?**

Reidar forteller at da han flyttet til Furuset var det adskillig roligere enn det er i dag. Han mener Furuset har blitt ødelagt i forhold hva stedet var da han flyttet dit for nesten tyve år siden. Han bruker betegnelsen ”et norsk nivå” for å beskrive stedet den gang, mens det i dag er ”vert imot” ifølge ham. Jeg tolker det dit at det er antallet mennesker med minoritetsbakgrunn som han viser til. Det er ingen ting ellers i intervjuet som tyder på at han mener at det er kvaliteten på menneskene som er på et lavere ”nivå”.

De andre innflytterne konstaterer også at stedet hadde en annen etnisk sammensetning da de flyttet dit, men er ikke like stor grad som Reidar negative til endringen som har skjedd. Innflytterne påpeker riktignok at stedet inntil de senere år har hatt store problemer med kriminalitet. Flere av dem knytter disse problemene til én konkret familie som takket være pågripelser og domfellingene ikke utgjør den samme trusselen mer. Rigmor forteller at hun tidligere var flau for å fortelle at hun bodde på stedet fordi det var kriminelt belastet, men hun er ikke flau lenger fordi: ”Det var jo mye kriminalitet her, men nå er det heldigvis sånn over hele Oslo, og ikke bare Furuset.” Rolf har ikke hatt behov for å skjule at han bor på Furuset på samme måte som Rigmor. Han opplevde imidlertid noe tilsvarende da han bodde på Stovner. Et sted han trivdes godt, men der omgivelsenes kritikk av stedet såret ham, og gjorde at han kviet seg for å fortelle folk at han bodde der.



Både Reidun og Reidar sine barn forteller foreldrene at de bør flytte fra Furuset. Reidar mener at barna hans som bor i Lørenskog sier at han må flytte fordi de synes at det er altfor mange med innvandrerbakgrunn der han bor. Reidun mener at sønnen hennes som bor på Grefsen sier det fordi de bor i blokk, og sønnen hennes synes at det å bo i blokk så tett på andre mennesker med middagslukt som siver ut fra andre leiligheter ikke går an.

Rudolf og Reidar beskriver en fin oppveksttid i arbeiderstrøket på østkanten av Oslo. De kommer med eksempler på enkle materielle kår, et barskt miljø, men et solid samhold og begge har en sterk tilknytning til stedet Torshov. Reidar er svært klassebevisst i sine beskrivelser av ulike steder fra livsløpet hans. ”Fattig” på Grünerløkka, ”høyt utdannede” på Majorstua og ”snobbete” på Nordstrand er noen av beskrivelsene han gir av tidligere bosteder. Han gir imidlertid ikke noen tilsvarende beskrivelser av stedet han bor på i dag. I det hele tatt er det vanskelig å få informantene til å gi klasse-beskrivelser av samtidens Furuset. Det kan skyldes at det er lettere å beskrive og karakterisere et sted når du ser det utenfra. Enten at du ser det påavstand i rom, eller på avstand i tid. I Reidar sitt tilfelle ser han tidligere bosteder på avstand både i tid og rom.

#### **5.9.4. Hvorfor Furuset?**

For flere av innflytterne var et rolig liv i fine, store leiligheter i et grønt og åpent miljø, hovedmotivasjonen for å flytte til Furuset.

Rudolf forteller at han trivdes i sentrum, men at konas sykdom gjorde det nødvendig å flytte til et sted der forholdene lå bedre til rette for henne. Konas sykdom var også avgjørende for at Robert flyttet til Lindeberg i en rehabiliteringsleilighet, men de trivdes ikke der og flyttet til Furuset fordi kona hadde en søster som bodde der. Boareal var sentralt for Reidun og mannen hennes. Hun ville til noe bedre enn den lille leiligheten i fjerde etasje på Kalbakken. På Furuset fikk hun tilbake litt av det de hadde mistet da de flyttet fra eneboligen på Kjelsås. Hun fikk leilighet med god plass på bakkeplan

”Så havnet jeg på Furuset” sier Ronald og legger ikke skjul på at de lave boligprisene var med på å avgjøre hvor han slo seg ned. Han uttrykker seg på en måte som gir inntrykk av at det var tilfeldighetene som brakte ham til stedet. Det samme gjelder for Reidar som sier rett ut at det var tilfeldig at han flyttet dit etter et samlivsbrudd og at han ikke visste mye om stedet han flyttet til.

Rigmor kom til stedet fordi hun fikk tjenestebolig gjennom jobben. Etter et mislykket boligkjøp på Manglerud, kjøpte hun seg bolig på Furuset fordi hun hadde fått et godt forhold til stedet.

Rolf skiller seg ut fra de andre informantene da arbeidet hans hele tiden er styrende for hvor han flytter i landet. Han trivdes veldig godt i Trondheim, men ” Ja, det blei jo sånn at det ble bestemt at hvis jeg skulle fortsette i firmaet måtte jeg begynne å jobbe i Oslo” og da gjorde han det. Jobben lå like ved Furuset, og da flyttet han til Furuset.

#### **5.9.5. Livskurven – Hvordan ser innflytterne tilbake på livet sitt?**

Ingen av innflytterne formidler typiske suksesshistorier eller ”fall”-historier. Alle innflytterne har vokst opp i arbeiderstrøk enten i by eller i distriktet. De presenterer et u dramatisk livsløp der de har oppnådd en god og trygg bosituasjon for seg og sine i drabantbyen. Både Reidun og Rudolf flyttet til Furuset i en tidlig fase av utbyggingen på stedet. Deres motivasjon for å flytte dit var å bo på et rolig, trygt sted der de fysiske forholdene var lagt til rette mange av deres grunnleggende behov. Begge beskriver årene de har bodd på Furuset som gode år, og de virker tilfreds med at dette er sannsynligvis er deres siste stasjon i livsløpet. Det er heller ingen av de andre innflytterne som ønsker å flytte fra stedet. Alle de åtte innflytterne er fornøyd med bosituasjonen sin. Uansett hva som var motivasjonen for å flytte til Furuset, virker det som om de har kommet til et sted i livskurven der forutsigbarheten er høy og boligsituasjonen er noe de ikke bruker mye tid på å tenke på.

## Kapittel 6: Stedets immigranter

### 6.1. Informantene i kategorien

Åtte livsløpsintervjuer danner grunnlaget for presentasjonene og analysen av *immigrantene*. Seks av dem er gjengitt som egne presentasjoner. Én av informantene som ikke er gjengitt, ønsket ikke at intervjuet med ham skulle bli tatt opp. Han formidlet sin sterke, triste historie muntlig, men ønsket ikke å samtykke i at historien skulle lagres for ettertiden. Hans historie har derfor status som bakgrunnsmateriale. Én av de andre livshistoriene har jeg også valgt bort som egen presentasjon, dels av plasshensyn og dels på grunn av språklige svakheter hos informanten.

De seks historiene som gjengis under, er livshistorier til mennesker som er alle født i Asia. Tre av dem er damer som er født i Pakistan og som forlot landet for å reise til Norge som unge voksne. Én mann er født i Pakistan og emigrerte til Norge som ung voksen. Én mann er født i Tyrkia og emigrerte til Norge som godt voksen. Én mann er født i den kurdiske delen av Iran og emigrerte til Norge som ung voksen. Den eldste av informantene var 61 år gammel, de fleste av de andre var i 50-årene, mens den yngste var 43 år gammel da intervjuene ble gjort. De mannlige informantene har fiktive navn som begynner med "M", de kvinnelige informantene har fiktive navn som begynner med "A".

### 6.2. Aisha, født i 1953

Jeg ble født i Rawalpindi<sup>86</sup> i nærheten av Islamabad. Jeg hadde en veldig bra barndom, far jobbet i tollvesenet og vi var alminnelige middelklassefolk. Det første jeg husker fra barndommen var at faren min kjøpte gullfargete sko med hæler. Venninnene mine kom for å se på dem for det var ikke vanlig at jenter fikk sånne sko. Det husker jeg godt.

Vi var fire søsken, to brødre og to søstre. Besteforeldrene mine bodde i Faisalabad<sup>87</sup>, og faren min flyttet også dit da han ble pensjonist. Jeg gikk ti år i skole i Rawalpindi og gikk på college og studerte statsvitenskap, historie og engelsk i fire år. Rawalpindi var en storby med universiteter, colleger og skoler.

Da jeg var 25 år, ble jeg gift med en mann fra Faisalabad som bodde i Norge. Han hadde bodd i Norge i syv år, og selv om jeg visste at det var kaldt der, var jeg positiv til å flytte til Norge. Jeg så frem til å flytte til Europa, få et bedre liv med økonomisk frihet og bedre levestandard.

---

<sup>86</sup> By med nesten to mill innbyggere i provinsen Punjab i Pakistan

<sup>87</sup> By med nesten tre mill innbyggere i provinsen Punjab i Pakistan

Mannen min hadde jobbet på sjøen, men da vi giftet oss begynte han i postverket. Da jeg giftet meg med han, bodde han på et lite sted på Vestlandet ikke langt fra Molde. Han hadde blitt sendt dit av arbeidskontoret da han kom til Norge første gang og han trivdes veldig godt der. Han var helt norsk, kunne gå på ski og hadde norske venner på Dombås. Vi var de eneste innvandrerne i bygda og da jeg kom, bodde han i en slags hytte uten bad. Men mannen min hadde en tomt og han begynte å bygge hus der. Etter hvert så flyttet vi inn i det nye huset.

For meg var det en stor skuffelse å komme til denne bygda i Norge. Jeg hadde et helt annet bilde av Europa, jeg tenkte på store kjøpesenter og høye bygninger, men dette stedet, det var ikke Europa! Mannen min hadde mange kjente som kom og besøkte oss, de inviterte oss og jeg følte meg ikke ensom. De tok godt imot oss og vi bodde i den bygda i seks år. Det var veldig fin natur der, alle kjente hverandre og de var åpne og jeg opplevde ikke rasisme.

Men det var veldig annerledes enn jeg var vant til fra store byer i Pakistan. Der gjorde jeg alt selv, men når jeg kom hit kunne jeg ikke kjøre bil og mannen min var på jobb så jeg var veldig mye innestengt. Det var bare én buss som kjørte til Molde på morgenen og tilbake på kvelden. Jeg holdt kontakt med familien i Pakistan ved å skrive brev, vi hadde ikke telefon og det hadde ikke slektningene våre heller. Jeg fikk en gutt og to jenter mens vi bodde der, og alle mine tre barn ble født på Molde sykehus.

Mannen min gikk på en seks-måneders skole i Oslo, og der fikk han pakistanske venner som vi besøkte. Da han fikk redusert stillingen der vi bodde, bestemte vi oss for å flytte til Oslo. Jeg var ikke veldig glad fordi jeg visste ikke hvordan Oslo var, men jeg kom jeg fort i kontakt med pakistanske damer her og da ble jeg veldig glad.

Da vi skulle ha bolig, så mannen min både på Stovner og Holmlia, men han likte best Furuset for her var det veldig bra med store sletter og veldig åpent. Først bodde vi i blokk med tre soverom, og da barna ble store kjøpte vi rekkehus med fire soverom i samme gata. Etter en stund begynte jeg å jobbe som morsmålslærer i urdu og jeg jobbet på flere skoler i nærområdet. Jeg trivdes med det, jeg er utdannet lærer fra Pakistan og jeg likte å undervise. Barna mine har gått i barnehage og skole her på Furuset og de har tatt utdannelsen sin i Oslo mens de bor bodd hjemme hos meg. Alle tre bor hjemme hos meg. Sønnen min er gift, og han og kona bor hos oss. Nå når vi har blitt seks i familien, synes vi at det blir trangt, og derfor har vi kjøpt en villa på Strømmen som har tre etasjer. På toppen skal jentene bo, i mellometasjen skal jeg og mannen min bo og nede skal sønnen og kona bo. Hele familien flytter dit neste sommer.

Vi har bodd på Furuset i over tjue år, og vi har blitt vant til å bo her. Da vi kom, var det mange norske som bodde her, men nå er det veldig mange pakistanere her. Vi har god kontakt med naboer og de er både norske, pakistanske og indiske. Vi bor veldig sentralt med t-bane, lege, bibliotek og senteret. Om vi hadde fått villa på Furuset kunne jeg bodd her, men sønnen min vil ikke bo på Furuset lenger. Han sier at det er ikke veldig bra miljø her og han vil ikke at barna skal vokse opp her. På Gran skole i år var det bare innvandrere, ikke en eneste norsk i klassen, og han synes det ikke er bra. Jeg opplever ikke at det er et dårlig miljø her fordi jeg er en voksen dame, og døtrene mine gjør ikke noe galt. Men gutta, de går jo ut og de finner på veldig mange rare ting ute. Sønnen min er redd for det skal skje med hans barn.

Det er lite å vise frem her på Furuset. Broren min har vært her, men jeg viste ham ikke noe her. Vi shoppet på Stovner, dro til Vigelandsparken og dro til Drammen og viste ham Spiraltoppen. Broren min syntes allikevel Furuset er ok fordi det er åpent og lite forurensing her. Han bor i Karachi og i Pakistan er det veldig mye forurensing. Han har ingen planer om å flytte til Europa. Min far som nå bor i Faisalabad eier veldig mye jord, og min bror skal arve det. Det er ingen grunn til at broren min skal komme hit.

Vi har kjøpt et hus i Pakistan og vi reiser dit hvert år. Noen ganger når vi drar til Pakistan så føles det som hjemme, men etter en tid så savner vi Norge. Jeg føler at jeg hører til to steder. Mitt første, eget hus hadde jeg i Norge og det har jeg bygget selv. Det er hjem, og når jeg er i Pakistan og har besøkt slektningene mine, da skal jeg hjem, tilbake til Norge. Når alle mine tre barn blir gift, og de er på plass, da kan jeg flytte til Pakistan, men det blir slik at vi kan leve om vinteren der og sommeren her. Barna mine er mer norske enn pakistanske og de ser på Pakistan som et feriested.

Det er veldig fint å bo her på Furuset, det er veldig åpent, store sletter og det er ikke bråk og det er ikke trafikk og det er veldig sentralt. Vi har venner i Lørenskog, på Høybråten og Sandvika, men jeg merker ikke stor forskjell på de stedene. Grorud liker jeg ikke, jeg vet ikke hvorfor. På Furuset er det veldig mye folk og det skjer veldig mye, men Ellingsrud virker mindre enn Furuset og ikke så bra. På Furusetsenteret kan man få alt man vil ha, jeg handler her, har tannlege og lege her.

### **6.3. Ahlam, født i 1956**

Jeg ble født i Sahiwal<sup>88</sup> i Pakistan. Vi bodde i byen, men min far hadde en gård på landet der bestemoren min bodde og som vi besøkte ofte. Faren min drev business med bomull, og

---

<sup>88</sup> By med ca 250.000 innbyggere i provinsen Punjab i Pakistan

gården leide han bort. Vi var åtte søsken og min barndom var veldig lykkelig i en bra familie. Jeg gikk ti år på skole og gjorde det godt på skolen. Jeg hadde lyst til å bli lege og jeg hadde lyst på mer utdanning, men min bestefar var litt imot. Han syntes ti år var nok skole for jenter, men da nektet jeg å spise og faren og eldste broren min snakket med bestefar. Så fikk jeg gå to år på gymnas.

Jeg giftet meg i 1976 med en mann som bodde i Norge. Han kom også fra Sahiwal og hadde reist til Norge i 1970. Han jobbet på Sporveien, og etter hvert begynte han på legestudiet. Da jeg kom til Norge, bodde han i Bærum. Jeg var veldig spent før jeg dro, og jeg kom hit helt alene. Etter to måneder i landet begynte jeg å jobbe på sykehjem, og etter at jeg hadde vært hjemme ett år med vår første datter, jobbet jeg på kaffefabrikk. Jeg hadde ikke noe sosialt miljø for jeg kunne ikke språket, men mannen min snakket norsk og vi hadde mange norske venner. Jeg lærte litt språk etter hvert fordi jeg jobbet, og jeg er en person som lett kontakter mennesker.

Vi bodde bare noen måneder i Bærum, så leide vi en leilighet på Romsås i et halvt år før vi flyttet vi til helt ny leilighet på Furuset i 1977. Da vi kom hit, var det ikke senter, og mens jeg gikk rundt med vogna med dattera mi, bygde de senter og postkontor og blokker. Vi var veldig glad for alt de bygde. Da vi kom hit, var det ikke mange utlendinger, men etter hvert kom det mange. I dag kjenner jeg bare utlendinger her på Furuset.

For ni år siden kjøpte vi oss enebolig. Mannen min og barna mine ville gjerne flytte til Bærum, vi diskuterte i mange år, men jeg er knyttet til Furuset og ville bare bo her. Jeg har vært mange steder på besøk, men jeg lengter veldig mye tilbake til Oslo og Furuset. Et av våre barnvårt har et handicap og han er registrert i skole i Oslo. Her har han mange muligheter, og det ville bli vanskelig hvis vi skulle flytte til annen kommune. Til slutt bestemte vi at vi skulle bo i Oslo, og heldigvis fant vi et sted å bo på Høybråten som ikke er langt fra Furuset.

Sønnen min bor i Storbritannia og er økonom. Han drømmer om å bygge egen bolig i Holmenkollen. Eldste dattera mi studerer til lege i utlandet, mens de to yngste barna bor hjemme. De har trivdes godt på Furuset i oppveksten, men vil ikke bo her. Det er dårlig miljø her med skyting og politi. Selv om vi bor på Høybråten, snakker mannen og sønnen min hele tiden om vest, Holmenkollen og Majorstuen. De er veldig opptatt av status, og Høybråten og Furuset har ikke høy status. Alle kameratene til mannen min spør hvorfor vi ikke flytter. Men jeg er ikke opptatt av status, jeg er veldig glad i Furuset selv om jeg vil at miljøet for barna skal bli bedre. Det er stor forskjell i status mellom Høybråten og Furuset. Høybråten er stort, mens folk har negative tanker om Furuset.

Jeg er sjelden i Pakistan, mor og far er døde og jeg kunne aldri flytte tilbake til Pakistan. Norge er hjem for meg nå, her har jeg barna mine og her skal jeg bli gravlagt. Når jeg har bodd her og jobber her og barna mine er vokst opp her, da er jeg veldig glad. De som klager, jeg sier direkte til mennesker; ”Hvis dere ikke liker her, hvorfor bor dere her?”. Jeg synes Norge er paradiset. Jeg angrer aldri eller er trist for at jeg har kommet til Norge. Flere i min familie har kommet til Norge, men etter hvert flyttet til Pakistan. Men jeg står fast og jeg vil bo her. Hver eneste dag og hvert eneste minutt tenker jeg at det er en annen verden, andre mennesker. Veldig gode mennesker, veldig godt land, veldig respektfulle mennesker. Mitt barn er handicappet og jeg er veldig takknemlig til Norge for hvis jeg hadde vært i Pakistan så måtte vi ha rømt for lenge siden. Der er det ikke noe respekt for sånne barn der, men her står han på toppen, han får mye hjelp. Jeg får avlastning og en veileder hjelper med en gang hvis jeg får problemer. Norske mennesker er engler.

#### **6.4. Malik, født 1959**

Jeg ble født i en liten landsby i distriktet rundt Gujrat i 1959.<sup>89</sup> Vi er fra en bondegård og der jeg vokste opp, var det ikke noe vei, ikke noe lys, ikke noe butikk, ikke noe skole, ingenting. Da jeg var 6-7 år, sendte foreldrene mine meg til offentlig skole på det nærmeste stedet. Vi lærte mye om respekt, det sitter fremdeles i hodet mitt og når jeg ser en eldre dame gjør oppdragelsen min at jeg respekterer henne. Vi var fire søsken, og vi hadde hest, okser, bøffel og geiter på gården.

Faren min døde tidlig, så moren min forsørget meg. Det var vanskelig for henne. Søstrene mine var gifte, og broren min jobbet i Dubai. Onkelen min var i Norge og han kan du si adopterte meg. Han henta meg med familien sin da jeg var 17 år. Jeg hadde aldri hørt om Norge, jeg var fra landsbygda og hadde aldri sett en by. Det var onkelen min som ordnet visum og alt. I den tida trengte Norge arbeidskraft og det var enklere å reise hit. Jeg husker flyturen inn mot Fornebu. Jeg så bare sjøen under meg og var veldig redd for at vi skulle gå rett i sjøen. Da vi landet, takket jeg Gud og forstod snart at jeg hadde kommet til en helt moderne by, Oslo. Jeg hadde blitt imponert over Islamabad som jeg fløy ifra, det var også veldig fint, grønt og fine veier i Islamabad, men Norge var også fint med sjøen, fjell og fint vær. Jeg kom i august når det var veldig varmt i Pakistan. I Norge var det kjølig, og jeg skrev i brev til mamma at ”...hele landet har air condition”. Det var en ny opplevelse for meg, fra et

---

<sup>89</sup> By med ca 350.000 innbyggere i provinsen Punjab i Pakistan

varmt land, så til et kaldt land som var så veldig vakkert. Så vakkert sted som jeg ikke hadde sett før i mitt liv.

Onkel bodde på Tonsenhagen i en leilighet som han hadde fått gjennom jobben på Aker mek. Det var veldig fint der, vi bodde i en leilighet i et rekkehus. Det var felles vaskeri og jeg hadde aldri sett at det gikk an å vaske klær på et vaskeri. Jeg husker første gang det kom snø, det var i oktober. Jeg var ute og det var så kaldt, men onkel tok oss med på bruktbutikken og kjøpte votter og klær. Det var dyrt for ham for det var ikke så høye lønninger den gang, og han skulle betale husleie, mat og alt sammen også. Jeg var veldig glad for snøen, men ble syk for jeg var så nysgjerrig og var lenge ute og ble kald. Jeg lekte med andre gutter, noen gutter var snille noen var ikke snille. Vi var venner og uvenner, det var litt kamp, men vi ble venner etter hvert.

Jeg gikk på skole på begynnerkurs i Lakkegata og deretter på Wessels plass for å lære norsk. Læreren var en eldre dame, hun var veldig snill og lærte oss alfabet og tall. Det var veldig morsomt å lære.

Onkelen vår kunne litt norsk, men var bedre i engelsk for han hadde vært rektor på en skole i Pakistan. Han hadde hovedfag fra universitet i Punjab og var velutdannet. Han fortalte at familien hans hadde solgt skog for at han skulle få råd til å ta utdanning. Man måtte selge skog eller dyr eller korn for å få penger til det.

Jeg fikk visum i Norge og begynte jeg å jobbe på restaurant, en sånn vaskejobb på kjøkkenet. Kulturmessig så hadde vi en annen måte å hilse på, og det var ny opplevelse for meg å gå til en dame og hilse. Onkelen min var med meg og sa: ”Du må ta i handa og så hilse!” Hun het Liv, husker jeg. Jeg fikk min første lønning og jeg husker jeg fikk 1600 og noen kroner og så betalte skatt, så var det 1385 kroner eller sånn. Det var masse penger for meg. I den alderen hadde jeg ikke opplevd å få mer enn 50 kroner i blant.

Jeg bodde i cirka to år på Tonsenhagen og flytta med onkel til en treroms leilighet på Hauketo. Etter et år flyttet onkel tilbake til Pakistan med familien. Han ville gjøre noe for neste generasjon i Pakistan og brukte kunnskapene og kontaktene sine der. Han ble rektor på skole, og sørget for at de fikk vei og strøm i landsbygda vår. Det var mye takket være min onkel som var velutdannet og hadde vært i store byer.

Jeg bodde alene på Hauketo. Det var en drabantby, men det var bra og på denne tida besøkte jeg fetteren min i Manchester i England. De hadde ute-toalett mens jeg hadde inne-toalett, og jeg hadde det mye bedre med varmt vann og sånn.

Jeg hadde vært to ganger i Pakistan, og i 1983 gifta jeg meg og hentet familien min til Hauketo. Så var det en pakistaner på Holmlia som trengte mindre leilighet og jeg trengte



større leilighet, for fetteren min og hans familie skulle bo sammen med oss. Vi byttet leilighet og jeg fikk fireromsleilighet på Holmlia.

Jeg jobbet mye, ekstra vaskejobber i IRMA og Jens Evensen. Jeg hadde 2-3 vaskejobber samtidig. I denne tiden så var det ikke bare meg, men alle her jobbet mye. Vi var den generasjonen som bygget Norge kan du si. Men den generasjonen som er vokst opp her, de har ingenting å gjøre. De går på skole, og så ferdig og da er bare sånn gjeng og sånn. Noen må planlegge for dem, de er en ressurs, men blir ikke brukt.

Jeg har to døtre og to sønner. Døtrene mine er gift og den ene sønnen min går på universitet og den andre sønnen går på videregående. De vokste opp og bor på Holmlia. Det var mange norske der før, men etter hvert så er det blitt lite norske og mange utlendinger. Holmlia er min andre landsby. Jeg har bodd der i 30 år, du kan si at hele mitt liv har vært der. Det er noe med jorda der jeg elsker, en lukt av jorda, når jeg må dit og treffe barna så føler jeg en ubeskrivelig følelse som jeg ikke kan fortelle med ord, men du kan bare kjenne det inni deg. Som når du er i utlandet og plutselig treffer en norsk fra det stedet du er oppvokst, ikke sant, så glad du blir. Det er inni deg.

Jeg ble skilt og har ikke bodd lenge på Furuset. I de siste årene var det dårlig rykter om dette stedet. Jeg var litt redd, men jeg tenkte at det går bra for hvis det er noen pakistanere eller ungdommer så kan jeg snakke med dem. Men jeg har ikke opplevd noe. Jeg har veldig gode følelser for Furuset nå. Jeg går ut på tur til Høybråten om kvelden. En times tur, men det er helt rolig, ikke noe bråk. Jeg skjønner ikke hvorfor folk tenker negativt om Furuset. Barna mine liker ikke Furuset, de synes det er kjedelig her. Det var kjedelig for meg også i begynnelsen, men nå har jeg en venn i nabolaget, han bor også alene. Han er norsk, og vi sitter og skravler. Folk her møtes på Furuset senter, de har butikk fra India eller Pakistan der som jeg bruker, men på kveldene går jeg til byen, til Grønland.

Jeg er fremmed her, mens på Holmlia kjenner alle hverandre, du smiler til dem og snakker til dem. De møtes på senteret på Holmlia også og på fredag er det moskè. Men på Holmlia bruker muslimer også kirka hvis du skal gifte barna dine eller ha fest eller sånn, Holmlia kirke er velkjent blant muslimer. Her på Furuset er det mer lukket, men jeg har vært i kirken. Man kunne bruke den litt mer i stedet for å bare låse dørene.

Men jeg tror at Furuset blir veldig populær i forhold til Holmlia i fremtiden fordi det er veien til Gardermoen, flyplassen og er det området som får mest utvikling i fremtiden. I gamle dager var drabantby et lite sted utenfor sentrum, men i fremtiden om 10-15 år tror jeg at Furuset, Fjellhammer, Lillestrøm og sånn blir et stor-Oslo, Lørenskog kommer inn i Oslo. Det blir som Stockholm, til og med Gardermoen kanskje.

Det er stor, stor forskjell på Norge i dag og det Norge jeg kom til for 35 år siden, Den gangen var toalettene på gangen eller ute på trappa, i dag er de inni. Nå er det mye bedre, vanlige leiligheter. Norge er blitt rik. Det merker du på veier, utvikling og standard. I det gamle Norge var det kommunist-tankegang, men nå er det amerikansk system som har dominert Norge. Det synes jeg at jeg har merket, jeg ser forskjell, nå er det forandret, samfunnet. Før var det lukket liv, nå er det mer åpent. I gamle dager så kunne vi ikke ringe til Pakistan, det var ikke noe telefon. Men nå er det internett og det som skjer i Pakistan kan du vite samme tidspunkt her.

Jeg vil føle meg pakistansk hele mitt liv, til jeg dør. Jeg vil ikke ta Pakistan ut fra meg. Selv om mine foreldre, mine søsken, min onkel og min tante er død. Det sitter inni meg. Jeg vil gjerne flytte tilbake til Pakistan, men den situasjonen som er der med krig, elendighet, Taliban og bombing og sånt gjør at jeg gråter noen ganger. Barna mine har lite forhold til Pakistan, jeg tror aldri de kunne tenke seg å flytte dit. Jeg har Pakistan i hjertet mitt og det skal jeg ta med i døden.

## **6.5. Mohammed, født 1955**

Jeg ble født i en liten by mellom Ankara og Konya. Jeg flyttet til Konya da jeg 11 år for å gå på skole. Etter skole og to år i militæret startet jeg slakterforretning med en venn. Etter hvert drev jeg forretningen alene og utvidet, flere personer jobbet for meg. I femten år jobbet som slakter og jeg var den beste i vår kommune. Alle kom til meg fordi jeg solgte riktig og ferskt kjøtt. Jeg hadde mange kunder helt frem til det kom ny regjering i Tyrkia. Det kom nye, dårlige regler, og jeg tapte mange penger. Inflasjon gjorde at butikken gikk dårlig. Jeg måtte selge alle dyrene mine veldig billig og mistet mange penger. Det var slutt som slakter, og jeg kjøpte en lastebil. Jeg kjørte mye til Russland for å hente saker, men jeg tjente ikke godt. I Tyrkia var det ingen fremtid. Jeg ville selge min jord og min bil og reise til utlandet.

Min bror hadde reist til Norge og det ville også jeg gjøre. Jeg satt med fem barn i Tyrkia, men ingen jobb. Jeg dro til Norge og begynte i vaskejobb. Jeg vasket dusjer og toaletter for et firma. Etter tre år var jeg syk med allergi, astma, rygg, nakke og armen, skader ifra jobben. Jeg startet på skole og gikk der i fem år. Men siden har jeg fått sosialhjelp.

Det første stedet jeg kom til var Sandvika i Bærum. Det var et fint og veldig hyggelig sted. Folkene var rolige og det var et stort senter der man fant det man ville med en gang. Alltid kvalitet på klær, mat og alt - ikke som på Furuset.

Da barna mine kom til Norge, flyttet vi til Lakkegata i Oslo sentrum. Jeg likte den gata, der fant du alt mulig, butikker, utenlandske matvarer og det var mange plasser for å sitte å drikke noe eller ikke drikke noe.

For fire år siden flyttet vi, men vi bor ikke på selve Furuset, vi bor på Ellingsrud. Det er et veldig bra sted, et rolig sted med kjempebra folk. De som bor der reiser til Furuset fordi det ikke er senter på Ellingsrud. Vi drar til Furuset, men det er ikke så hyggelig der. Det bor femten tusen mennesker på Furuset, men man finner ikke sted hvor man kan sitte ned sammen med andre. I stedet for plasser der mennesker kan sitte sammen og ha det sosialt, så bygger de parkeringsplasser. Vi savner møteplasser. Det var helt annerledes i Tyrkia. Hvor som helst hvor du går, finner du en plass du kan sitte, kjøpe drikke, snakke med andre. På Aker Brygge kan man gjøre det, men det er ikke en plass for fattigfolk, for sosialklienter som meg.

Sønnen min går på Ellingsrud skole, men jeg skal klage fordi de utenlandske elevene går i en gruppe og de norske går i en gruppe. Sønnen min klager, han vil at alle skal gå samla. Jeg har søkt Høybråten skole, men vi fikk ikke plass. Jeg vil ikke søke på Gran skole, det er en dårlig skole. Politiet er ofte der. Furuset er et dårlig sted. Det er dårlige folk som kommer der, og de skyter på andre folk. På Ellingsrud er det mye bedre. Jeg har aldri opplevd noe dårlig der i de fire årene vi har bodd der. Naboene er norske, og man kan ha døren åpen om natten uten at noe galt skjer.

Det er ikke som Furuset hvor det er masse forskjellige folk. På kvelden kan du ikke gå rundt Furuset senter fordi mye dårlig ungdom samler seg der. Når jeg leser avis eller ser TV så ser jeg at Furuset er et dårlig sted der folk skyter og bruker kniv. Det er unge mennesker, jeg tror det er mye utenlandske som bråker.

Jeg prøvde å få slakterjobb i Norge, men det var umulig. Jeg var slakter i tretten år i Tyrkia og jeg har tatt andre kurs i Norge, men ingen ville gi meg jobb. Jeg skulle ha godt betalt, men ingen ville gi meg det. Jeg drømte om å jobbe i slakterbutikk i Norge, men nei! Jeg prøvde også å få sjåførjobb i Norge. Jeg hadde kjørt trailer, lastebil og buss i Tyrkia og Russland i fem-seks år. NAV sendte meg på kurs for å ta norsk sertifikat, men trafikkmmyndighetene vill ikke gi meg fordi jeg tar mange medisiner, mange tabletter. Så, hvordan skulle jeg få jobb når jeg ikke fikk slakterjobb og ikke fikk førerkort?

Jeg liker å snakke med andre mennesker, både utenlandske og norske. Jeg snakker best med norske folk. Jeg kjenner mange fra mitt eget land, men snakker bare med noen få av dem. Mange av dem bråker mye og snakker dårlig. De har ikke vennskapskjærighet, men tenker bare på å tjene mye og kjøpe ting. Men norske folk er ikke sånn. De liker å snakke rolig, om kjærighet, om hva som er godt. Da bli det hyggelig, jeg vil ha det sånn. Men her på

Furuset finner du ikke såne folk fordi vi ikke har noen plass du kan finne dem. Tveita er et bra sted, der har de et stort senter der folk kan møtes. Jeg jobbet i seks måneder på Tveten gård og det var et godt sted for eldre mennesker møttes og kunne snakke sammen. Der var det alltid hyggelig!

Norge er det beste landet med sosialhjelp, men det er allikevel lite penger for oss. Jeg er sosialklient. Renter og leie er dyrt, det går hele tiden opp og vi har ikke penger. Kona mi har fått kreft og i Tyrkia ville hun dødd etter tre måneder. Fattigfolk klarer ikke å betale der, men i Norge er all behandling gratis. Kommune, statsminister og sosialtjenester gjør at alt er gratis for min kone. Gud hjelper og gir mye, mye penger i Norge.

Jeg ville gjerne dra ofte til Tyrkia, men vi har ikke råd. Sosialet vil ikke gi penger til å dra dit. Jeg kunne gjerne bodd der, men det finnes ingen jobb for meg der. Jeg kommer til å bo i Norge til jeg dør. Kona vil graves i Tyrkia, men for meg spiller det ingen rolle hvor jeg graves. Da er jeg uansett død.

## **6.6 Asmah**

Jeg ble født for seksti år siden i en stor by i Pakistan. Jeg vokste opp i en familie med veldig høy utdanning. Jeg hadde stor familie, fem søstre og en bror, og jeg var den eldste. Faren min hadde flyttet fra landsbygda inn til en større, moderne by. Han var businessmann, hadde veldig god utdanning og hadde bodd en liten stund i England også.

Faren min døde tidlig. Jeg var i slutten av tenårene, og den yngste søsteren min satt fortsatt i fanget til mamma og var baby. Det var vanskelig tid fordi det var ingen som jobbet og tjente penger for oss. Moren min jobbet ikke fordi faren min ikke hadde ønsket det, men vi hadde flere onkler og tanter som var leger, og de sørget for at vi fikk en bra barndom. En ugift onkel var som en far for oss.

Alle vi søsknene fikk høyere utdanning. Søsteren min og jeg fikk gode jobber og tjente godt. Jeg jobbet som lærer på en internasjonal skole med folk fra Europa og Amerika der. Vi hadde veldig bra "earning" og vi fikk "furnished accommodation" ved skolen. Det var en veldig bra tid i mitt liv. Familien vår var åpne og gav oss mye frihet. Vi jobbet sammen med mannfolk og vi var mye sammen med venninner og gikk på kino med i week-endene.

Tiden kom da søsteren min og jeg skulle gifte oss. Onkelen vår sa at vi kunne være med å bestemme hvis det var noen vi likte, men vi sa at familien kunne bestemme hvem vi skulle gifte oss med. De hadde funnet en mann som passet for meg. Jeg fikk se bilde av ham. Jeg likte det ikke så godt fordi han stod som en "hero" med en røyk, men jeg fikk høre at han

var en veldig bra mann som jobbet hardt, han hadde hjulpet alle søsknene sine og hadde et veldig bra hjerte. Jeg var ikke veldig interessert, men jeg sa ”hva dere vil, det er ok!”.

Mannen min bodde i Norge, et land jeg ikke visste noe om. Jeg hadde ikke lyst til å reise fra mitt hjem, jeg trivdes der, men jeg trodde jeg skulle komme til et bra sted å bo. Jeg kom til Norge en desemberdag midt på 70-tallet. Jeg hadde åpne sko, tynne klær og hadde aldri sett snø før. Det var mørkt og jeg stod alene og skalv mens mannen min hentet en taxi som kjørte oss til mitt nye hjem. Det var gammel lagerbygning som var gjort om til leiligheter. Det bodde bare mannfolk fra Pakistan der. Alle hadde et eget rom, mens det var felles kjøkken i første etasje og felles bad i kjelleren. Vi bodde på loftet.

Jeg ble deprimert fordi jeg hadde bodd mye bedre i Pakistan enn det jeg flyttet til i Norge. Etter hvert flyttet flere koner inn der hvor vi bodde, men jeg var litt forskjellig fra dem. De kom alle fra pakistanske landsbyer og de likte ikke meg. Noen ganger hvis jeg var ute og kastet søppel, stengte de døren slik at jeg måtte stå ute i snøen.

Det var en fæl tid. Jeg ble gravid og fikk to barn i lagerleiligheten, men det var ikke noe bra sted for babyer. Vi hadde ikke noe varmt vann, det var ikke noe sted å henge klær og alle hadde bøtter inne på rommet hvor de tisset. Det luktet hele tiden! Jeg fikk ikke sjanse til å begynne å jobbe fordi jeg hadde to tette, vanskelige fødsler. Jeg hadde dårlig helse, var deprimert og jeg hadde ikke lyst til å ha kontakt med folk som kunne se hvordan jeg bodde. Etter tre år flyttet vi til en leilighet i Gamlebyen. Selv om vi delte med to andre familier, betalte vi en veldig høy ”rent” til en pakistansk mann som vi leiet av.

To- tre ganger kom det en mann fra kommunen, og han så selv at dette ikke var noen god plass for oss med to barn. Derfor fikk vi egen leilighet på Furuset, og da var jeg veldig glad. For første gang i Norge hadde jeg min egen plass, det kom ikke folk fra andre rom mens jeg laget mat.

På den tiden var Furuset nybygget og ikke helt ferdig enda. Det var mest norske folk her, det var bare to pakistanske familier, vi og en annen familie. Jeg var egentlig veldig sjenert og hadde lite kontakt med andre mennesker, men jeg hadde to-tre norske naboer som jeg fikk god kontakt med. De sa til meg at jeg var litt forskjellig fra andre pakistanske folk og det fikk jeg litt ”confidence” av. En veldig ung, norsk dame som hadde høy utdanning, hun ble en veldig god venn av meg. Hun vært på besøk i Pakistan sammen med meg.

Vi ble godt tatt imot på Furuset. Jeg fikk tre døtre, og de som bodde her var veldig hyggelige mot barna mine. Barna mine tenkte ikke over at vi var fra et annet land, og jentene våre har sagt at de hadde en veldig god barndom. Mannen min og jeg er ”broad minded” og vi hadde mange barn på besøk som lekte med jentene våre, gutter også.. De har mange norske

venner og de har fortsatt kontakt med dem selv om den ene bor utenfor Oslo og en annen bor i Amerika. Den tredje datteren vår er også gift, men de bor fortsatt hjemme hos oss.

Datteren min som bor utenfor Oslo, har det på samme måte som vi hadde det. Hun bor på et nybyggersted, det er bare norske folk der, bare én pakistansk familie. De har god kontakt med andre naboer og barna leker med andre norske barn. Mannen hennes er lege, og hun kommer hver week-end og besøker oss.

Mannen min hadde bodd og jobbet fem år i Norge før jeg kom. Etter hvert ønsket han at jeg og barna skulle flytte tilbake til byen der hans familie bodde i Pakistan. Jeg ville ikke fordi jeg likte ikke stedet han kom fra. Det var gammeldags der, de var nysgjerrige på andres liv og gav lite frihet. Jeg sa at han kunne reise, men uten meg. Han hadde mye ”pressure” fra ”parents”. De ville at mannen min skulle sende sin kone fordi de var gamle og trengte noen som kunne passe på dem. Men jeg sa at ”hvis jeg ikke passer på mammaen min, hvorfor skulle jeg passe på din mamma og pappa? Det er ikke min jobb!” Etter hvert sa han at han kunne bli med hvis jeg ikke ville dra alene, men jeg ville ikke uansett. Barna mine hadde et godt miljø i Norge og jeg ville ikke ødelegge deres liv.

Jeg dro på besøk da eldste datteren min var tre år og nest eldste var to år. Vi besøkte min manns foreldre, men de lot meg ikke dra til byen der min familie bodde. De gav meg ingen frihet og de kritiserte meg hele tiden. Både jeg og barna mine ble deprimeret av det. Det tok syv år før jeg dro tilbake. Min svigerfar var død i mellomtiden og svigermor var alene og litt mindre slem. Hun lot meg ikke besøke familien min, men jeg nektet å høre på henne og besøkte dem allikevel. Det tok fire nye år før jeg dro tilbake, men etter at min svigermor døde, dro jeg hvert år tilbake til Pakistan for å besøke min mamma og søsknene mine. Barna mine var alltid glade for å dra til kjøpesentrene i storbyen og de har bare gode ”memory” om Pakistan.

I de første årene som vi bodde på Furuset dro jeg alltid inn til byen for å kjøpe mat og handle småting. Etter hvert sluttet mannen min på apoteket og begynte med egen ”business”. Vi hadde matbutikker. Først én, så mange, både i Oslo og utenfor byen. Jeg tok t-banen til byen og bussen videre for å jobbe i butikkene

Etter hvert kom det butikker på Furuset også, men barna mine ville hele tiden dra til byen når vi hadde fri. Jeg er veldig glad i bøker så jeg tok med meg barna til det store biblioteket i byen. Der leste vi i barneavdelingen og etterpå kjøpte vi is og godteri. Jeg har også brukt Deichmanske bibliotek på Furuset mye, men jeg går der ikke for å møte andre mennesker, jeg går der for å lese! Så lenge jeg har bøker trenger jeg ikke andre folk å ha kontakt med.

Jeg treffer andre pakistanske damer på Furuset. Kanskje det er slemme å si, men med damene som jeg treffer, jeg føler meg ikke på samme nivå. De er ikke slemme, men jeg kom fra stor by, de kom fra landsby. Det er to, tre damer med bra utdanning og jeg kan snakke med dem.

Mannen min har ikke veldig bra utdanning, han er en annen type enn meg. Han har alltid jobbet og jobbet og har bare vært hjemme om natten for å sove. Vi har aldri hatt bra kontakt og jeg har følt meg alene. Jeg har ikke vært sosial. Før kom det ofte venner av mannen min på besøk i helgene, men jeg likte ikke deres ”company” så det ble slutt.

Andre pakistanere snakker ikke bra om Furuset. Den eldste datteren min er gift med en som har høy utdanning. Hun møtte ham på universitetet. Foreldrene hans kommer fra en pakistansk landsby og de sa at Furuset ikke var et bra sted å bo. De skjøt av vestkanten i Oslo og sa at folk på Furuset var kriminelle. Derfor måtte datteren min hele tiden ”defended” seg. Hun fortalte at vi kom fra en storby og at ingen fra vår by i Pakistan var kriminelle. Men en kjent kriminell som bodde her kom fra deres landsby. Jeg har ofte hørt folk snakke dårlig om Furuset, men vi har ikke hatt noe problem og har aldri sett noen skyte her. Vi er glad for hvor vi bor, har venner og har ikke noe problem.

Jeg går ofte tur til Høybråten. Det er litt mer rent der, litt mer orden enn på Furuset. Der hvor jeg bor har det ikke vært så bra, men nå blir det bedre. Datteren min vil at jeg skal flytte med henne og mannen til et annet sted, men nå skal jeg få balkong og da har jeg ikke lyst å flytte. Datteren min vil ikke flytte fra meg, men jeg har sagt at hun trenger å gjøre det snart.

Jeg har bodd i 35 år i Norge, og jeg bodde 25 år i Pakistan. Når jeg er i Norge, savner jeg Pakistan og når jeg er i Pakistan, savner jeg Norge. Vi elsker Norge, og vi elsker Pakistan, begge steder er nære oss. Jeg var også veldig glad i moren min og besøkte henne mye i Pakistan mens hun levde. Nå besøker jeg broren min når jeg drar til Pakistan

Jeg har lyst til å se hele verden, reise andre steder og se andre ting. Barna mine har sagt til meg at de skal ta meg med rundt i verden. Begynne i England og reise overalt. Men jeg har sagt at de ikke kan ha meg med. Den ene datteren min bor i Amerika, men jeg har ikke besøkt henne enda. Hvis jeg kunne velge et annet sted å bo i Oslo, ville jeg bo midt i byen med en balkong og sitte der og se på folk, hvor de går og hva de gjør. Kanskje i en gate på Grønland med en lukket balkong der jeg kunne sitte med kaffe eller te og en bok og se på folk.

## 6.7. Mehdi, født 1967

Jeg ble født i en kurdisk landsby i Iran. Jeg begynte tidlig med politisk arbeid og allerede da jeg var 13 år ble fengslet første gang. Jeg skjønnte at jeg måtte rømme.

Da jeg kom til Norge i 1991 var jeg ikke i tvil om at dette stedet vil gi meg et annet liv. Jeg ville få sjansen til å utvikle meg på andre områder og leve et fritt liv. Det var en stor lettelse og jeg var så glad og spent på å lande i Norge. Vi kom som kvoteflyktninger, og de som tok imot oss, hadde med tolker. Der var rørende hvordan vi ble tatt imot og jeg husker fortsatt navnet på alle, særlig Sverre og Reidar. De tok oss til museum, Frognerparken, Bygdøy Allé. Jeg hadde aldri sett trehus før, det var så interessant. Oslo var dekket med snø og hadde trær og skog. Det var et sted som virket friskt og levende der du kunne puste og kjenne pusten din. Jeg opplevde ikke Oslo som en by der du mister din identitet. Det er en by som har beholdt sine røtter, den har ikke kuttet sin historiske bakgrunn, den er stolt av det som er gammelt og vil ikke skjermes eller ta bort det som ikke er moderne. Det er en by som er bygget gjennom historien, gjennom tider. Det er ikke en by som er det som vi kaller ”champignon”, ikke sant? Når det regner om våren dukker det plutselig opp store, svære ”champignoner” mange steder. Slik er ikke Oslo. Den har beholdt sine røtter, sine grener. Jeg observerte at vanlige folk som handlet sammen med barna, de smilte. For meg betydde det at det var en by man blir godtatt og akseptert og som har plass til deg.

Det første stedet jeg bodde var i Toftesgate på Grünerløkka. Vi var tre venner som hadde bestemt oss for å gå sammen i bofellesskap. Vi leide leilighet sammen, det var billig og jeg må si at jeg elsket Grünerløkka. Akerselva med sine voldsomme krefter, gresset på Kuba, jeg kunne sitte ute hele dagen og lese eller gjøre andre ting. Vi kjøpte sykkel og syklet hit og dit. Etter en stund gikk leiekontrakten ut, husleien økte og vi hadde ikke råd til å bo der mer.

Vi ble splittet, og jeg flyttet til en leilighet på Grønland. Jeg hadde ikke den samme gode følelsen på Grønland som på Grünerløkka. Det var masse folk og ikke mulig å få fred. Det hadde ikke den tryggheten og den gode opplevelsen der, men det fantes fine steder på Grønland, men ikke akkurat det strøket hvor jeg bodde. I denne tiden begynte jeg å jobbe i en butikk i byen. Jeg fikk lønnstilskudd og ville bli selvhjulpen og helt uavhengig av den støtten jeg fikk. Jeg jobbet mye og det er kanskje grunnen til at jeg ikke har mange fine opplevelser å se tilbake på fra Grønland. Jeg gikk ut tidlig om morgenen og kom tilbake seint på kvelden. Jeg jobbet, var mest opptatt av det og var sliten da jeg kom hjem.

I sentrum fikk jeg bare korte leiekontrakter, ett år eller to år. Det gjorde det utrygt for meg, og jeg var interessert i å flytte til et sted som jeg kunne få lengre leiekontrakt. En venn tipset meg om Holmlia. Han sa at borettslagene hadde fine leiligheter, det var billig å få leie



der. Jeg flyttet dit og kom til et internasjonalt sted, og veldig levende. Samtidig lå det fint i naturen med kort vei til havet og skogen.

Jeg trivdes godt der, det var et veldig godt sted med forskjellig folk, mange nasjonaliteter og flere kulturer. En annen ting som er viktig; det var ikke så tett med mennesker der, det var litt spredt. Der jeg bodde ble jeg kjent med mange mennesker, særlig med naboene, og mange av dem var norske. Etter et par år gikk leiekontrakten ut igjen og det var ikke mulig å fornye den. Jeg prøvde, men måtte enten kjøpe eller bytte leilighet. Jeg hadde ikke råd fordi jeg hadde ikke fast jobb, men gikk på skole.

Jeg måtte flytte igjen. Jeg hadde fått en sønn mens jeg bodde på Holmlia, men vi ble skilt. Han gikk i barnehage på Ljabru og jeg fikk vite om en leilighet til leie der. Jeg dro selv hjem til han som leide ut for å banke på og be om å få leie. Han som eide det bodde på Nordstrand i et veldig fint hus. Han også lå der hjemme på en benk, og var ikke veldig begeistret for å få besøk og bli forstyrret akkurat på dette tidspunktet. Men det var veldig viktig og avgjørende for meg. Jeg gikk bort dit, men merket med en gang – ”Nei, gå! Jeg er ikke interessert altså”. Jeg sa jeg gikk på skole, jeg hadde et barn som bodde i nærheten med moren sin. Hvis jeg kunne få dette så kunne jeg pusse opp leiligheten. ”Jeg er flink og legger ny tapet, maler, gjør forandringer, kjøpe gode, fine gardiner”. Jeg var på visning og så på leiligheten. Jeg så at det var ikke noe fin leilighet, men jeg ville gjøre alt for å få sjansen til å bo der. Jeg sa at eieren kunne bestemme oppsigelse på bare to uker. ”Hvis du er ikke fornøyd, så kan jeg bare gå”, sa jeg. ”Ok – greit”. ”Gå og bo der!”, sa han.

Ljabru var på en måte litt bedre sted enn Holmlia. Bedre utsikt, bedre hus. Det var nok kanskje rike folk som hadde mer velstand enn folk som bodde på Holmlia. Det var private hus, altså enebolig. Det var det jeg fikk inntrykk av. Jeg ble faktisk kjent med et par mennesker som bodde der, og jeg begynte å jobbe på et sykehjem der.

Jeg bodde i leiligheten på Ljabru i omtrent to år, men det var lite og lytt der ,og det passet ikke for barn som skulle komme på besøk. Jeg var ferdig utdannet, hadde begynt å jobbe og hadde bedre råd.

Jeg ville ha et sted å bo der jeg kunne ha besøk og jeg ville bo i nærheten av naturen, skogen og fjellområder. Et sted der du ser annet enn bare hus og leiligheter. Mitt første ønske var Furuset. Jeg hadde ingen kunnskaper om menneskene på Furuset, det var selve stedet altså. Jeg hadde engang i -91 eller -92 tatt t-banen feil og havnet på Furuset. Stedet gav uttrykk for å ha beholdt sin identitet, naturen, det tenkte jeg. Det var en god utsikt og det menneskene hadde behandlet stedet fint.

Jeg vurderte Bøler også på grunn av jobben som jeg hadde fått der. Bøler er også nærme Østmarka og hvis jeg bodde på Furuset kunne jeg dra andre steder i Groruddalen, i Østmarka og oppleve naturen. Her kunne jeg føle at jeg bor på landet, men samtidig være en del av byen. Her på Furuset eier jeg, er jeg en del av stedet. Derfor tenker jeg veldig lite på andre steder jeg har bodd eller vært tilknyttet for her er jeg hjemme, her er stedet som jeg føler jeg bundet til jorda. Her eier jeg leilighet, mens hvis du leier er du ikke sikker på hvor lenge du blir boende, det er ikke sikkert du får beholde. Men når du eier, kan du selge når som helst, flytte når som helst, men vi vil ikke gjøre det.

Kona mi flyttet inn til meg for seks år siden. Vi har gjort store forandringer innvendig i leiligheten for det er viktig for oss å bygge. Man kan ikke flytte inn i ferdig hus og bare begynne å bo der og være ferdig med det. Vi har ikke valgt å forholde oss til noe som helst her i leiligheten. Hver eneste ting vi har handlet har vi båret på skulderen fra IKEA og hit, vi har ikke tatt drosje, ikke tatt bil, bare noen ganger brukt tralle. Man kan få alt ferdig pakket, men du vet ikke hvordan produktet ble laget, prosessen. Vi vil være med å forme, velge hver eneste ting, tenke, handle, gå hjem med det, og det har gitt oss mange gode opplevelser.

Fargene på Furuset, brune, røde og grønne er veldig spesielle for stedet. Brunfargen fra trehusene, de røde husene og den grønne naturen. Det er fine, varme og gode farger.

## **6.8. Oppsummering - Immigrantene**

Immigrantene er i mye større grad enn urinnvånerne og innflytterne sprikende i sine oppfatninger av stedet. Mohammed og Ahlam bor ikke på stedet og de er på hver sin måte kritiske til Furuset. Ahlam har bodd på Furuset i mange år, men har flyttet til Høybråten. Hun er fortsatt nært knyttet til Furuset og bruker det som nærmiljø. Mohammed bor på Ellingsrud, men bruker Furuset mer eller mindre frivillig som nærmiljø. Broren hans bor også på Furuset.

**Tabell 1.3. –Immigrantene sine beskrivelser av stedet**

	<b>Malik</b>	<b>Aisha</b>	<b>Mohammed</b>	<b>Mehdi</b>	<b>Ahlam</b>	<b>Asmah</b>
<b>Bosteder</b>	Liten landsby i Pakistan Tonsenhagen Hauketo Holmlia Furuset	Storby i Pakistan Liten bygd på Vestlandet Furuset	Liten by i Tyrkia. Sandvika Lakkegata Ellingsrud	Liten fjellby i kurdisk Iran. Grünerløkka Grønland Holmlia, Ljabru,Furuset	Liten by i Pakistan Bærum Romsås Furuset Høybråten	Moderne by i Pakistan. Lagerbygning i Oslo. Gamlebyen. Furuset
<b>Furuset – type sted</b>	Tidligere drabantby, nå del av stor-Oslo	Bydel, men ikke del av Oslo	Dårlig sted. Ingen møteplasser	Drabantby. Folk bor tett	Uklart	Utenfor byen
<b>Furuset - status</b>	Dårlig rykte i media	Stedet har ikke spesielt dårlig rykte	Mye kriminalitet	Ikke hatt godt rykte, men jobber med det	Dårlig rykte Ikke trygt	Andre kritiserer stedet. Hun må forsvare stedet.
<b>Kvaliteter på Furuset</b>	Rolig Gå ute Nær Gardermoen Ikke opplevd kriminalitet	Nærhet til tilbud. Ikke trafikk Billige, store leiligheter Sentralt Ikke bråk	Ingenting er bra	Ikke utrygt for barna. Er del av stedet, Mange tilbud Ikke støy	God utsikt. Kjenner mange der. Senteret Veldig glad i stedet	Har venner der Fint å gå tur der Balkong Bibliotek
<b>Hvorfor Furuset?</b>	Rimelige leiligheter	Store sletter og åpent	Bor nå på Ellingsrud	Naturen, skogen,	Bor nå på Høybråten	Fikk kommunal bolig

### 6.8.1. Kvaliteter ved et bosted

Aisha bruker begrepene “moderne” og “storby” for å beskrive kvaliteter ved hjembyen i Pakistan. Motsatsen er “landsby” som representerer det tilbakeleggende og umoderne for henne. Informantene med pakistansk bakgrunn snakker med respekt om storbyen, ”det urbane”. Informantene røper at i Pakistan representerer skillet mellom landsbygda og storbyen et status- og klasseskille. Aishas beskrivelse av oppvekst i middelklasse, utdanning og jobb i Islamabad og Rawalpindi der hun var vant til å klare seg selv, blir en stor kontrast til det ensomme bygdelivet i Norge. ”Innestengt” er begrep hun bruker om sitt nye liv i en liten bygd på nord-vestlandet. ”Jeg hadde helt annen bilde av Europa”. ”Jeg tenkte på store kjøpesenter og høye bygninger”, sier hun. Da hun etter flere år i bygda flyttet til Oslo, var det møtet med andre pakistanske som gjorde at hun trivdes der. Aisha forteller at mannen hennes vurderte å kjøpe bolig både på Stovner og Holmlia, men han foretrakk Furuset som hadde “...store sletter og det er veldig åpent”. På Furuset ble naturen en kvalitet fordi hun hadde tilgang til nettverk og service-tilbud i nærheten, mens på nord-vestlandet følte hun seg ”innestengt”, trass i fysisk åpent landskap og naturskjønnhet.

Asmah forteller også om en lykkelig oppvekst i en familie med høy utdanning i en stor by i Pakistan. Hun skiller i enda større grad enn Aisha mellom ”dannede storbyfolk” og ”udannede landsbyfolk” fra Pakistan. Hun er fortsatt opptatt av de urbane kvalitetene, og hun er en flittig bruker av biblioteket på Furuset. På spørsmål om det er en viktig møteplass, presiserer hun at hun går der for å lese, ikke for å treffe mennesker. Balkongen er en viktig kvalitet for henne, men hun savner et yrende liv som hun kan observere fra balkongen sin. Hun er den av alle informantene som i størst grad savner by-kvaliteter, og er således den som er mest i samsvar med Tunströms teorier om folks oppfatning av sentrums status på bekostning av periferien

Ahlam fremhever senteret som en kvalitet ved Furuset. Det er en møteplass for henne, og hun har stor grad av sosial omgang med mange av de som bor på Furuset. Det er en viktig kvalitet som gjør at hun ikke vil følge familiens ønske om å flytte til et annet sted. Hun trives med å bo tilbaketrukket på Høybråten, men samtidig i nærheten av Furuset. Hun har ikke senter på Høybråten der hun bor. Mohammed har heller ikke senter på Ellingsrud, men har er mest opptatt av å fortelle hvor dårlig senteret på Furuset er, sammenliknet med Tveita og Sandvika. Malik er opptatt av ”roen” på stedet og gode turmuligheter. Mehdi vender stadig tilbake til naturen og det ”urørte” som er ivaretatt mange steder på Furuset.

Både Aisha, Ahlam og Asmah forteller at deres barn har hatt en veldig fin oppvekst på stedet. Da deres barn var små, var det høy kvalitet på oppvekstvilkårene. Nå er barna i ferd med å bli voksne, og de tre damene er mener at stedet ikke er et godt oppvekststed for barn lenger. Mehdi sine barn er fortsatt små, og han mener har at de har et godt oppvekststed på Furuset.

Mohammed er kritisk til alt på Furuset, senteret er dårlig, det er ingen møteplasser der, skolen er dårlig og det er et kriminelt miljø der. Samtidig er han den som i størst grad uttrykker misnøye med sin egen livssituasjon. Han sliter med sykdom, omtaler seg selv som ”sosialklient” og har problemer med å dekke de faste utgiftene sine. Hans bitterhet kan ha påvirkning på hvordan han opplever lokalsamfunnet som han bruker

### **6.8.2. Furuset som sted**

Mehdi bruker mange begreper for å beskrive stedet, og er særlig opptatt av det naturgitte. Han beskriver Groruddalen som ”dalen”, et dypere sted mellom fjellene som gir fine opplevelser. Stedene i dalen er ganske like, men det er dalen som omgir dem er viktig og han mener at naturen rundt Furuset gjør at stedet har beholdt sin identitet. Han er den eneste av informantene som knytter hjemstedsbegrepet til hele Groruddalen. Han bruker begrepet

drabantby om Furuset, og knytter ikke negative egenskaper til det begrepet. Malik mener at Furuset har vært en drabantby, men er nå i ferd med å bli en del av stor-Oslo som han mener vil vokse utover mot Gardermoen. Aisha og Asmah er usikre på hvilke begreper de skal bruke om stedet, men de er klare på at stedet ikke er en del av Oslo. Det kan ha sammenheng med deres ”urbane” barndom i store byer i Pakistan som har høy status for dem. De gjenopplever ikke de samme storby-kvalitetene der de bor nå.

Mohammed har et utenifra-perspektiv på stedet og han er nådeløs i sine uttalelser om Furuset. Han har lest i aviser og sett på TV at Furuset er et dårlig sted. Han har ingenting positivt å si om stedet og er særlig opptatt av at det ikke finnes møteplasser for mennesker på et sted med mange tusen innbyggere. Han bruker stedet som et sentrum, men skyr også sentrums mange negative egenskaper og trekker seg derfor tilbake til sitt komfortable bosted på Ellingsrud når han ikke trenger sentrum.

### **6.8.3. Stedets omdømme – På sporet av klassetilhørighet?**

Malik har bare bodd der i noen få måneder, men har gjort seg opp en mening om stedet. Han sier at han har fått ”veldig gode følelser for Furuset nå”. Han har ikke fått bekreftet det dårlige ryktet han mener Furuset har i media. I likhet med andre informanter, knytter han stedets dårlige omdømme til en gruppe ungdommer, en gruppe som han ikke har noe med å gjøre. Når han går tur er det helt rolig og ikke noe bråk, hevder han. Han kan ikke skjønne hvorfor folk tenker negativt om stedet.

Mohammed og Ahmal har begge et utenifra-perspektiv på Furuset, og de mener at det er mye skyting og politi på Furuset og de mener at deres bosteder på henholdsvis Ellingsrud og Høybråten er mye tryggere. Ahmal mener at hennes bosted har et adskillig bedre omdømme enn Furuset.

De fem andre informantene som bor på stedet er i mindre grad kritiske. På samme måte som innflytterne er de fornøyd med sin situasjon, men er usikre og skeptiske til forholdene til neste generasjon. Aisha har bodd på Furuset i 25 år og hun forteller at hun har blitt vant til å bo der. Hun har hatt god kontakt med naboer, og hun og døtrene hennes har måttet forsvare stedet mot kritikk overfor venner som bor andre steder. Aisha og hennes familie skal flytte fra leiligheten på Furuset til villa på Strømmen, ikke bare for å få større plass, men også fordi sønnen hennes ønsker at barna skal vokse opp et annet sted. Sønnen hennes kjenner miljøet med ungdomsgjenger, og han har vært en del av det. De to andre barna hennes har vært uberørt av det dårlige ungdomsmiljøet rett og slett i kraft av å være jenter.

Asmah er opptatt av klassetilhørighet, og er den som går lengst i å tegne et klart skille mellom de pakistanske immigrantene med storbybakgrunn og de som kommer fra landsbygda. Hun er vokst opp i en middelklassefamilie i en stor by i Pakistan og oppfatter sin bakgrunn i sterk kontrast til bakgrunnen til menneskene fra den pakistanske landsbygda. Her i Norge har hun alltid følt seg som en fremmed blant ”landsbygd-pakistanerne”. Hun er i stor grad tilknyttet til barna sine, og hennes gode forhold til stedet har sammenheng med at barna har hatt en god oppvekst og har trivdes der. Nå som barna har blitt voksne, føler hun ikke så sterk tilknytning til stedet lenger. Hun sier: ”Når alle mine tre barn blir gift, og de er på plass, da kan jeg flytte til Pakistan, men det blir slik at vi kan leve om vinteren der og sommeren her. Barna mine er mer norske enn pakistanske og de ser på Pakistan som et feriested

Ahlam forteller at de andre i familien hennes er opptatt av status, og veldig gjerne vil flytte vestover til Bærum eller Holmenkollen. Men hun ønsker ikke å flytte fra Høybråten nettopp på grunn av nærheten til Furuset der hun har sitt sosiale liv. Selv om hun sier at hun selv ikke er opptatt av status virker hun komfortabel situasjonen, der hun har status i det sosiale miljøet i kraft av å ha sin enebolig på et sted med høyere status.

Mehdi er en lokalpatriot. Han bruker mange adjektiver for å beskrive positive sider ved stedet. Furuset har naturen, fargene og roen som han søker for å skape et godt liv for seg og sine.

#### **6.8.4. Hvorfor Furuset?**

For Malik er det mer eller mindre tilfeldig at han har havnet på Furuset. Han har veldig sterke bånd til Holmlia, men skilsmisse har gjort at han har måttet flytte og fått leie leilighet på Furuset. ”Der jeg få[r] leie, der må jeg flytte, ikke sant”. Det er billig å leie på Furuset og det har brakt ham dit.

Aisha og mannen valgte Furuset som bosted fordi det var store sletter og veldig åpent der. Det fysiske landskapet var også viktig for Mehdi som ønsket å flytte til Furuset selv om han ikke visste noe om menneskene som bodde der. Han ønsket å bo i nærheten av naturen og skogen, et sted med utsikt og et sted som menneskene hadde behandlet fint, hevder han, og det fant han på Furuset.

Asmah fikk kommunal bolig på Furuset etter flere år under kummerlige forhold der de måtte dele bolig med andre. Overgangen til egen leilighet på Furuset og et privatliv med god plass, var et stort steg i riktig retning i livet hennes.

### 6.8.5. Livskurven – Hvordan ser immigrantene tilbake på livet sitt?

Mehdis bakgrunn, som forfulgt av myndighetene i årevis, er i stor grad med på å prege hvordan han ser på livet sitt nå. Trygghet og frihet fra undertrykkelse har vært et sentralt mål i hans livshistorie. Det har han oppnådd ved å få komme til Norge. Han uttrykker stor tilfredshet og takknemlighet for den livssituasjonen han er i dag. Hans livshistorie tok en markant, positiv vending den dagen han fikk status som kvoteflyktning av FN. Veien videre til Norge, og etter hvert til Furuset, har vært en lykkelig reise bort fra forfølgelse og til et trygt og verdig liv. Han uttrykker stor takknemlighet og ydmykhet over veien livet hans har tatt, og å bo på Furuset er for han et mål han har nådd.

Mehdi og Ahlam representerer suksesshistorier. De føler utvilsomt at de gjorde det rette da de forlot sitt hjemland i ung alder, og de er svært godt fornøyd med dagens situasjon. Ahlam hadde en streng oppvekst med kamp for å få utdanning i Pakistan. ”...ikke så rike og ikke så fattige” sier hun om familien. Hennes hjemby Sahiwal beskriver hun som ”ikke en stor[t] by”<sup>90</sup>. Hun hadde ikke forventninger om Norge, men ”Norge er Paradis” er hennes beskrivelse av sitt nye hjemland. Hun har gjort en klassereise oppover ved å gifte seg med en lege i Norge. Flere av hennes søsken har flyttet til Norge, mens de som har blitt igjen i Pakistan har flyttet til storbyen Lahore. Hun er svært tilfreds med hvor livsløpet hennes har ført henne.

Aisha og Malik har begge opplevd nedturer og oppturer i livet, og er rimelig fornøyd med dagens situasjon. De har tilpasset seg situasjonene som har oppstått gjennom et innholdsrikt liv. Aisha opplevde et fall da hun forlot et materielt godt og trygt liv i Pakistan, til fordel for et ensomt liv i en liten bygd på nord-vestlandet. Livskurven pekte oppover da hun flyttet til Oslo med et nytt, sosialt miljø jobb som lærer.

Malik forlot et materielt fattig liv på den pakistanske landsbygda, men mulighetene åpnet seg da han kom til Norge for tretti år siden. Han er stolt av hva han har fått til i sitt nye land, men opplevde et tilbakeslag med samlivsbrudd og flytting fra Holmlia, som er et sted han fortsatt er svært glad i. Han har allikevel funnet seg til rette på Furuset, og har ikke problemer med å se for seg et godt liv på sitt nye bosted.

Asmah er den av informantene som tydeligst beskriver en fall-historie. Hun har for lengst forsonet seg med sitt nåværende liv, men sårheten over alle mulighetene som hun mistet ved å forlate Pakistan er tydelig. Hennes beskrivelse av den første tiden i et fremmed

---

<sup>90</sup> Sahiwal har i dag drøyt 200 000 innbyggere

land under ydmykende forhold og hennes savn etter et stimulerende sosialt liv, er en sterk historie. Hennes liv er en omvendt klasse-reise av det Ahlam har opplevd.

Mohammed representerer også en fall-historie ved å ha gått fra å være distriktets beste slakter på hjemstedet i Tyrkia, til å være uføretrygdet sosialklient, som han omtaler seg selv. Men når livet hans har tatt en slik kurs, trøster han seg med at Norge er det beste landet han kunne være i når han er ufør og kona er alvorlig syk.



## Kapittel 7: Konklusjon

### 7.1. Kategoriseringen

Jeg valgte å kategorisere før jeg startet intervjuene mine. Jeg valgte tidlig å redusere de fire kategoriene til tre, ved å slå sammen de to ”innvandrerkategoriene”. Når man velger å gjøre en slik kategorisering på forhånd, er det både fordi man ønsker en spredning i materialet og fordi man har en antakelse om at informanter innenfor én kategori har felles erfaringer, opplevelser og holdninger til stedet de bor på. I mitt materiale har dette vært tilfelle i stor grad med Urinnvånerne, men i mindre grad med Innflytterne og Immigrantene.

Hovedregelen er at forskning vil tilstrebe et størst mulig utvalg med bredest mulig representasjon for å få det beste grunnlaget for representativitet i materialet. Men når man bruker en kvalitativ metode som er så tidskrevende som analyse av livshistorier, setter det begrensninger for hva man har kapasitet til å samle inn av materiale til en masteroppgave. Dessuten er ikke størrelsen på materialet og dets mangfold og representativitet proporsjonale størrelser. Den franske sosiologen Daniel Bertaux gjorde denne erfaringen i sitt arbeid med å samle livshistorier hos franske bakere.<sup>91</sup> I de aller første intervjuene han foretok, gav informantene ham unike historier og rik informasjon, men for hvert intervju kom det mindre nytt til. Bertaux bruker begrepet ”saturation” (no. metning), om dette fenomenet. Sosialantropologen Kristen Danielsen viser til et livshistorisk prosjekt der hun intervjuet eldre kvinner om veien fra landet til byen (Oslo) Det tok bare fire-fem intervjuer før hun forstod at veien gikk fra landet, til nærmeste gård, til nærmeste by og så til Oslo.<sup>92</sup>

Denne erfaringen gjorde jeg i min innsamling av Urinnvåneres livshistorier på Furuset. Kategorien består bare av fire personer, men deres beskrivelser av stedet de vokste opp på, av endringene som har funnet sted og hvordan det fremstår i dag, er i stor grad sammenfallende. De forteller at de har vokst opp i en bygd, bestående av bondegårder og villaer med høy status sammenliknet med områdene rundt, som Høybråten og Grorud. For dem er det en kvalitet å bo utenfor, og ikke i, en storby som Oslo. I dag er hjemstedet deres offer for nedsettende beskrivelser fra medier, og stedet har opplevd et stort fall i anseelse generelt. Deres livshistorier er så nært knyttet til stedet der de hører hjemme, at stedets ”fall” oppleves sårt.

Innflytterne har større grad av variasjon i sine livsløpshistorier, men alle de syv informantene har vokst opp i arbeiderhjem, enten øst i Oslo sentrum, i en mindre by eller i en bygd. De har alle bodd i Oslo sentrum før de har søkt ut mot drabantbyen for å få større plass

---

<sup>91</sup> Bertaux, Daniel(red), *Biography and society-The life history approach in the Social Sciences*, SAGE, 1981

<sup>92</sup> Danielsen, Kirsten, 1992, s. 30

til seg og sine, og de har funnet seg godt til rette på stedet der de bor nå. Trass i ulike geografiske utgangspunkt er livshistoriene deres slående parallelle i sin jevne, stigende livskurve. Dette kommer jeg tilbake til i avsnitt 7.3.

## 7.2. Hva er sentrale kvaliteter ved et bosted?

Og natta senker seg over drabantbyen. Årets lengste dag toner ut og junilyset skimrer bleikt over husradene, doggen legger seg på jordene[...] Også blokkene ligger i stillhet. Store og grå mot granskauen.<sup>93</sup>

Stillheten er sentral i avslutningsordet i ”Skyskraperengler”, og stillhet, fred og ro er sentrale kvaliteter for både urinnvånerne, innflytterne og immigrantene i mitt materiale. Immigrantene Malik og Aisha forteller at det er rolig og ikke bråk på Furuset. Innflytteren Reidun sier at det er fredelig der hun bor, og Robert som har alltid søkt mot ro og stillhet, har funnet disse kvalitetene på Furuset. Torbjørn lever usjenert, og han setter sammen med de andre urinnvånerne pris på at de er skjermet fra byen. Det landlige, det motsatte av byen, en sentral kvalitet. På samme måte setter innflytterne pris på ro og fred, det grønne og det åpne. Noen av immigrantene er i større grad opptatt av urbane kvaliteter, og statusen til fødestedet har nær tilknytning til størrelsen til stedet. For damene med pakistansk bakgrunn, er ”storby” et positivt ladet begrep, men også ”åpen natur” og ”ro” er sentrale kvalitetsbegreper i deres historier.

I avsnitt 1.5. behandlet jeg visjonene og planene som byplanleggerne hadde med drabantbyene. Nærhet både til servicetilbud og natur var sentralt i disse planene. I mitt innsamlede materiale er ”nærhet” og ”sentralt” begreper som går igjen hos informantene i alle kategoriene når de skal beskrive kvaliteter ved bostedet sitt. Informantene med barn og barnebarn som har vokst opp på stedet, er positive til oppveksten barna har fått der. De mener riktignok at situasjonen har endret seg for dagens barn, men det har de vel å merke ikke direkte erfaring med.

Nettopp oppvekstvilkårene for barn hadde en sentral plass i visjonene for utbyggerne av drabantbyene. De av mine informanter som har barn som har vokst opp på stedet, er utelukkende svært positive til den oppveksten barna har fått. Immigrantene Aisha og Asmah forteller at barna ofte hadde med seg venner hjem, de spiste hos hverandre og opplevde et fint sosialt miljø sammen andre barn uavhengig av etnisitet. Deres oppvekst virker å være helt i

---

<sup>93</sup> Nilsen, Tove, *Skyskraperengler*, s. 162

tråd med det som var intensjonen med drabantbyene og samsvarer overhodet ikke med det inntrykket man fikk i Stover-rapporten fra 1975.

I avsnitt 1.9. presenterte jeg Moa Tunstrøms påstand om at drabantbyen normalt ble sett på som et sted som manglet den tradisjonelle byens kvaliteter. I mitt materiale er det i størst grad immigrantene som savner urbane kvaliteter på Furuset. Urinnvånerne og innflytterne fremhever derimot beskyttelsen fra byen og bostedets rolige, naturskjønne karakter som kvaliteter ved stedet.

For Urinnvånerne er det ikke samsvar med erfaringene de har, og det inntrykket de har av hjemstedet sitt i dag. De forteller at de har hatt en god oppvekst der, deres barn har hatt en god oppvekst der. De har det godt og de trives der, og de sier at deres barn har det godt og trives der. Allikevel mener de at utviklingen har gjort det til et mindre godt sted å bo. De mener at det ikke er et trygt sted, selv om de ikke har blitt utsatt for kriminelle handlinger, og heller ikke har indirekte erfaringer med kriminalitet. De savner samholdet og kommunikasjonen med de andre innbyggerne på stedet. Det som før var ”nært”, har nå blitt ”fremmed” for dem. På samme måte mener flertallet av innflytterne og immigrantene at Furuset ikke er et trygt sted, selv om de ikke har direkte negative erfaringer selv.

### **7.3. Hva slags sted er det de bor på?**

Begrepene spriker når informantene skal beskrive stedet de bor på. ”Drabantby” brukes av informanter i alle tre kategorier, men flere av informantene mener kategorisk at Furuset ikke er noen drabantby. Torhild og Rudolf knytter begrepet drabantby konkret til Lambertseter og mener at ”bydel” er et mer dekkende begrep for stedet Furuset. Drabantby er et negativt ladet begrep for informantene i alle kategoriene. Torbjørn kaller drabantbyene ”bomaskiner”, men noen av informantene, som Reidun, holder frem at Furuset har kvaliteter trass i at det er en drabantby.

Norbert Elias sin undersøkelse som peker ut et motsetningsforhold mellom de etablerte og nykommerne, er en parallell til Urinnvånerne forhold til nykommerne på Furuset. Urinnvånerne livshistorier har et felles opphav; Det trygge, gode Furuset fra tiden før ”den store innflyttingen”. I tillegg kan det virke som ”den store innflyttingen” har gjort at integrerings- og segregeringsmekanismene som Elias viser til, har forsterket positive selvbilder og negative fremmedbilder hos Urinnvånerne. De opplever ikke at utbyggingen og de mange nye innbyggerne representerer noe fremskritt for stedet deres. Men det finnes innflyttere som taklet overgangen til det nye stedet, ifølge urinnvånerne. De som flyttet inn i Stjerneblokkene på 1950-tallet, var et klart positivt bidrag til stedet, ifølge Urinnvånerne.

Dette var de første borettslagene på Furuset, og disse "urinnflytterne" har en helt annen status for dem enn de som flyttet inn senere. Barna i Stjerneblokkene var "Kjekke, flinke elever på skolen" ifølge Torhild og "de skled rett inn i Furuset-miljøet" ifølge Trygve. De flyttet inn før "den store innflyttingen", og som nykommere var de et positivt bidrag til stedet. Det er verdt å merke seg at Stjerneblokkene hadde prioritet for folk som var ansatt ved jernbanen, og både Torhild og Trygve hadde jernbaneansatte i familien.

Innflytterne som har kommet siden, Trygve refererer blant annet til innflytterne fra Vika-området, klarte ikke på samme måte å bli en del av "Furuset-kulturen". Manglende dannelse og forståelse for kulturen på Furuset var årsaken, ifølge Trygve. Det store innslaget av Immigranter de siste 20 årene, gjør at Urinnvånerne ser ut til å ha gitt opp troen på et godt bomiljø slik de erindrer at det var.

To av innflytterne, Randi og Rudolf, var blant de første som flyttet inn i de nyutbygde områdene på Furuset på 1970-tallet. De er også de to innflytterne som uttrykker størst tilfredshet med stedet. Urinnvånerne hevder at da de vokste opp kjente alle hverandre, mens i dag er man fremmede for hverandre. Men innflytteren Reidun hevder at "her kjenner vi alle". Edvard Bull mente at det tok lang tid for innflyttere å slå rot, og i mitt materiale stemmer det med at de som har bodd der lengst, er de som trives best av innflytterne. Men uansett fartstid på stedet forteller både hverken Innflytterne eller Immigrantene ikke om vansker med å finne seg til rette som nykommere på Furuset. Ingen har opplevd eksklusjon av noen grad, men uttrykker tilfredshet med stedet og tilbudene som finnes på stedet.

I avsnitt 2.5. redegjorde jeg for Ola Alsviks argumenter for at samtiden er et bedre utgangspunkt enn fortiden når man skal søke å bygge en felles identitet. Urinnvånerens manglende tro på å skape en felles identitet på et sted med så mange innflyttere fra flere kulturer skyldes blant annet at de i stor grad er diakront orientert. Men også her er "tid" et begrep som kan være en løsning på problemet. Når urinnvåneren Trygve omtaler de mange immigrantene som har kjøpt enebolig, men ikke har klart å utnytte det til å lage et godt bomiljø, legger han til at: "Etter hvert så lar de seg snakke med over hagegjerdet, men det tar litt tid."

Noen av innflytterne vektlegger også stedets stolte historie og nevner "de gamle kjempene"<sup>94</sup> som skapte et godt bomiljø lenge før de flyttet inn. De gir imidlertid inntrykk av å være en del av historien til stedet og uttrykker ingen følelse av ikke å være inkludert. Det kan skyldes at de mener at "nykommer versus etablert" heller handler "de etnisk norske

---

<sup>94</sup> Blant andre Ole Reistad

versus immigrantene”. Men immigrantene som bor der, uttrykker heller ikke at de blir ekskludert, og har ingen dårlige opplevelser å berette om. Deres opplevelse av stedet kan sies å være i tråd med Wortham (avsnitt 2.6) som hevder at ”nye samfunn” er et godt utgangspunkt for nykommere å oppleve tilhørighet.

I samme avsnitt (2.6) redegjorde jeg for Erling Dokk Holms syn om at et levende senter er en forutsetning for en levende bydel. Selv om enkelte av informantene har innvendinger mot kvaliteten på butikkene på Furuset senter, bruker de senteret i stor grad og det fungerer absolutt som en møteplass for informantene i de tre kategoriene. Det gjelder også i stor grad for de to immigrantene som ikke bor på Furuset, men som i mangel av senter på sitt eget bosted, bruker senteret på Furuset. Men senteret har en sentral rolle når Torhild beskriver stedets transformasjon fra bygd til bydel. Da senteret kom, var ikke stedet noen bygd lenger i motsetning til Høybråten, som fortsatt er en bygd blant annet fordi det ikke er noe senter der.

Gupta og Fergusons fokus på at det er det grensesprengende rommet og ikke det territorielle stedet mennesker har i sin tilhørighet til, finner jeg ikke belegg for i mitt innsamlede materiale. Stedet de bor, og steder der de har bodd, virker å ha stor betydning for informantene i alle de tre kategoriene. Selv om de med pakistansk bakgrunn besøker fødelandet med jevne mellomrom, har de sterk tilknytning til bostedet sitt i Norge. Deres tilhørighet er i stor grad knyttet til familien, og siden barna deres har etablert seg i Norge, gjør det at deres tilknytning blir sterkere til Norge enn Pakistan.

Sandra Wallmans funn om at mennesker som er sosialt komfortable på et sted gjerne vil oppfatte sine naboer som å være ganske like dem selv, uten å være opptatt av etnisitet, finnes det delvis belegg for i mitt materiale. Reidun og Rudolf er svært fornøyd med forholdene der de bor, og de opplever i liten grad problemer med sine naboer som i stor grad er av annen etnisk opprinnelse. Rudolf irriterer seg riktignok over manglende respekt for fellesreglene i oppgangen, men han opplever gjensynsglede når han ser naboer med minoritetsbakgrunn bruker uteområdene som møteplass på samme måte som da han var barn. Kun Reidun nevner at det store mangfoldet av etnisiteter er av positiv karakter for stedet. Flere av de andre informantene, særlig urinnvånerne, men også immigrantene peker på de problemene et stort innslag av innbyggere med annen etnisk bakgrunn enn norsk skaper. Fellesskaps-ånd på tvers av etnisitet og kultur nevnes i liten grad, men Trygve refererer til ”slaget om sentergata” der fellesskapsånden ble vekket. Det kan leses som en parallell til trusselen som skapte samhandling i Pearman Street.

Informantene har ingen klar formening om klassetilhørighet på sitt nåværende bosted på Furuset. Ingen av dem gir noen karakteristikk av hva slags samfunnsklasse som

dominerer på Furuset. Det skyldes ikke at de ikke er opptatt av klassespørsmål. Urinnvånerne er svært opptatt av at Furuset var et borgerlig sted, mens ”nabobygda” Grorud var et arbeiderstrøk da de vokste opp. Mange av innflytterne, og særlig de to som er oppvokst på Torshov, uttrykker tydelig at de kommer fra arbeiderfamilier. Immigrantene som har middelklassebakgrunn legger vekt på det i sin historie fra oppveksten. Det at de har klare meninger om klassetilhørighet der de har bodd før, men ikke der de bor i dag, kan bety at man trenger avstand i tid for å kunne bedømme dette.

#### **7.4. Hva er det som har ført dem til stedet?**

For Urinnvånerne er spørsmålet heller hvorfor de alltid har blitt der. Selve boligen deres er viktig for at de har valgt å bli på stedet. Alle Urinnvånerne har overtatt bolig, eller bygget egen bolig, på familiens tomt. Eneboligen deres, og ansvaret de har følt for å ivareta den, er en viktig årsak for at de har ønsket å bli på stedet. På spørsmål om han har tenkt på å flytte noen gang svarer Torbjørn ”nei” fordi han og kona overtok huset, de har alltid ”drevet med det” og ”kona var glad for å eie og ha hus”. De har hage og kan leve usjenert, og det Torbjørn skulle ønske var annerledes på Furuset var at de fått beholde mindre bebyggelse.

Trygves sønn har pusset opp huset som Trygve selv vokste opp i. Torhilds sønn har bygget hus ved siden av hennes eget hus. De er bevisst på at de bor i enebolig, og på spørsmål om Trygves sønner fikk en lik oppvekst som han selv hadde, svarer han at trass i at det hadde skjedd en del utbygging på Furuset, hadde området der han bodde, det *etablerte* området, holdt seg intakt i forhold til da han vokste opp. Derfor kan han med sikkerhet bekrefte at barna hans fikk en veldig lik oppvekst som han selv. Han mener at hans barnebarn, som også vokser opp på samme sted som han selv, har de samme betingelsene og det samme miljøet som han hadde. Det betyr at de fysiske boforholdene er avgjørende for hva han mener om barnas oppvekstkår. Han sier også at hvis han ikke hadde fått bygge eget hus, men bodd i rekkehus eller leilighet, så ville han nok tenkt på å flytte.

Komfortable boforhold er avgjørende for at Urinnvånerne har blitt på stedet fremfor å flytte et annet sted. Det har vært deres eget valg og for tre av dem har det å flytte fra stedet aldri vært noe tema, mens den fjerde overtok barndomshjemmet i en alder av 70 år.

Komfortable boforhold er også motiver som var sentrale for Innflytterne og Immigrantene da de valgte å for å slå seg ned på stedet. De fleste søkte seg til et bosted med god plass og grønne arealer rundt. For de sist ankomne, Malik og Ronald, har økonomi spilt en rolle ved at de har fått kjøpe rimelige leiligheter. ”Bevisst valg” er også bakgrunnen for de fleste som har kommet til stedet. Reidars utsagn om at ” dem har stappa alt av utlendinger på

et og samme sted”, altså at immigrantene ikke selv har flyttet til stedet, stemmer dårlig med mitt materiale. Den eneste som har fått hjelp fra kommunale myndigheter til å få bolig på stedet, er Asmah. I tillegg forteller Mohammed at han har borte i ”sosialbolig”, men det er på Ellingsrud, og det er han fornøyd med.

### **7.5. Furuset sin plass i livsløpet til innbyggerne**

Alle informantene jeg har presentert og brukt som kildemateriale, sier at de trives der de bor. De sier at de har det de trenger i nærmiljøet, og selv om de ikke mener at Furuset er et trygt sted å bo, så har de ikke opplevd kriminalitet og er ikke utrygge. Men i alle de tre kategoriene er flertallet skeptiske til hvilke vilkår som gjelder for barn som vokser opp på stedet. Flertallet av Urinnvånerne mener at stedet mangler de kvalitetene som gjorde deres barndom så god. Flertallet av Innflytterne mener at en altfor stor del innbyggere med annen kulturell bakgrunn gjør det lite attraktivt som oppvekststed. Flertallet av Immigrantene er bekymret for barnas, særlig guttenes, oppvekstvilkår i et nærmiljø som lett kan lede inn i kriminalitet.

Det er ikke nytt at det er barnas oppvekstvilkår står sentralt i kritikken mot drabantbyene. I rapportene om Ammerud og Stovner på 1970-tallet, var det barnas angivelig vonde oppvekstvilkår som gjorde at stedene ble stemplet som oppvekstfiendtlige og stigmatisert som dårlige bosteder. Dette er et sentralt tema for Rolf som bodde på Stovner på 1970-tallet. Han husker godt at stedet der han bodde og trivdes godt, ble utsatt for en så massiv kritikk at han kviet seg for å si at han kom derfra.

Siden barna er sentrale i kritikken av drabantbyen, burde deres oppvekstsituasjon behandles grundigere av forskere som vil vite mer om livet i drabantbyen. Den eneste informanten i mitt materiale som fortsatt har små barn er Mehdi. Han er svært positiv til at barna hans skal vokse opp på Furuset.

Som jeg nevnte i avsnitt 7.1. har Urinnvånere stor grad av felles erfaringer og livskurven deres henger i stor grad sammen med anseelsen til stedet der de bor. De har levd et godt liv der, men opplever det som sårt at stedets anseelse ikke er hva det engang var. Når de sammenlikner bostedet i dag med slik det var før, har kvaliteten falt. Urinnvånernes livskurve vil derfor kunne illustreres som noe synkende fra et godt utgangspunkt.

Innflytterne har også i stor grad en parallell livskurve som ikke inneholder store fall eller stigninger, men har en jevn, trygg kurve frem til dagens situasjon. Innflytterne har mye felles og trass i deres bekymring for fremtiden, opplever de at bostedet i dag er minst like godt som et annet sted å bo.

Immigrantene har stor variasjon i livskurvene sine. De har tatt drastiske valg som i stor grad har hatt betydning for deres livsløp. De har opplevd store endringer av både positiv og negativ art så langt i livsløpet deres. De har i motsetning til informantene i de to andre kategoriene, veldig ulike utgangspunkt. For noen av dem vil livskurven vise store fall underveis, men også sterkt stigende kurver. Under er et forsøk på å generalisere de tre kategoriens livskurver ved hjelp av tre illustrasjoner:

Illustrasjon 1.1.

Urinnvånerne



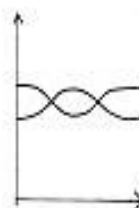
Illustrasjon 1.2.

Innflytterne



Illustrasjon 1.3.

Immigrantene



Jeg har tidligere i oppgaven presentert Ola Alsviks påstand om at det stort sett er større forskjeller mellom oss som lever i Norge i dag og de som har levd her tidligere, enn det er mellom mennesker oss selv og hvem som helst av våre samtidige. I mitt materiale er variasjonen i historiene som Immigrantene formidler så store at det er nærliggende å konkludere med at det sannsynligvis er større forskjeller innad blant Immigrantene, enn det er mellom Immigranter og de er født og oppvokst i Norge. Å snakke om Immigrantene som ”dem”, som f. eks Reidar og Torbjørn gjør, blir i beste fall upresist. Immigrantene er en svært sammensatt kategori, men ved å studere livsløpene deres får man god og viktig informasjon som er vesentlig for å kunne si noe om hvordan de opplever situasjon og stedet der de bor. Det samme gjelder for Innflytterne og Urinnvånerne. For å forstå hva som er deres opplevelser i dag, må man finne ut hva de har opplevd tidligere. Man må vite hva de sammenlikner sin nåværende situasjon med. Det finner man svar på i fortida deres.

Innflytteren Reidun sier det slik: ”Det er interessant å lære litt av andre mennesker, hvor de kommer fra, hva de har med i bagasjen, hva de har opplevd og hvordan de ser på oss”



## **Kildeliste:**

### **Muntlige kilder:**

- ”Torhild”, kvinne, f. 1926 i Oslo
- ”Tyra”, kvinne, f. 1928 i Oslo
- ”Trygve”, mann, f. 1943 i Oslo
- ”Torbjørn”, mann f. 1926 i Oslo
- ”Reidun”, kvinne, f. 1937 i Lillestrøm
- ”Rigmor”, kvinne, f. 1935 i Ålesund
- ”Rolf”, kvinne, f. 1944 i Svolvær
- ”Rudolf”, mann, f. 1921 i Oslo
- ”Reidar”, mann, f. 1935 i Oslo
- ”Ronald”, mann, f. 1945 i Gjøvik
- ”Robert”, mann, f. 1950 i Elverum
- ”Aisha”, kvinne, f. 1953 i Pakistan
- ”Asmah”, kvinne, født i Pakistan
- ”Ahlam”, kvinne, f. 1956 i Pakistan
- ”Amirtha”, kvinne, i Sri Lanka
- ”Mohammed”, mann, f. 1955, i Tyrkia
- ”Mehdi”, mann, f. 1967, i Iran
- ”Malik”, mann, f. 1959, i Pakistan
- ”Mehmet”, mann, født i Tyrkia

## Litteraturliste:

- Alsvik, Ola(red):** *Kulturmøter – Lokalsamfunnet, lokalhistorien og møtet med det fremmede*, Norsk lokalhistorisk institutt, Oslo, 2004
- Alsvik, Ola:** "Identitet- en tvetydig ressurs for storbyer og storbyregioner" - *Identitet – en ressurs for konkurransedyktige storbyer og storbyregioner?*, Norsk lokal-historisk institutt, Kommunal og regionaldepartementet, Oslo, 2005
- Benum, Edgeir:** *Byråkratienes by – Fra 1948 til våre dager*, Oslo bys historie, bind 5, Cappelens forlag, Oslo 1994
- Bertaux, Daniel (red):** *Biography and society – The life history approach in the social sciences*, SAGE, 1981
- Bull, Edvard:** *Norge i den rike verden – Tiden etter 1945*, Norges historie, Bind 14, Knut Mykland(red), Cappelens forlag, 1979
- Bull, Edvard:** *Retten til en fortid – Sosialhistoriske artikler*, Universitetsforlaget, 1981
- Christensen, Arne Lie(red):** *Drabantbyen – Fremtid for fortiden*, nr. ¾ - 2002, Fortidsminneforeningen Oslo Akershus og Oslo Byarkiv
- Danielsen, Kirsten:** *Ekteskap og velferd – Analyser av en generasjons livsløp basert på livshistorisk materiale*, Norsk gerontologisk institutt, Rapport 3 1993
- Danielsen, Kirsten:** *Slike gutter – Eldre menn forteller om sitt liv*, Pax forlag, 1992
- Gupta, Akhil og Ferguson, James:** *Cultural Anthology, vol. 7, No 1, Space identity and the Politics of Difference*, 1992
- Hodne, Bjarne/ Kjeldstadli, Knut/ Rosander, Göran(red):** *Muntlige kilder. Om bruk av intervjuer i etnologi, folkeminnevitenskap og historie*, Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Trondheim, 1981.
- Hofstad, Marius Bjørnson(red.):** *Drabantbyen kommer! – En utstilling om bolig- og byutvikling i Oslo etter 1948*, om;bymuseet, katalog til utstillingen "Drabantbyen kommer!", Oslo Bymuseum 2008.
- Holen, Øyvind:** *Groruddalen, en reiseskildring*, Cappelen, 2005
- Khan, Mahmona:** *Tilbakeblikk – Da pakistanerne kom til Norge*, Pax, Oslo 2009
- Kiil, Kari/Jorde, Brita/Toftdahl, Hanne/Selvig, Kristin Dale:** "Furuset senterområde, Forprosjekt; Utfordringer og muligheter – Et strategisk grunnlag for videre plan- og utviklingsarbeid", Rapport 1/2009, Analyse og strategi AS, 2009
- Kjeldstadli, Knut:** "Et notat om representativitet ved muntlige kilder" – 1981
- Kjeldstadli, Knut:** *Fortida er ikke hva den engang var*, Universitetsforlaget, Oslo 1999

- Kjeldstadli, Knut:** "Hva er en bydel" – artikkel i tidsskriftet "*St Hallvard*", Oslo, 1987
- Kjeldstadli, Knut:** "Kan det sies noe nytt om de muntlige kildene?", *Dugnad* –1991, Vol. 17
- Kjeldstadli, Knut:** "Mentalitet og materialitet i byer", *Samtiden* 3, 1993, Aschehoug
- Kjeldstadli, Knut:** "Storby, identitet og lokalhistorie", *Heimen* bd 38, 2001
- Nadim, Marjan:** *Levekår i Groruddalen*, FAFO, 2008:  
<http://www.fafo.no/pub/rapp/20069/20069.pdf> (hentet 08.05.2011)
- Nilsen, Tove:** *Skyskraperengler*, Cappelens forlag, 1982
- Oslo kommune, Byantikvaren:** *Groruddalen Kulturminneatlas*, 2004
- Oslo kommune, Byarkivet/Fortidsminneforeningen, Oslo-Akershus:** *Fremtid for fortiden* nr 3/4 2002, *Drabantbyen*, 2002
- Slettan, Dagfinn:** *Minner og kulturhistorie*, Teoretiske perspektiver, Historisk institutt, Universitet i Trondheim, Trondheim, 1994
- Slettan, Dagfinn/Stugu, Olav Svein(red):** *Det nasjonale i det lokale og det lokale i det nasjonale*, Norsk forskningsråd, Oslo, 1997
- Sprauten, Knuten(red):** *Sted, tilhørighet og historisk forskning - Lokalhistoriens form og funksjon i det 21. århundre*, Norsk lokalhistorisk institutt, Oslo 2007
- Tunström, Moa:** *På spaning efter den goda staden*, doktoravhandling, Universitetet i Örebro, 2009
- Wallman, Sandra:** "New identities and the Local Factor – or When is Home in Town a Good Move?", *Migrants of identity – Perception of Home in a world of Movement*, Rapport, Nigel/Dawson, Andrew(edited), BERG – Ethnicity and Identity series
- Wortham, Staunton E.F.,** "Understanding new immigrant Communities", University of Pennsylvania, 2008-2009 [www.gse.upenn.edu/node/573](http://www.gse.upenn.edu/node/573) (hentet 08.05.2011)

#### Nettressurser:

- Levekårsundersøkelse -08:** [http://www.ssb.no/emner/00/90/notat\\_200838/notat\\_200838.pdf](http://www.ssb.no/emner/00/90/notat_200838/notat_200838.pdf)  
(hentet 08.05.2011)
- Strategisk plan, bydel Alna 2009-2012:** <http://www.bydel-alna.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20alna%20%28BAL%29/Internett%20%28BAL%29/Dokumenter%20Bydel%20Alna/Komiteer%20-%20r%C3%A5d%20-%20utvalg/Politiske%20saker%20-%20protokoller/2007/Strategisk%20plan.pdf>  
(hentet 08.05.2011)

## **Mal for livsløpsintervjuet, del 1**

Hvor og når født?

Fortell om:

Foreldrene dine

Søsknene dine

Besteforeldrene dine

(Stor)familien din

Stedet du vokste opp.

Skolen du gikk på.

Tiden fra barn til voksen.

Når og hvordan flyttet hjemmefra.

Din første jobb.

Overgang til voksenliv(jobb, studier, annet)

Overgang til eget familieliv.

Hvorfor du kom til Furuset?

Fremtidsplaner

## **Aktuelle spørsmål under del 2 av intervjuet:**

Hva kaller du stedet der du bor?

Hvor er møteplassene på dette stedet?

Hva gjør dette til møteplasser?

Hva er de mest kjente stedene på Furuset?

Hva vil du vise frem for en som ikke har vært på Furuset før?

Hvem kjenner Furuset best?

Hvorfor gjør de det?

Er det noen som eier/ rår over/bestemmer over Furuset?

Er det likt overalt på Furuset eller er det forskjeller mellom stedene på Furuset?

Hva er likt/forskjellig mellom Furuset og de andre områdene rundt?(Lindeberg/Ellingsrud/Høybråten)

Hvilke andre steder oppsøker du?

Hvorfor oppsøker du disse stedene?

Hvordan holder du og familien kontakt med mennesker på andre steder?

Hvem holder du kontakten med?

Hvor hører du til?

Hva er fint med å bo på Furuset?

Hva burde vært annerledes på Furuset?

Hva er forskjellen på Furuset og der du har bodd før?

Hvordan har Furuset endret seg i tiden du har bodd her?

Hvordan tror du Furuset vil endre seg i årene som kommer?

Vil du alltid bo her eller vil du vurdere å flytte herfra?

Er det noen på Furuset som ikke hører til/bestemmer over Furuset?

Hvis informanten ikke har redegjort for det i del 1:

Hvor har du bodd?

Hvor kommer du fra?

## Avtale om anvendelse av intervju

Undertegnede: \_\_\_\_\_  
(navn med blokkbokstaver)

er blitt intervjuet av Per Jostein Vang den \_\_\_\_/\_\_\_\_/2010

- °C Jeg er inneforstått med at deltakelsen i dette prosjektet er frivillig og at jeg kan trekke meg fra det uten begrunnelse.
- °C Jeg er inneforstått med at lydopptakene etter intervjuet vil oppbevares hos Norsk Folkemuseum, hvor forskere og studenter i kan benytte disse, men kun etter spesiell søknad og i tråd med datatilsynets personvernkrav om anonymitet.
- °C Jeg samtykker til at materialet om meg og min familie kan benyttes i et eventuelt bokprosjekt hvor persondata publiseres.
- °C Jeg samtykker ikke i at materialet om meg og min familie kan benyttes i et eventuelt bokprosjekt hvor persondata publiseres.

Signatur: \_\_\_\_\_

Dato: \_\_\_\_/\_\_\_\_/2010

**Vedlegg 2**

## **Masteroppgave i historie ved Universitetet i Oslo om ”Identitet og tilhørighet i lokalsamfunnet”**

Jeg er en masterstudent ved Universitetet i Oslo som nå holder på med min avsluttende masteroppgave i historie. Temaet for masteroppgaven er hvilket forhold mennesker med ulik bakgrunn har til lokalsamfunnet på Furuset, utviklingen av identitet og tilhørighet til hjemstedet sitt. Veileder for oppgaven er professor Knut Kjeldstadli (tlf: 22858232, e-post: knut.kjeldstadli@iakh.uio.no).

I forbindelse med dette arbeidet ønsker jeg å intervju mennesker som er bosatt på Furuset. Jeg ønsker å intervju et bredt spekter av mennesker, både mennesker som alltid har bodd på Furuset, innvandrere og innflyttere vil være interessant for meg å intervju.

Intervjuet vil ta ca. 1 – 2 timer, avhengig av hvor mye du har å fortelle. Jeg ønsker å snakke med deg om hele ditt livsløp (oppvekst, familie, arbeid etc.), hvor ditt forhold til Furuset vil være det sentrale i samtalen. Jeg vil ta intervjuet opp på lydbånd. Vi blir sammen enige om tid og sted for intervjuet.

Det er frivillig å delta på dette intervjuet. Dersom du nå takker ja til intervjuet, kan du likevel når som helst innen prosjektslutt, 30. juni 2011, trekke deg uten å måtte oppgi noen grunn.

Ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige masteroppgaven.

Når masteroppgaven er ferdig vil lydopptakene bli lagret hos Norsk Folkemuseum. De lagrede lydopptakene vil kunne bli brukt og presentert i forbindelse med utstillings- og bokprosjekter ved Norsk Folkemuseum. Lydopptakene vil også stilles til rådighet som grunnlagsmateriale for videre forskning og formidling. Datamaterialet vil derfor kunne bli publisert og brukt i utstillinger, bøker og tidsskrifter. Tilgang til materialet vil kun gis til forskere og andre som arbeider med relevante problemstillinger etter skriftlig søknad.

Dersom du har lyst å være med på intervju og hjelpe meg med å samle inn viktig informasjon om Furuset kan du kontakte meg på telefon: 22232084/97609826, eller per e-post: [perjva@stud.uv.uio.no](mailto:perjva@stud.uv.uio.no)

De beste ønsker fra

Per Jostein Vang  
[perjva@stud.uv.uio.no](mailto:perjva@stud.uv.uio.no)  
22232084/97609826  
Barliveien 3a, 0874 Oslo

**Vedlegg 3**